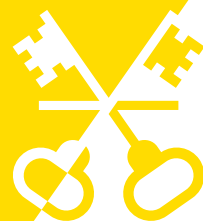

G E M E E N T E

WADDINXVEEN

Programmabegroting 2021 - 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Leeswijzer	5
1 Participatie in samenhang	7
2 Mens in ontwikkeling	12
3 Dorp in ontwikkeling	17
4 Leefbaar dorp	24
5 Bestuur in samenhang.....	28
6 Ov. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	32
Paragraaf 1 Lokale heffingen	39
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	45
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaal-goederen.....	51
Paragraaf 4 Financiering	54
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	58
Paragraaf 6 Verbonden partijen	61
Paragraaf 7 Grondbeleid	66
Financiële begroting	75
Staat van baten en lasten	76
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	77
Uiteenzetting van de financiële positie	83
Bijlagen	88
Bijlage 1: Samenvatting nieuw beleid 2021-2024.....	89
Bijlage 2: Overzicht ombuigingen 2021-2024	90
Bijlage 3: Meerjareninvesteringsprogramma 2021-2024.....	91
Bijlage 4: Incidenteel lasten en baten	92
Bijlage 5: Overzicht reserves 2021-2024.....	94
Bijlage 6: Staat van voorzieningen 2021-2024	98
Bijlage 7: Taakvelden.....	101

Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2021-2024. Het proces om de begroting vast te stellen verliep dit jaar anders dan normaal. Zoals u weet, hebben begin september alle wethouders hun ontslag ingediend. De programmabegroting was op dat moment voor het grootste deel al afgerond. Door de ontstane politieke situatie ben ik in de plaats van het college getreden. Dit betekent dat de uiteindelijke afronding van deze begroting niet door het college, maar door mij gedaan is. Nu wordt de begroting ter besluitvorming aan u aangeboden, omdat u deze vóór 15 november 2020 vast moet stellen.

Het is een begroting met financiële uitdagingen op meerdere vlakken. Dit komt onder andere doordat de gevolgen van de coronacrisis voor de komende jaren op dit moment nog niet zijn in te schatten. Een tweede golf komt eraan. We weten niet hoe lang de maatregelen tegen het virus nodig zijn en wanneer er een vaccin beschikbaar komt. Hierdoor weten we ook niet hoe lang we nog extra kosten moeten maken voor verschillende maatregelen en in welke mate de rijksoverheid deze vergoedt. Ook is onduidelijk hoe groot de gevolgen zijn van een mogelijke economische recessie.

De begroting is meerjarig structureel sluitend. Voor 2021 is er een positief saldo van € 449.000 aflopend naar € 209.000 positief in 2024. Hierbij zijn ook de incidentele negatieve saldi gedekt. Maar dit is een momentopname. We merken dat voor een groot aantal gemeenten een structureel sluitende begroting niet meer haalbaar is. De door het Rijk in het gemeentefonds verwerkte efficiencykortingen decentralisaties sociaal domein, opschalingskorting en abonnementstarief Wmo hebben flinke negatieve gevolgen voor het huishoudboekje van gemeenten. Dit wordt versterkt door de herverdeling van het Gemeentefonds, oplopende kosten in het sociaal domein, en de invoering van de Omgevingswet en het Klimaatakkoord. Gemeenten dringen daarom aan op een aanpassing van de financiële verhoudingen met het Rijk. Ze willen uitzicht op een blijvende oplossing. Het liefst nog van het huidige kabinet. Dat er in Waddinxveen in deze begroting geen sprake is van structurele tekorten, is in vergelijking met andere gemeenten eerder uitzondering dan regel. En dat kan ook zomaar veranderen. Waakzaamheid blijft daarom nodig.

Onze gemeente groeit. Daarom willen we ons maatschappelijk vastgoed op orde hebben voor nu en de toekomst. Naast het Integraal huisvestingsprogramma primair onderwijs (IHP) investeren we met het Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed (UMV) in verschillende andere gebouwen. Zoals met de nieuwbouw van de hybride hal bij sportpark De Sniep en het gymnastieklokaal Park Triangel. Ook worden sportzalen gerenoveerd.

Milieu en duurzaamheid zijn heel belangrijk. We gaan aan de slag met de prioriteiten uit de Duurzaamheidsvisie 2015-2025. We stellen de Transitievisie Warmte en de Regionale Energiestrategie op. Ook gaan we aan de slag met het opstellen van een Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.

In deze zorgelijke tijd begeleiden we inwoners met een uitkering zoveel mogelijk naar werk. Ook helpen we mensen met schulden.

Ten slotte stellen we een Uitvoeringsplan dienstverlening 2020-2022 op. We prikkelen inwoners om te komen met ideeën voor het verbeteren van hun directe woonomgeving. Waar mogelijk ondersteunen we hen daarbij.

Wat 2021 ons brengt, weten we niet. Maar we weten wel dat we het waar mogelijk steeds met elkaar doen. Raad en college. Overheid en samenleving. Want Waddinxveen maken we samen.

Waddinxveen, 6 oktober 2020

Evert Jan Nieuwenhuis, Burgemeester

Coronacrisis

Zoals in het Voorwoord beschreven zijn de gevolgen van de coronacrisis voor de Programmabegroting 2021–2024 op dit moment nog niet in te schatten. Daarom zijn ze zeer beperkt opgenomen in deze begroting.

Op verzoek van de VNG heeft onderzoeksbureau Andersson Elffers Felix (AEF) onderzoek gedaan naar de financiële gevolgen voor gemeenten door de coronacrisis. Dit onderzoek was vooral gericht op de gevolgen voor 2020 en minder op de gevolgen voor 2021 en volgende jaren. Wel kunnen de volgende zaken uit het onderzoek worden afgeleid.

Toeristische gemeenten merken grote financiële nadelen door het mislopen van inkomsten uit toeristenbelasting, precariobelasting (voor terrassen) en gedeeltelijk ook voor parkeerbelasting. De invloed hiervan op de inkomsten van de gemeente Waddinxveen is klein.

Belangrijker voor Waddinxveen zijn de mogelijke gevolgen in het sociaal domein. De verwachting is dat door corona en door een aanpassing van de tarieven voor zorg, de kosten in het sociaal domein stijgen. Bij Jeugd en Wmo is zorg uitgesteld tijdens de crisis. Hierbij hebben gemeenten de zorgaanbieders gecompenseerd voor het verlies van omzet, om ervoor te zorgen dat de dienstverlening van deze aanbieders door kon gaan. De uitgestelde zorg moet nog gedeeltelijk worden ingehaald. Daarnaast is de verwachting dat uiteindelijk de effecten van de coronacrisis op de mentale gezondheid zichtbaar worden. Het aantal zorgvragen neemt daardoor toe.

Ook is de verwachting dat de werkloosheid toeneemt en dat dit invloed heeft op de uitgaven (bijzondere) bijstand en schuldhulpverlening. De mate waarin het Rijk hierin financieel bijspringt is op dit moment nog compleet onduidelijk. Daarnaast is een efficiënte bedrijfsvoering bij sociale werkbedrijven (Promen) onzeker. Ook dit zijn risico's voor de gemeente Waddinxveen.

Bij de beheersing van de coronacrisis wordt ook veel gevraagd van de GGD'en en Veiligheidsregio's. Het is onduidelijk of dit betekent dat er hogere deelnemersbijdragen komen. Deze verbonden partijen worden door het Rijk rechtstreeks gecompenseerd.

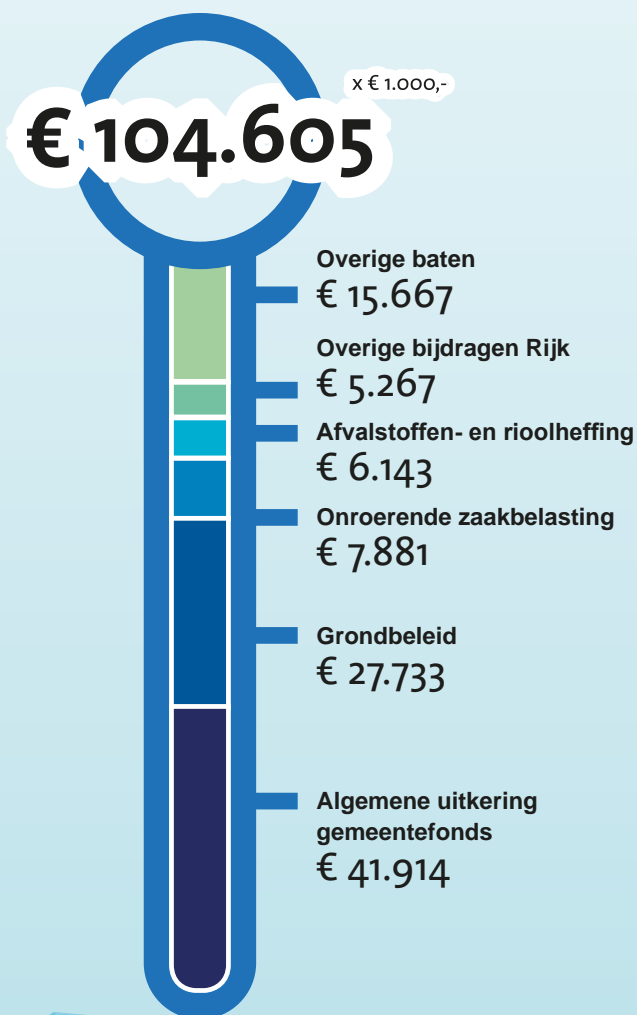
We blijven de financiële effecten van de coronacrisis op de begroting in de gaten houden en melden ze in de Burap.

Begroting 2021 in één oogopslag

De begroting van 2021 van de gemeente Waddinxveen in één oogopslag: hoe makkelijk is dat! Het laat zien hoeveel geld er binnenkomt, waar we het aan uitgeven en wat we allemaal gaan doen in het nieuwe jaar. Voor wie meer wil weten: de volledige begroting staat op onze website.

Verwachte inkomsten 2021

Participatie in samenhang

€ 25.461

We werken aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen en inwoners hun mogelijkheden en talenten kunnen ontwikkelen. Dit doen we door de inwoner centraal te stellen en zorg op maat te bieden. Waar het kan werken we samen met gemeenten in de regio. Daarnaast doen we lokaal mee aan een koplopertraject cliëntondersteuning en versterken we de samenwerking met huisartsen. Zo sturen we op passende zorg en ondersteuning. Hiermee voorkomen we problemen of terugval en wordt de kans op zwaardere én duurdere zorg kleiner.

Wat gaan we doen in 2021?

- We helpen inwoners om financiële problemen te voorkomen. Inwoners met schulden helpen we met hun financiële administratie en bieden we als dat nodig is passende hulp.
- We proberen te voorkomen dat inwoners een uitkering nodig hebben. Inwoners met een uitkering begeleiden we naar werk. We werken daarbij regionaal samen met het werkgeversservicepunt.
- We voeren de nieuwe Wet inburgering uit en zorgen voor de overgang van beschermd wonen en maatschappelijke zorg.
- Met de andere gemeenten van de regio Midden-Holland onderzoeken en benutten wij de sturings- en beheersingsmogelijkheden binnen de huidige inkoopafspraken.

x € 1.000,-

Mens in ontwikkeling

€ 9.884

Ons doel is dat iedereen in Waddinxveen mee kan doen en zijn talenten kan ontwikkelen. We willen dat de basisvoorzieningen op het gebied van onderwijs, sport, welzijn, cultuur en gezondheid op orde zijn en bereikbaar zijn voor alle inwoners. Op die manier zorgen we ervoor dat iedereen in Waddinxveen op een prettige, gezonde manier kan wonen. En dat iedereen zo lang mogelijk zichzelf kan blijven redden.

Wat gaan we doen in 2021?

- We willen de woordenschat van jonge kinderen vergroten met de aanpak Logo3000.
- We stellen een meerjarige cultuurnota vast.
- We gaan aan de slag met de uitvoering van het plan van aanpak Laaggeletterdheid.
- We starten met de nieuwbouw van het gymnastieklokaal Park Triangel.

x € 1.000,-

Dorp in ontwikkeling

€ 28.837

Waddinxveen ligt op de grens van stad en platteland. Er zijn goede voorzieningen, de sociale verbinding is sterk, er is werkgelegenheid en er is een rijk verenigingsleven. Waddinxveen is goed bereikbaar. Dit alles maakt Waddinxveen een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. En dat willen we graag zo houden!

Wat gaan we doen in 2021?

- We stellen een Omgevingsvisie op met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- We voeren de Woonvisie Waddinxveen 2018-2022 uit.
- We voeren de Economische agenda uit.
- We voeren de prioriteiten uit van de Duurzaamheidsvisie 2015-2025. En we stellen de Transitievisie Warmte en de Regionale Energiestrategie op.

x € 1.000,-

Leefbaar dorp

€ 11.868

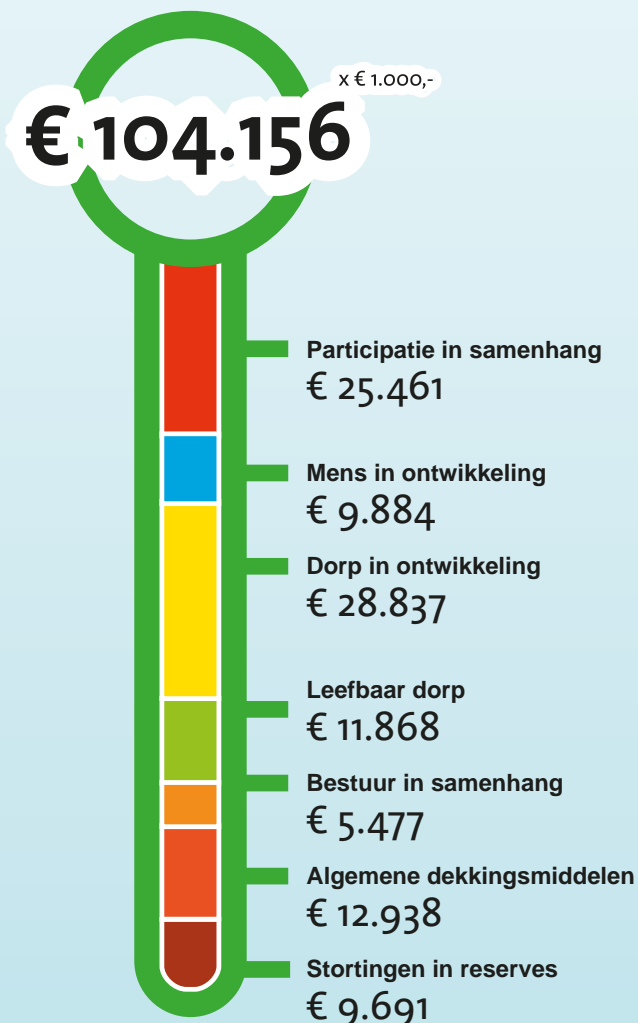
Waddinxveen is een aantrekkelijke gemeente. Een schone en veilige openbare ruimte draagt bij aan de leefbaarheid van Waddinxveen. Hiervoor doen we ook een beroep op de verantwoordelijkheid van inwoners, ondernemers en andere betrokkenen. Samen willen we de leefomgeving onderhouden.

Wat gaan we doen in 2021?

- We voeren de beheerprojecten uit die staan in het Integraal beheerplan openbare ruimte.
- We stellen een Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie op.
- We voeren het beleidsplan Groenbeleid en groenstructuur Waddinxveen uit door aan de slag te gaan met het Uitvoeringsplan groen.
- We gaan aan de slag met de duurzaamheidsdoelen voor huishoudelijk afval.

x € 1.000,-

Verwachte uitgaven 2021

Bestuur in samenhang

€ 5.477

De wereld verandert snel. Denk bijvoorbeeld aan de veranderende relatie tussen inwoners en overheid. Dat heeft invloed op de rol van de raad, het college en de gemeentelijke organisatie. Daarnaast heeft de digitale wereld effect op onze dienstverlening. Hier willen we zo goed mogelijk op inspelen. Ondanks alle veranderingen blijft veiligheid een basisvoorwaarde. Aandacht voor preventie is hierbij belangrijk. De samenwerking met de regio blijft ook een belangrijke rol spelen voor Waddinxveen.

Wat gaan we doen in 2021?

- We pakken de Leidraad samenlevingsparticipatie 2019-2022 verder op met de bijbehorende veranderthema's en uitvoeringsacties.
- We gaan aan de slag met het Uitvoeringsplan dienstverlening 2020-2022.
- We stimuleren en faciliteren initiatieven van inwoners voor het verbeteren van hun directe woonomgeving.
- We blijven investeren in regionale samenwerking.
- We werken aan versterking van de verbinding tussen zorg en veiligheid.

x € 1.000,-

We zijn blij dat we een sluitende meerjarenbegroting hebben en dat we er redelijk goed voor staan. Maar we blijven voorzichtig. Want we hebben te maken met meerdere financiële uitdagingen. Denk aan de gevolgen van de coronacrisis. Op dit moment zijn die nog niet in te schatten. Daarnaast hebben bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet in 2022, de uitgaven en budgetten binnen het sociaal domein en de nieuwe verdeling van de gemeentefondsen effect op onze financiën. Het is fijn dat we ruimte hebben om een aantal belangrijke investeringen te doen. Wat 2021 ons brengt, weten we niet. Maar we weten wel dat we het waar mogelijk met elkaar doen. Want Waddinxveen maken we samen.

Leeswijzer

Structuur

Programma's

Het collegeprogramma en de begroting is opgebouwd rondom de volgende programma's:

- Hoofdstuk 1: Participatie in samenhang.
- Hoofdstuk 2: Mens in ontwikkeling.
- Hoofdstuk 3: Dorp in ontwikkeling.
- Hoofdstuk 4: Leefbaar dorp en
- Hoofdstuk 5: Bestuur in samenhang.

Elk programma kent onderliggende beleidsproducten.

Programma	Beleidsproducten
Participatie in samenhang	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) Jeugd Werk Inkomen
Mens in ontwikkeling	Volksgezondheid Educatie Nieuwe en kwetsbare groepen Kunst en cultuur Sport
Dorp in ontwikkeling	Ruimtelijke ordening Grondbeleid Verkeer Duurzaamheid & Milieu Economie Wonen
Leefbaar dorp	Groen en water Wegen Riolering Afval
Bestuur in samenhang	Algemeen bestuur Dagelijks bestuur Publiekszaken Openbare orde en veiligheid Wijkregie Brandweer

Alle programma's zijn inhoudelijk op dezelfde wijze ingedeeld. Vanuit het maatschappelijk vraagstuk kaderen we op hoofdlijnen onze opgave. Deze is ingevuld op basis van de 3 W-vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat gaat het kosten?

Hierbij worden de beleidsmatige en financiële gevolgen van nieuw beleid inhoudelijk toegelicht.

Bij de toelichting op de vraag 'Wat gaat het kosten?' zijn er de volgende aandachtspunten:

- de informatie over welke taakvelden bij een programma behoren is opgenomen in de Bijlage Taakvelden;
- de informatie over welke toekomstige investeringen bij een programma behoren is opgenomen in de Bijlage 3 – Meerjareninvesteringsprogramma 2021 – 2024;
- de toelichtingen op de reserves en voorzieningen bij een programma staan in Bijlage 5 – Overzicht reserves 2021 – 2024 en de Bijlage 6 – Staat van voorzieningen 2021 – 2024; en
- de toelichting op de risico's bij een programma zijn opgenomen in Paragraaf 2 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Verwerking 1^e Burap 2020

In de Staat van baten en lasten en de financiële toelichtingen bij de vraag 'Wat gaat het kosten?' zijn in deze begroting de begrotingswijzigingen meegenomen tot en met de raadsvergadering van 8 juli 2020. In de begrotingscijfers 2021 – 2024 zijn tevens de structurele gevolgen van de 1^e Burap 2020 meegenomen, waarover de raad heeft besloten in de raadsvergadering van 30 september 2020.

De financiële toelichtingen bij de vraag 'Wat gaat het kosten?' hebben met name betrekking op de verschillen tussen de begrotingsjaren 2020 – 2021

Paragrafen

In dit onderdeel worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is specifiek aandacht voor onderwerpen waar politieke of financiële risico's aan verbonden zijn.

Financiële begroting

De financiële begroting bevat specifieke financiële overzichten en toelichtingen op exploitatie en balansposten. Het betreft onder andere het overzicht van baten en lasten, een toelichting op het overzicht van baten en lasten en een uiteenzetting van de financiële positie.

Bijlagen

De programmabegroting wordt gecompleteerd met een aantal bijlagen.

Programma: Participatie in samenhang

1 Participatie in samenhang

Maatschappelijk vraagstuk

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties geven we invulling aan een inclusieve samenleving. Een samenleving waarin iedereen kan meedoen en inwoners hun mogelijkheden en talenten kunnen ontwikkelen. Dit doen we door de inwoner centraal te stellen en zorg op maat te bieden. Waar het kan werken we samen met gemeenten in de regio. Daarnaast doen we lokaal onder andere mee aan een koplopertraject cliëntondersteuning en versterken we de samenwerking met huisartsen. Zo sturen we op passende zorg en ondersteuning. Hiermee voorkomen we problemen of terugval en wordt de kans op zwaardere én duurdere zorg kleiner.

De opgaven en veranderingen binnen het Sociaal Domein kunnen we als gemeente niet alleen uitvoeren. Daarom pakken we de uitvoering, daar waar dat meerwaarde oplevert, regionaal op.

Vanaf 2019 zagen wij een sterke volumeontwikkeling op het gebied van hulp bij het huishouden. Dit komt door de waarschijnlijke aanzuigende werking van het abonnementstarief dat nu voor Wmo-voorzieningen gehanteerd wordt. In 2021 verwachten wij een lichtere groei die meer samenvalt met demografische ontwikkelingen, zoals de vergrijzing. In lijn met de landelijke ontwikkelingen zien we ook in de gemeente Waddinxveen een stijging van de kosten van Jeugdhulp. Het gaat om een volumeontwikkeling en deze zal zich naar verwachting voortzetten in 2021.

Op het gebied van participatie zien we nog steeds een grote instroom van inwoners die een beroep doen op een uitkering. De economische vooruitzichten zijn niet positief vanwege de coronacrisis. Naar verwachting zal er dan ook in 2021 een stijging zijn van het aantal bijstandsgerechtigden.

Wat willen we bereiken?

In het beleidskader Sociaal Domein hebben we een aantal belangrijke thema's vastgesteld. Op deze thema's willen we het volgende bereiken:

Gezond opgroeien in Waddinxveen

- In de jeugdzorg krijgt elke jonge inwoner de zorg die nodig is en hulp is altijd bereikbaar in situaties waarin dat direct nodig is.
- Er zijn laagdrempelige, algemeen toegankelijke en herkenbare vormen van voorzieningen voor de jeugd.

Huiselijke relaties

- De thuissituatie moet voor iedere inwoner veilig zijn.
- Huiselijk geweld wordt zo vroeg mogelijk gesignaleerd door onze professionals.
- We zorgen voor een duurzame oplossing als het gaat om huiselijk geweld.

Wonen

- Het aantal Waddinxveense inwoners in beschermd wonen of de daklozenopvang blijft gelijk of neemt af.
- In samenwerking met onder andere de woningcorporatie en zorgpartijen sturen we op het realiseren van passende en betaalbare woningen voor inwoners voor wie het vinden van een woning nóg moeilijker is, zoals jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg en inwoners die op zoek zijn naar een vorm van wonen met zorg.

Leven met voldoende middelen

- We hebben als ambitie om het aantal inwoners dat terechtkomt in een situatie van schuldenproblematiek te verminderen. Door de Corona-situatie stellen we deze ambitie bij naar minimaal een stabilisatie van het aantal inwoners met schulden.
- Landelijk is de aanname dat het aantal uitkeringsgerechtigden als gevolg van Corona-situatie zal stijgen. Het ambitieniveau is om als gemeente onder het landelijk gemiddelde van de stijging te blijven.

Mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers

- Mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers voelen zich gezien en erkend.
- We willen voorkomen dat mantelzorgers en zorgvrijwilligers overbelast raken.

Mentaal welbevinden

- We geven invulling aan onze nieuwe taak op het gebied van inburgering met de middelen die het rijk hiervoor beschikbaar stelt. De nieuwe wet inburgering gaat in op 1 juli 2021. Voor de voorbereiding en de latere uitvoering wordt er samengewerkt in de regio met Gouda, Krimpenerwaard en Bodegraven-Reeuwijk.
- We zetten in op het vroeg opmerken van problemen en in gang zetten van hulp. We grijpen op tijd in en houden toezicht op het effect van de ingezette hulp. Dit doen we voor de kortere en langere termijn.

Wat gaan we daarvoor doen in 2021?

Om onze doelstellingen en ambities te halen zullen we ons, naast alle lopende werkzaamheden, deze bestuursperiode richten op het volgende.

Gezond opgroeien in Waddinxveen

- We blijven inzetten op het verbeteren van de continuïteit van hulp ten aanzien van 18-jarigen en de overgang van 18- naar 18+. Dit doen we onder andere in samenwerking met regiogemeenten.
- We verstevigen de samenwerking met het onderwijs, onder andere via de lokaal educatieve agenda.
- De kosten voor trajecten zijn inzichtelijk. Met externe verwijzers treden wij hier vaker over in gesprek en wij informeren hen over de breedte van het ingekochte zorgaanbod en de verschillen hierbinnen.
- Met de andere gemeenten van de regio Midden-Holland onderzoeken en benutten wij de sturings- en beheersingsmogelijkheden binnen de huidige inkoopafspraken. Daarnaast beginnen de gezamenlijke voorbereidingen voor een eventueel nieuw inkooptraject voor onder andere de Jeugdzorg diensten.

Huiselijke relaties

- We zetten in op het vroeg opmerken en voorkomen van vormen van mishandeling en huiselijk geweld. Dit zal ook zijn plek vinden in het lokale uitvoeringsplan Huiselijk geweld en Kindermishandeling.
- We zetten de ontwikkeling door van het verbinden van preventie, zorg en veiligheid zowel op lokaal als regionaal niveau (Zorg- en Veiligheidshuis) en zowel op beleidsmatig niveau als op casuïstiekniveau.

Wonen

- We gaan aan de slag met doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke zorg vanuit de centrumgemeente Gouda naar het lokale niveau..
- We brengen de woonvraag van verschillende maatschappelijke doelgroepen in beeld en werken met onze partner-organisaties aan concrete oplossingen. Waar dat kan maken we afspraken met regiogemeenten en waar dat nodig is zetten we in op lokaal maatwerk.

Leven met voldoende middelen

- We blijven inwoners ondersteunen bij het op orde brengen en houden van een financiële administratie. We nemen daarbij initiatieven waarmee we inkomensondersteunende voorzieningen beter bekend maken.
- We proberen te voorkomen dat inwoners een uitkering nodig hebben. We begeleiden inwoners naar werk. Daarnaast zetten we in op regionale samenwerking met het werkgeversservicepunt. Daarmee willen we het aantal uitkeringsgerechtigden relatief lager houden dan het landelijk gemiddelde.
- Op basis van een evaluatie van het minimabeleid wordt bepaald of beleid bijstelling nodig heeft om de inwoners die leven op minivaniveau te ondersteunen.
- De collectieve zorgverzekering blijft behouden in 2021 zodat minima toegang hebben tot laagdrempelige, kwalitatieve en betaalbare medische zorg. Het continueren van de verzekering zal beoordeeld worden in samenhang met het overige minimabeleid.

Mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers

- We houden onze jaarlijkse activiteiten en acties in stand zoals de dag van de mantelzorg en de mantelzorgwaardering.

- Door middel van steekproeven halen we signalen van inwoners op bij wie zorg niet of onvoldoende geleverd wordt. Bij negatieve signalen zoeken we hiervoor contact met de zorgaanbieders.
- We zorgen dat mantelzorgers bekend zijn met de voor hen relevante vormen van ondersteuning, dat zij de betreffende voorzieningen weten te vinden.
- Mantelzorgers die overbelast dreigen te raken bieden we respijtzorg, bijvoorbeeld door inzet van een vrijwilliger die de zorg tijdelijk over kan nemen of tijdelijke professionele dag- of logeeropvang.

Mentaal welbevinden

- In het kader van de Wet Inburgering organiseren we waar dit kan samen met regiogemeenten een gepast aanbod op het gebied van leren, werken, inburgeren en maatschappelijke begeleiding. Daartoe wordt per statushouder een Persoonlijk Integratie Plan (PIP) opgesteld waarin het aanbod van een gecombineerd inburgerings- en (arbeids)participatietraject is vastgelegd.
- Samen met Wadwijzer wordt de monitor op het gebied van het tijdig opmerken van problemen en in gang zetten van hulp verder ontwikkeld. Hiermee worden de aannemelijke effecten van preventie in relatie tot de rest van het sociaal domein inzichtelijk gemaakt.
- We hebben aandacht voor mentaal welbevinden onder jongeren, waaronder het voorkomen van depressies en burn-outs.
- Met het regionaal plan van aanpak volumebeheersing specialistische GGZ proberen we een verschuiving te creëren van specialistische GGZ naar basis GGZ.

Vervoer sociaal domein

- In 2021 zullen we, tezamen met de regiogemeenten in Midden-Holland, nieuwe vervoerscontracten afsluiten voor het leerlingenvervoer en het vervoer van de Groene hart Hopper.

BELEIDSINDICATOREN

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Werkloze jongeren	2018	% werklozen 16-22 jarigen	1,00	1,20	2,00
Kinderen in een uitkeringsgezin	2018	% kinderen tot 18 jaar	3,00	4,20	8,00
Jongeren met jeugdhulp	2019 (2 ^e halfjaar)	% van alle jongeren tot 18 jr	8,9	10,3	11,0
Jongeren met delict voor rechter	2018	% 12-21 jarigen	1,00	0,60	1,00
Jongeren met jeugdbescherming	2019 (2 ^e halfjaar)	% van alle jongeren tot 18 jr	1,4	1,4	1,1
Jongeren met jeugdreclassering	2019 (2 ^e halfjaar)	% van alle jongeren 12 tot 23 jr	0,3	0,3	0,4

Wmo

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	2019 (2 ^e halfjaar)	Aantal per 1.000 inwoners	43	52	63

Werk en inkomen

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Banen	2019	Aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	752,3	711,1	737,2
Netto arbeidsparticipatie	2019	% werkzame beroepsbev. / beroepsbevolking	71,4	71,0	68,0
Lopende re-integratie voorzieningen	2018 (1 ^e halfjaar)	Aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	10,4	23,7	32,9
Personen met een bijstandsuitkering	2019 (2 ^e halfjaar)	Aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	17,5	22,0	46,7

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan het programma Participatie in samenhang.

Promen

Sinds 1 januari 2018 is een nieuwe samenwerkingsrelatie tussen de gemeenten, waaronder Waddinxveen, en Promen van kracht. De hierover in 2017 regionaal gemaakte afspraken hebben betrekking op de periode 2018-2025. De uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening blijft in het kader van de GR de kerntaak van Promen in een afbouwconstructie. Via ProWork, onderdeel van de GR Promen, nemen de gemeenten individueel diensten af, zoveel mogelijk op maat van de behoefte van de betreffende gemeente.

Overige samenwerking

Jeugdhulp en Wmo

De uitvoeringsorganisatie Regionale Dienstverlening Sociaal Domein (RDS) van de gemeente Gouda voert voor de gemeenten in Midden-Holland de inkoop en het contractmanagement uit op het gebied van de aanbieders van maatwerkvoorzieningen jeugdhulp en Wmo. Daarnaast verzorgt de uitvoeringsorganisatie de rapportage en analyse van het zorggebruik. Tevens coördineert RDS de jaarlijkse aanlevering van productieverantwoordingen en bijbehorende bestuurs-/accountantsverklaringen.

Centrumtaken Gouda

We werken regionaal samen met de andere gemeenten in Midden-Holland ten aanzien van de centrumtaken die vanuit Gouda overgedragen worden. Het gaat om taken op het gebied van maatschappelijke opvang en beschermd wonen die per 2021 (naar verwachting) een lokale verantwoordelijkheid worden en waarvoor we tevens per 2021 (naar verwachting) middelen zullen ontvangen.

Wat gaat het kosten

Financieel overzicht programma met toelichting

Programma 1	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-25.414	-25.593	-25.461	-25.168	-25.083	-25.007
Baten	5.991	5.350	5.103	5.127	5.127	5.127
Nieuw beleid						
Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	-19.423	-20.243	-20.357	-20.041	-19.956	-19.880
Stortingen	-50	-115				
Onttrekkingen	252	50	125	10	1	
Saldo na bestemming	-19.221	-20.308	-20.233	-20.031	-19.955	-19.880

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Incidentele budgetten 2020

In 2020 was er een incidenteel budget beschikbaar voor de uitvoering van het project Waddinxveen, dat werkt. Dit werd gedekt uit de egalisatiereserve Sociaal Domein.

Ook was er in 2020 een incidenteel budget van € 250.000 voor de invoering van Wvvgz, Wzd, decentralisaties inburgering, beschermd wonen en maatschappelijke veranderingen in vervoer.

Koplopertraject cliëntondersteuning

Waddinxveen ontving in 2020 een incidentele bijdrage van € 221.000 voor koplopertraject cliëntondersteuning. Van dit bedrag is in 2020 bij de 1ste Burap € 115.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Dit bedrag zal in 2021 worden uitgegeven.

Bijstandsverlening & Inkomensvoorziening

In 2021 daalt de Rijksbijdrage voor de gebundelde uitkering BUIG met € 246.000 ten opzichte van 2020.

Wet Sociale Werkvoorziening

De gemeentelijke bijdrage aan Promen daalt in 2021 met € 79.000 ten opzichte van 2020 vanwege een daling van het aantal Wsw arbeidsplaatsen.

Programma: Mens in ontwikkeling

2 Mens in ontwikkeling

Maatschappelijk vraagstuk

Onze samenleving verandert. Vroeger had de overheid vaak de regie. Nu pakken andere organisaties, groepen bewoners of individuen meer en meer de verantwoordelijkheid. We willen een samenleving waaraan iedereen mee kan doen en die voor iedereen toegankelijk is. Een samenleving waarin we iedereen in staat stellen om talenten te ontplooiën. De gemeente is ook verantwoordelijk voor een aantal zaken, zoals onderwijshuisvesting en goede volksgezondheid. Daarbij voldoen de kinderdagverblijven aan de kwaliteitseisen. De inwoners van Waddinxveen hebben behoefte aan activiteiten op het gebied van kunst, cultuur, sport en het verenigingsleven. We willen dat de basisvoorzieningen op het gebied van onderwijs, sport, welzijn, cultuur en gezondheid op orde zijn en toegankelijk zijn voor alle inwoners. Actief deelnemen aan het sociaal-culturele leven door middel van lidmaatschappen van sport- en cultuurverenigingen zorgt voor verbinding tussen inwoners onderling. Het zorgt ervoor dat inwoners met elkaar in contact blijven en minder snel vereenzamen. De voorzieningen in dit programma zorgen ervoor dat inwoners hier op een prettige, gezonde manier kunnen wonen en zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Eveneens wordt door een krachtige inzet op het programma 'Mens in ontwikkeling' het programma 'Participatie in samenhang' op termijn minder belast.

Wat willen we bereiken?

We willen een krachtige Waddinxveense samenleving, waarin de inwoners hun verantwoordelijkheid nemen en de mogelijkheid aangrijpen om mee te doen in de samenleving. Daar zijn goede en toegankelijke faciliteiten voor nodig.

We verbeteren de huisvesting van maatschappelijke instellingen. We willen daarbij de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, culturele instellingen en bedrijfsleven versterken. En we stimuleren een blijvende samenwerking met de instellingen voor kinderopvang en scholen.

We zetten in op verdere samenwerking met het onderwijs. We zetten de uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda voort. De regeling voor de tegemoetkoming van kosten voor peuteropvang die in 2019 is ingegaan, continueren wij met behulp van de inzet van de rijksmiddelen voor het onderwijsachterstandenbeleid.

We willen dat inwoners zich bewust zijn van het belang om gezonde keuzes te maken als het gaat om voeding, beweging en het gebruik van genotsmiddelen. We willen dat kinderen in Waddinxveen gezond opgroeien en dat inwoners zich betrokken voelen bij de samenleving. We willen een klimaat waar de jeugd ook veilig kan opgroeien. Een klimaat waar de jeugd gestimuleerd wordt om hun talenten te ontwikkelen, zodat zij de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

We hebben in 2020 het Lokaal Sportakkoord vastgesteld. We hebben met diverse partners afspraken gemaakt om met elkaar samen te werken en nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Het doel hiervan is meer mensen in beweging te krijgen, de organisatie sport te versterken en de maatschappelijke kracht van de sport beter te benutten.

Wat gaan we daarvoor doen in 2021?

Uitvoeringsprogramma Maatschappelijk Vastgoed

De uitvoering van het in 2020 vastgestelde 'Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed' wordt in 2021 voortgezet. In het programma is besloten om als vervanging van sporthal de Dreef een hybride sporthal in sportpark De Sniep te realiseren.. In 2021 renoveren we de Mauritslaan 55 – Waddinxveen Wereldwijd. In 2021 wordt het ontwerp – dat in overleg met de gebruikers tot stand komt – gerealiseerd. Tevens is besloten in 2024 en 2025 de sportzalen Groenswaard en De Duikelaar te renoveren.

Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs

In 2021 worden de volgende IHP – projecten (verder) uitgevoerd en naar verwachting afgerond:
- transformatie Sperwerhoek 4 en 6 ten behoeve van Rehobothschool (afgerond circa juni 2021);
- transformatie Zuidplashof 1 en 3 ten behoeve van Kardinaal Alfrinkschool (afgerond circa juni 2021)
Bij deze "transformatie-projecten" zijn de betreffende schoolbesturen bouwheer/opdrachtgever.

Nieuwbouw gymnastieklokaal Park Triangel

Voldoende capaciteit (les- en gymnastiekgebouwen) behoort tot de zorgplicht van de gemeente en daarom bouwen we in Park Triangel naast de in 2020 gerealiseerde school een gymnastieklokaal. Begin 2021 wordt het ontwerptraject afgerond en wordt de omgevingsvergunning aangevraagd. Vervolgens gaan we het ontwerp

aanbesteden en contracteren. Naar verwachting starten we in de tweede helft van 2021 met de realisatie. De nieuwbouw is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed.

Tijdelijke huisvesting basisonderwijs in Park Triangel

Uit de leerlingenprognoses en de aanmeldingen bij de scholen in Park Triangel is af te leiden dat er tijdelijk (voor een periode van circa 15 jaar) extra capaciteit nodig is voor de huisvesting van basisonderwijs in Park Triangel. Naast de huidige school in Park Triangel realiseren we daarom een tijdelijke school waarbij er rekening wordt gehouden met een toekomstige transformatie naar woningbouw. De verwachte oplevering van de tijdelijke school is in de zomer van 2022.

Nieuwbouw Coenecoop College

In 2021 wordt de aanbesteding voor de aannemer uitgevoerd, ter voorbereiding op de start van de bouw door het Coenecoop College in het 1^e kwartaal 2022.

Lokale Educatieve Agenda

We blijven samenwerken met het onderwijs in Waddinxveen binnen de Lokale Educatieve Agenda (LEA). Deze is in 2018 samen met lokale onderwijsactoren en betrokken organisaties opgesteld. Thema's binnen de LEA zijn taal- en onderwijsachterstanden, passend onderwijs, veiligheid, armoede en gezondheid. Er zal gewerkt gaan worden met de aanpak Logo3000 op scholen en peuteropvang organisaties waarmee de woordenschat van jonge kinderen vergroot wordt. Hiermee kunnen taalachterstanden worden ingelopen. Andere aandachtspunten blijven de afstemming tussen verschillende onderwijsactoren in Waddinxveen en het stimuleren van de doorgaande leerlijn van kinderen.

Volwasseneneducatie 2021 en verder

In juli 2020 is een regionale projectleider aangesteld om in gezamenlijkheid de laaggeletterdheid terug te dringen. In 2021 wordt het in 2020 opgestelde plan van aanpak ten uitvoer gebracht. Eén van de speerpunten is het opstellen van een regionaal/lokaal taalakkoord.

Kinderopvang

We blijven inzetten op de kwaliteit van kinderopvang en de ontwikkeling van het jonge kind. Daarnaast zal er aandacht zijn voor de relatie kinderopvang en huisvesting.

Vitaal sportbeleid

In juni 2020 is het Lokaal Sportakkoord afgerond. Tijdens het sportcafé in september 2020 is het Lokaal Sportakkoord door zo'n 40 organisaties ondertekend en is het Sportplatform gepresenteerd. In 2021 wordt de uitwerking, uitvoering en monitoring van de benoemde acties en activiteiten die in het Lokaal Sportakkoord staan vermeld of zijn toegevoegd voortgezet. Het Sportplatform fungeert als klankbord voor het gemeentelijk sportbeleid. Het platform bevordert de communicatie tussen de organisaties, waardoor kennisdeling, samenwerking en krachtenbundeling ontstaat. De sportcafés en sport nieuwsbrieven komen vanuit het Sportplatform. We blijven deelnemen aan de Brede Regeling Combinatiefuncties. We hebben de intentieverklaring ondertekend voor de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2022.

Sportpark De Sniep

We onderzoeken of de tennishal van strategisch belang kan zijn voor de gemeente Waddinxveen. De uitkomsten van het onderzoek betrekken we bij de visie voor de toekomst van Gouwebad De Sniep.

In 2021 wordt een visie voorbereid over de toekomst van Gouwebad de Sniep voor de periode na 2030. In deze visie komen de volgende zaken aan de orde: het voortbestaan van het zwembad, zo ja, de wijze waarop we het zwembad willen gebruiken (voor doelgroepzwemmen, wedstrijdzwemmen, recreatiezwemmen en buitenbadfaciliteiten). De visie bepaalt de omvang van het zwembad. Vervolgens wordt de visie aan de raad voorgelegd.

Cultuurnota

In het voorjaar 2021 wordt een cultuurnota aan de raad ter vaststelling aangeboden. Om een gedragen visie te ontwikkelen wordt de nota opgesteld samen met inwoners en culturele organisaties.

Cultuureducatie

In de periode 2013-2020 hebben de Waddinxveense basisscholen deelgenomen aan de Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. In deze periode is een kwalitatief goed aanbod cultuureducatie op de scholen ontwikkeld. Voor de periode 2021-2024 wordt door Cultuurgroep Leiden (penvoerder voor regio Midden-Holland) bij het Fonds voor Cultuurparticipatie subsidie aangevraagd, waarbij van belang is dat de gemeente cofinanciering garandeert. Het gaat hier om een matchingsbedrag van € 0,79 per inwoner (± € 23.000,- per jaar) voor de komende vier jaar.

Lokaal gezondheidsbeleid

2021 is het eerste volle kalenderjaar waarin we uitvoering geven aan het in 2020 vastgestelde lokaal gezondheidsbeleid. Dit doen we in samenwerking met lokale en regionale partijen zoals Wadwijzer, de GGD Hollands Midden, Jeugd en Jongerenwerk, scholen en huisartsen.

Vanuit het lokaal gezondheidsbeleid zetten we ook in 2021 in op het bestrijden van eenzaamheid. Dit doen we onder andere door actief deel te nemen aan de week tegen de eenzaamheid. Op deze manier willen we eenzaamheid bespreekbaar maken en inwoners bewust te maken van deze problematiek in hun direct omgeving. Daarnaast nemen we deel aan het programma Kansrijke Start om de lokale coalitie rondom de eerste 1000 dagen van een kind te versterken en te verbeteren. In dit kader gaan we onderzoeken of de samenwerking met de verloskundigen versterkt kan worden. Ook onderzoeken we de mogelijkheden om op wijkniveau activiteiten te organiseren over het maken van (goedkope) gezonde keuzes op het gebied van bewegen, voeding en genotsmiddelen (zorgen dat men de risico's kent).

BELEIDSINDICATOREN

Sport

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Niet-sporters	2016	%	54,8	50,9	50,9

Onderwijs

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Absoluut verzuim	2017	Aantal niet ingeschreven leerplichtigen per 1.000 inwoners 5-18 jr	0,00	1,02	1,70
Relatief verzuim	2018	Aantal leerplichtigen wel ingeschreven, maar ongeoorloofd afwezig, per 1.000 inwoners 5-18 jaar	40,0	37,2	27,0
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2018	% deelnemers aan VO en MBO	1,5	1,6	2,2

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan het programma Mens in ontwikkeling:

Regionale Dienst Openbare Gezondheid (RDOG)

De RDOG Hollands Midden is een gemeenschappelijke regeling van 18 gemeenten. De missie van de RDOG Hollands Midden is om samen met gemeenten en andere partners de gezondheid en veiligheid van inwoners in de regio te bewaken. De meeste taken die hieruit voortkomen worden uitgevoerd door de GGD Hollands Midden. Hierbij kan het gaan om uitvoeringstaken, maar ook om advisering aan gemeenten.

Tot 2021 waren de taken van de GGD Hollands Midden opgedeeld in drie programma's; 1) GGD Algemene Gezondheidszorg (waaronder de GGD Publieke Zorg voor de Jeugd en GGD Maatschappelijke Zorg vallen). 2) de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen) en 3) de RAV (Ambulancezorg). Per 1 januari 2021 komt hier een vierde programma bij: het Zorg en Veiligheidshuis. In dit programma worden de taken van de GGD en de Veiligheidsregio rondom de veiligheid in de thuissituatie gebundeld.

Onze financiële bijdrage aan de GGD stijgt in 2021 aanzienlijk ten opzichte van 2020. Deze stijging wordt onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal inwoners en kinderen, een toename in de kosten voor Veilig Thuis (stijging in het aantal meldingen) en indexering en de uitvoering van het programma RDOG 2024.

Doel van het programma RDOG 2024 is om te komen tot een meer wendbare, meer moderne en meer klantgerichte organisatie die kan meebewegen met de veranderingen in de maatschappij en die met haar deskundigheid kan bijdragen aan een gezonder en veiliger Hollands Midden. Gemeenten moeten door het programma RDOG 2024 meer grip krijgen op de koers van de RDOG en de dienstverlening richting inwoners moet verbeteren. De uitvoering van dit programma en de bijdrage daarvan aan de algemene doelen van de organisatie heeft in 2021 nadrukkelijk onze aandacht.

Daarnaast zal er in 2021 aandacht zijn voor het weerstandsvermogen van de organisatie en voor de tijdige afhandeling van meldingen die bij Veilig Thuis worden gedaan, conform de gemeentelijke zienswijze op de begroting van de RDOG voor 2021.

Wat gaat het kosten

Financieel overzicht programma met toelichting

Programma 2	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-7.729	-8.484	-9.749	-10.052	-9.998	-10.851
Baten	2.960	2.218	2.351	2.356	2.309	2.309
Nieuw beleid						
Lasten			-135	-39	-39	-39
Baten						
Saldo voor bestemming	-4.769	-6.265	-7.533	-7.735	-7.728	-8.580
Stortingen	-303	-1.512	-1.542	-326	-25	-498
Onttrekkingen	348	2.020	2.796	1.780	1.274	2.141
Saldo na bestemming	-4.723	-5.757	-6.279	-6.281	-6.479	-6.938

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Integraal Huisvestings Plan (IHP)

De kapitaallasten vallen in 2021 circa € 1,4 miljoen hoger uit dan in 2020 vanwege de uitvoering van het IHP. De hierin opgenomen afschrijvingslasten van de voorbereidingskredieten, zijnde € 771.000, worden gedekt uit de hiervoor beschikbare afschrijvingsreserves.

In 2020 was er een incidenteel exploitatiebudget voor het IHP beschikbaar van € 92.000.

Culturele accommodaties

In 2020 was er een incidenteel budget van € 57.000 gereserveerd voor de sloop van Peter Zuidlaan 3.

Wijkaccommodaties

De kapitaallasten stijgen in 2021 met circa € 210.000 vanwege investeringen in het kader van het Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed.

Onderwijsachterstandenbeleid

In 2020 waren er incidenteel extra middelen beschikbaar gekomen voor onderwijsachterstandenbeleid. Deze middelen zijn deels aangewend in 2020 en deels gestort in de Bestemmingsreserve onderwijsachterstandenbeleid.

Zwembad

In 2020 was het zwembad tijdelijk gesloten en voor een groot gedeelte slechts gedeeltelijk open vanwege coronagerelateerde maatregelen. De gevolgen voor 2020 zijn verwerkt in de 1^e Burap 2020. In 2020 zijn door de coronacrisis de inkomsten zwembad incidenteel € 291.000 lager.

Cultuur

In 2021 is er € 35.000 extra beschikbaar voor de exploitatielasten van Cultuurhuys de Kroon en € 15.000 voor het opstellen van een cultuurnota.

Volksgesondheid

De gemeentelijke bijdrage aan de RDOG neemt in 2021 met € 259.000 toe. De stijging is het gevolg van een toename van het aantal inwoners in Waddinxveen, het doorvoeren van een indexering, het uitvoeren van de Wvvgz en het programma RDOG2024.

Met ingang van 2021 zijn van de gemeentelijke bijdrage RDOG de onderdelen Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en de werkzaamheden lijkschouw overgeheveld naar Programma 5. De lasten op dit programma dalen hierdoor met € 99.000.

Buitensportaccommodaties

In 2020 was er incidenteel budget beschikbaar van € 60.000 voor de sloop van het voormalig clubgebouw Rowah en het naastgelegen veld.

Vanaf 2021 wordt er € 54.000 omgebogen bij het onderhoud van de buitensportaccommodaties.

Programma: Dorp in ontwikkeling

3 Dorp in ontwikkeling

Maatschappelijk vraagstuk

Waddinxveen ligt op de grens van stad en platteland: de zuidelijke Randstad en het Groene Hart liggen beide om de hoek. Er zijn goede voorzieningen, de sociale cohesie is sterk, er is werkgelegenheid en er is een rijk verenigingsleven. Waddinxveen is goed bereikbaar. Er zijn drie treinstations en de snelwegen A12 en A20 zijn in de buurt. Dit alles maakt Waddinxveen een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. En dat willen we graag zo houden!

De komst van de Omgevingswet in (naar verwachting) 2022 zorgt voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met benutten wordt bedoeld het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de ruimte om maatschappelijke behoeften te vervullen. Bij beschermen gaat het over het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Een integrale benadering is hierbij het uitgangspunt. Er komt meer ruimte voor initiatieven van burgers en bedrijven, het vergunningstelsel wordt eenvoudiger en procedures worden korter. Voor bedrijven wordt het gemakkelijker te innoveren.

Op het terrein van duurzaamheid zijn het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving en de overgang naar duurzame energieopwekking belangrijke vraagstukken.

Wat willen we bereiken?

Onze ruimtelijke strategie blijft gericht op het behouden van het beste van de stad en het platteland. Bij het opstellen van visies en beleid, zoals de Omgevingsvisie, hanteren we dit als uitgangspunt. In deze collegeperiode bereiden we ons voor op de komst van de Omgevingswet. Deze treedt op 1 januari 2022 in werking. We hanteren hierbij het motto: 'minder en betere regels en meer ruimte voor initiatieven van inwoners en bedrijven'. Initiatieven uit de samenleving willen we stimuleren en faciliteren. Voor nieuwe ontwikkelingen geldt dat we deze binnen vooraf vastgestelde bestuurlijk uitgangspunten willen faciliteren. Als het voor de gemeente van strategisch of inhoudelijk belang is, pakken we projecten op als Actief Grondbeleid.

De Woonvisie Waddinxveen 2018-2022 blijft het uitgangspunt voor het woonbeleid. We willen dat iedereen die dat wil op een prettige en geschikte manier kan wonen in Waddinxveen. Om te zorgen dat iedereen prettig kan wonen, moet de woningvoorraad zo goed mogelijk aansluiten bij de woningbehoefte. Mensen die hulp nodig hebben bij het vinden van passende woonruimte moeten worden ondersteund. We willen in Waddinxveen woonwijken die toekomstbestendig zijn met een evenwichtige woningsamenstelling. Hierdoor kunnen verschillende doelgroepen in deze wijken wonen.

We willen in deze periode meer sociale huurwoningen realiseren en zetten daarnaast in op de bouw van huurwoningen in de vrije sector met een huurprijs tussen €737,14 en €916,- (prijspeil 2020). Bij nieuwe ontwikkelingen zetten we in op een divers woonprogramma. We stimuleren het bouwen van duurzame woningen, het verduurzamen van de bestaande woningen en gasloos bouwen. Als gemeente voeren we de regie over het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving. We bevorderen het bouwen van levensloopbestendige woningen en staan binnen onze bestuurlijke randvoorwaarden open voor initiatieven en experimenten van inwoners en bedrijfsleven op het gebied van wonen.

Een bloeiend bedrijfsleven is belangrijk voor een gemeente waar het goed wonen en werken is. We willen dat Waddinxveen een ondernemersvriendelijke gemeente is. We denken actief mee met het bedrijfsleven en verkennen samen kansen en mogelijkheden. We werken samen met het bedrijfsleven aan goede bedrijventerreinen en bereikbaarheid. Ruim baan voor ondernemerschap biedt inkomen en werkgelegenheid. We stimuleren de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid (triple helix), onder andere in de uitvoering van de regionale Economische Visie en lokale Economische Agenda. Optimalisering van het vestigingsklimaat voor ondernemers werkt continue door in onze dienstverlening.

Goede bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde om in Waddinxveen aantrekkelijk te kunnen wonen, werken en recreëren. Openbaar vervoer, verduurzaming mobiliteit en het (snel)fietsnetwerk zijn belangrijke speerpunten. De aanleg van de Vredenburglaan, de Bentwoudlaan, de Verlengde Bentwoudlaan en de Verlengde Beethovenlaan kan de bereikbaarheid per auto verbeteren en een bijdrage leveren aan het verminderen van het doorgaande verkeer in de gemeente. We hebben aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers: fietsers, voetgangers, jonge bestuurders, ouderen en mensen met een lichamelijke beperking. We zijn bereid met de gemeente Alphen aan den Rijn mee te denken over de verkeersproblemen in Boskoop. Aanleg van een weg door het Gouwebos, Voorofsche polder of omgeving voor een nieuwe oeververbinding over of onder de Gouwe is onbespreekbaar.

De Duurzaamheidsvisie 2015-2025 is de leidraad voor ons duurzaamheidsbeleid. Met dit beleid willen we een leefomgeving creëren die gezondheid en welbevinden van mensen positief beïnvloed. De focus ligt het komende periode op het inzichtelijk maken van de strategie voor het opwekken van duurzame energie en het aardgasvrij maken van onze gebouwde omgeving. Dit doen we via de Regionale Energie Strategie en de Transitievisie Warmte.

Behoud en versterking van het cultureel en industrieel erfgoed, onder meer door het monumentenbeleid, blijven we nastreven. Het monumentenbeleid en de erfgoedverordening worden opgenomen in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Wat gaan we daarvoor doen in 2021?

Omgevingsvisie

We werken verder aan het opstellen van de Omgevingsvisie Waddinxveen. Dit doen we samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. In de Omgevingsvisie geven we een integrale visie op de fysieke leefomgeving van Waddinxveen. De Toekomstvisie Waddinxveen 2030 is een belangrijk document bij de totstandkoming. De omgevingsvisie vervangt de huidige visies en beleidsnota's die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. We willen de Omgevingsvisie in de eerste helft van 2021 laten vaststellen.

Wonen

We voeren de Woonvisie Waddinxveen 2018-2022 verder uit. Jaarlijks actualiseren we het woningbouwprogramma en monitoren we de realisatie van nieuwbouwwoningen. We blijven inwoners bewust maken van hun woonsituatie en mogelijkheden van doorstroming. We geven verder uitvoering aan het woonwagengebeleid.

Economie

We blijven inzetten op het zijn van een ondernemersvriendelijke gemeente. In 2021 stellen we de Economische Agenda vast en geven we hieraan uitvoering samen met het bedrijfsleven en onderwijs. Dit moet leiden tot een versterking van het economisch klimaat.

We werken met 12 partijen, waaronder de provincie, VNO-NCW West en zes gemeenten aan de uitvoering van de 'samenwerkingsovereenkomst logistieke hotspot A12 corridor'. De samenwerking heeft als doel de A12-corridor tussen Bodegraven-Reeuwijk en Den Haag te versterken door de vestiging van logistieke bedrijven. Daarnaast wordt er samengewerkt aan de verduurzaming van bedrijventerreinen verbonden aan de samenwerkingsovereenkomst.

In 2020 is het werkboek 'kansen voor de glastuinbouw Oostland' vastgesteld door de colleges. Het werkboek beschrijft kansen om de ruimtelijk-economische structuur van het tuinbouwcluster in het Oostland te versterken. We hebben ingestemd met een vervolg van de projectgroep. In Oostland verband werken we samen met ondernemers aan de concretisering en uitwerking van de beschreven kansen om de ruimtelijk-economische structuur van het tuinbouwcluster in het Oostland te versterken.

Bereikbaarheid

We werken de mogelijkheden voor een betere fiets- en wandelverbinding vanuit Park Triangel naar het Coenecoop College en het Gouweplein verder uit. We laten een geactualiseerde versie van het mobiliteitsplan landen in de Omgevingsvisie. De acties uit de Omgevingsvisie met betrekking tot mobiliteit en parkeren worden verder uitgewerkt en bestaande situaties worden aangepast in lijn met dit beleid. We werken met buurgemeenten, de regio en de provincie aan een betere afhandeling van verkeer op de A20 en de A12.

We nemen deel aan het programma Beter Bereikbaar Gouwe. Dit is een gezamenlijke opgave van de gemeente in het gebied, het hoogheemraadschap, de Regio Midden-Holland en de provincie. Samen werken we aan een betere bereikbaarheid en leefbaarheid op en rond de Gouwe.

Duurzaamheid

We voeren de prioriteiten 2020-2021 uit de Duurzaamheidsvisie 2015-2025 verder uit. De Duurzaamheidsvisie is een ambitieus document waarin 30 doelstellingen staan voor verschillende opgaven en disciplines. Er is lokaal een stap gezet door deze doelstellingen te prioriteren in een top 10 om meer focus te creëren. Deze top 10 doelstellingen spitst zich toe op verschillende opgaven zoals het verduurzamen van gebouwen, duurzame energieopwekking, afval, mobiliteit, groen, educatie en circulaire economie. De top 10 prioriteiten zijn het uitgangspunt voor de tweejaarlijkse actieplannen.

In de komende twee jaar ligt de focus op duurzame woningen en de opwek van duurzame energie. Hier wordt intensief aan gewerkt in de vorm van de Regionale Energie Strategie en de Transitievisie Warmte. We stellen samen met de andere gemeenten en partners de Regionale Energie Strategie 1.0 op. Lokaal stellen we in samenwerking met partners en inwoners de Transitievisie Warmte op. Beide hebben een grote ruimtelijke én maatschappelijke impact. De in 2015 geformuleerde duurzaamheidsdoelstellingen willen we actualiseren en in lijn

brengen met rijksbeleid (zoals het klimaatakkoord, klimaatwet en het klimaatplan) en rijksambities (zoals bijvoorbeeld geformuleerd in het nationaal programma Circulaire Economie). Dit doen we op basis van de Regionale Energiestrategie en de Transitievisie Warmte

We actualiseren de duurzaamheidsvisie en geven, samen met de samenleving, vorm aan een nieuw plan. We zorgen ervoor dat dit de geactualiseerde visie zijn beslag krijgt in de omgevingsvisie.

Grondbeleid

In het verleden opgestarte projecten zijn volop in ontwikkeling. We blijven inzetten op deze projecten, zoals de realisatie van Glasparel+, Park Triangel en Noordpunt Triangel, de tweede fase van 't Suyt en tweede fase van het Centrumplan. Ook zetten we in op de transformatie van het gebied van Sleutelkwartier. Op het gebied van bereikbaarheid gaat het om de aanleg van de provinciale wegen Vredenburglaan, Bentwoudlaan en Verlengde Bentwoudlaan en de lokale weg Verlengde Beethovenlaan. Hiervoor wordt een provinciaal inpassingsplan voorbereid.

BELEIDSINDICATOREN

Economie

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Funcziemenging	2019	Verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken).	52,7	51,3	51,4
Vestigingen (van bedrijven)	2019	Aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	140,4	152,0	135,4

Wonen

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Woningvoorraad	2021	Gewenste woningvoorraadtoename volgend de trendraming 2019	360	1.430	17.530

Grondbeleid

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Nieuw gebouwde woningen	2019	Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	29,5	15,7	8,1

Milieu en duurzaamheid

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Hernieuwbare elektriciteit	2018	% elektriciteit afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld	13,5	5,8	7,2

Ruimtelijke ordening

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Demografische druk	2020	% personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar	76,8	76,6	67,9

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan het programma Dorp in ontwikkeling.

Omgevingsdienst Midden-Holland

De Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Dit doet de ODMH door milieutaken en bouw- en woningtoezichttaken uit te voeren die zijn vastgelegd in haar jaarprogramma. Hieronder vallen in ieder geval vergunningen die aangevraagd worden op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en diverse milieuwetgeving. Ook het toezicht en de handhaving op die vergunningen voert de ODMH uit. Daarnaast voert de ODMH nog taken uit als milieuadviseur in ruimtelijke procedures en voert zij taken uit binnen het duurzaamheidsveld. In de jaren 2021-2024 werkt de ODMH, net als wij, aan de implementatie van de Omgevingswet en de Wet private kwaliteitsborging.

Grondbank RZG Zuidplas

De Grondbank is per 1 januari 2011 een zogenaamd stallingbedrijf. Deze loopt tot 1 januari 2025. De Grondbank beheert de (strategisch) verworven eigendommen en verkoopt deze te zijner tijd aan de ontwikkelende partij voor het Middengebied Zuidplas. Door de inbreng van de eigendommen draagt de Grondbank bij aan een effectieve realisatie van de ruimtelijke en sectorale doelstellingen, die geformuleerd staan in de Herijkingsstudie en de Visie Ruimte en Mobiliteit met betrekking tot de ontwikkeling van de Zuidplaspolder.

Bedrijvenschap Regio Gouda (Gouwepark)

Het Bedrijvenschap richt zich op het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden, primair voor bedrijven uit de regio Midden-Holland. Als locatie daarvoor wordt het bedrijventerrein Gouwe Park I gerealiseerd. Het terrein zal in de eindfase een bruto oppervlakte hebben van circa 65 ha. Het eigendom, beheer en onderhoud van de openbare ruimte is overgedragen aan de gemeente Zuidplas. Aan de gemeenschappelijke regeling nemen deel: de gemeenten Gouda, Waddinxveen en Zuidplas, ieder voor een derde deel. De gemeenschappelijke regeling is door vertragingen verlengd tot 31 december 2022. Er resteren nog enkele kavels binnen het Bedrijvenschap. Het financieel resultaat van de ontwikkeling is positief. Het is de verwachting dat de gemeente Zuidplas in eigen beheer Gouwe Park II gaat ontwikkelen. We willen hiervoor aanvullende afspraken maken met de gemeente Zuidplas voor een goede samenwerking op het vlak van bedrijfsverplaatsingen.

GEM CV Park Triangel

Voor de ontwikkeling van de wijk Park Triangel is een Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij opgericht (GEM). Na een rustig begin in 2014/2015, is het project goed op stoom gekomen. We verwachten de komende jaren ongeveer 200 woningen per jaar te kunnen bouwen. De werkzaamheden aan het project zijn in verschillende stadia inmiddels door een groot deel van het projectgebied zichtbaar. De afronding van de gehele bouwlocatie staat gepland voor het jaar 2028. Bij aanhoudende marktomstandigheden wordt dit (fors) vervroegd.

Stichting Greenport regio Boskoop

De stichting heeft ten doel:

- het versterken van de boomteeltsector en de daarmee aanverwante bedrijven in de regio Boskoop;
- het bevorderen dat deze sector en regio, zowel nationaal als internationaal, worden (h)erkend als een aantrekkelijke markt- en vestigingsplaats en kennisbron;
- het verantwoord inpassen van de boomteeltsector in de regio, waarbij optimaal rekening wordt gehouden met andere functies, zoals wonen, water, natuur, recreatie en landschap; en
- het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk en Waddinxveen en het Hoogheemraadschap van Rijnland, wijzen vertegenwoordigers aan voor de publieke sector. De Kamer van Koophandel en het Platform Sierteelt Regio Boskoop wijzen vertegenwoordigers aan uit de private sector.

Wat gaat het kosten

Financieel overzicht programma met toelichting

Programma 3	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-20.652	-21.435	-28.837	-17.967	-18.660	-4.953
Baten	15.280	18.452	28.118	16.957	17.228	3.492
Nieuw beleid						

Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	-5.372	-2.983	-719	-1.009	-1.432	-1.461
Stortingen	-4.094	-3.165	-6.756	-3.752	-2.903	-4.104
Onttrekkingen	6.562	2.618	4.729	2.293	2.119	3.336
Saldo na bestemming	-2.904	-3.529	-2.746	-2.468	-2.215	-2.229

Bedragen x € 1.000

Waarvan grondexploitaties:

Programma 3	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-14.031	-15.872	-24.958	-14.393	-15.146	-1.503
Baten	11.266	16.865	27.139	15.981	16.251	2.545
Nieuw beleid						
Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	-2.765	992	2.181	1.588	1.105	1.042
Stortingen	-3.289	-1.954	-2.836	-1.649	-2.003	-1.103
Onttrekkingen	5.991	1.011	594	0	837	0
Saldo na bestemming	-64	50	-61	-61	-61	-61

Bedragen x € 1.000

Waarvan overige beleidsproducten:

Programma 3	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-6.621	-5.563	-3.879	-3.574	-3.514	-3.450
Baten	4.014	1.588	979	977	977	947
Nieuw beleid						
Lasten			0	0	0	0
Baten						
Saldo voor bestemming	-2.607	-3.975	-2.900	-2.596	-2.538	-2.503
Stortingen	-805	-1.211	-3.920	-2.103	-900	-3.001
Onttrekkingen	571	1.607	4.135	2.293	1.283	3.336
Saldo na bestemming	-2.841	-3.579	-2.685	-2.407	-2.156	-2.168

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Grondbedrijfsfunctie

In bovenstaand overzicht zijn grondexploitaties, facilitaire projecten en bovenwijkse voorzieningen opgenomen (deze drie zaken vormen de grondbedrijfsfunctie). De eerste twee zaken worden toegelicht in paragraaf 7 (grondbeleid) en zijn bovenstaand weergegeven in een aparte tabel. De bovenwijkse voorzieningen maken

onderdeel uit van het investeringsprogramma 2021-2024. Door investeringen in bovenwijkse voorzieningen en de vorming van afschrijvingsreserves zijn er aanzienlijke reservemutaties in 2021.

Projecten 2020

In de begroting 2020 zijn voor de uitvoering van diverse projecten (eenmalige) budgetten opgenomen. Het betreft o.a. invoering van Gebiedsvisie Oude Dreef, voorbereidingskrediet 't Suyt fase II, Leader Subsidie en de Omgevingswet. Door minder incidentele projecten in 2021, is het resultaat van programma 3 positiever dan in 2020.

Bouwleges

Het is onduidelijk wat er aan bouwaanvragen te verwachten is. Dus is het ook moeilijk in te schatten wat de hoogte van de bouwleges en de bijbehorende lasten is. Wij gaan uit van het basisniveau dat met de ODMH overeengekomen is. Dit is meer dan € 500.000 lagere lasten en baten dan in voorgaande jaren. Per saldo zijn de bouwleges kostendekkend en dus budgettair neutraal.

Panden

Een aantal panden zijn, overeenkomstig met het door de Raad vastgestelde Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed afgestoten in 2020. Dit zorgt voor € 310.000 aan lagere lasten. In 2020 werden een aantal gemeentelijke panden tijdelijk gebruikt voor primair onderwijs. Dit is 2021 niet meer nodig. Hierdoor dalen de huuropbrengsten in 2021.

Programma: Leefbaar dorp

4 Leefbaar dorp

Maatschappelijk vraagstuk

Waddinxveen is een aantrekkelijke gemeente waar het prettig is om te wonen, werken en recreëren. Een schone en veilige openbare ruimte draagt bij aan de leefbaarheid van Waddinxveen. Hierbij doen we een beroep op de verantwoordelijkheid van inwoners, ondernemers en andere betrokkenen om samen de leefomgeving te onderhouden.

Wat willen we bereiken?

We zetten in op kwalitatief goed beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen voor de beheerdisciplines wegen, groen en riolering. We beheren en onderhouden de openbare ruimte daarom volgens gedifferentieerde beheerniveaus, zoals vastgesteld in de Visie Beheer Openbare Ruimte. Hiermee spelen we in op de behoefte van onze partners en voldoen we aan onze zorgplichten. Daarnaast richten we de openbare ruimte samen met de belanghebbenden in volgens de richtlijnen van onze Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR).

We geven uitvoering aan de Deltawet om bescherming te bieden tegen overstromingen en zorg te dragen voor zoetwatervoorziening vanwege de verwachte klimaatverandering. We willen dit bereiken door de openbare ruimte klimaatbestendig in te richten, waarbij we streven naar minimale wateroverlast of watertekort. Daarnaast willen we de groene uitstraling van ons dorp behouden en de relatie met het water versterken. We gaan daarom op een innovatieve manier om met groen en water, waarbij tevens een bijdrage geleverd wordt aan de duurzaamheidsdoelstellingen en de klimaatbestendigheid van de openbare ruimte. Verder willen we de bekendheid met en de mogelijkheden van recreatie, die voornamelijk liggen op het gebied van groen-, natuur- en waterrecreatie, verbeteren. Voor de openbare verlichting willen we minimaal voldoen aan de doelstellingen die zijn vastgelegd in de Duurzaamheidsvisie.

We willen het afvalbeleid aanpassen zodat de aandachtspunten die uit de evaluatie van het afvalbeleid naar voren zijn gekomen, worden verbeterd. In nieuwe woonwijken plaatsen we bij voorkeur ondergrondse afvalcontainers voor restafval. We willen gebruik gaan maken van de ruimte die ontstaat in de ondergrondse restafvalcontainers, als gevolg een verdergaande afvalscheiding door de inwoners. We blijven inzetten op voorkomen van zwerfafval.

Wat gaan we daarvoor doen in 2021?

Beheerplannen

We voeren de beheerprojecten conform het integraal beheerplan openbare ruimte uit. We delen de planning met onze partners om de werkzaamheden af te stemmen en waar mogelijk te combineren. Verder volgen we voor onze integrale projecten een uitgebreid participatietraject met belanghebbenden om voor de projecten draagvlak te creëren. Waar mogelijk verwerken we de wensen van de gebruikers in de nieuwe inrichting. Op het moment van behandeling van deze begroting is het integraal beheerplan openbare ruimte aan het de periode 2021-2024 nog niet vastgesteld.

Klimaatadaptatie

We beoordelen ruimtelijke plannen op waterveiligheid en klimaatbestendigheid en richten onze eigen openbare ruimte waterrobuust en klimaatbestendig in bij herinrichtingen. Hierdoor zijn ruimtelijke plannen en reconstructies van ons bestaande areaal klimaatbestendig. We nemen deel aan de Werksessie Ruimtelijke Adaptatie regio Midden-Holland en we gaan in 2021 aan de slag met het opstellen van een Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie. Hierbij houden we resultaten van de klimaatstresstest en risicodialogen in oogschouw.

Gemeentelijk Waterplan

We geven uitvoering aan het Gemeentelijk Waterplan (GWP). Op het moment van behandeling van deze begroting is het GWP nog niet vastgesteld. In de waterketen werken we samen met de hoogheemraadschappen, het drinkwaterbedrijf en de gemeenten in de gebieden van de hoogheemraadschappen.

Openbare verlichting

We geven in ons beheer van de openbare verlichting richting aan de doelstellingen uit de Duurzaamheidsvisie. Bij vervanging van de openbare verlichting passen we LED-verlichting toe, we dimmen de verlichting in de nachtelijke uren en we geven bij vervangingen prioriteit aan de oudere armaturen met het hoogste energieverbruik. Ook volgen we de technologische ontwikkelingen en de landelijke trends.

Uitvoeringsplan Groen

Voor het behoud van de groene uitstraling van Waddinxveen geven we uitvoering aan het Groenstructuur en groenbeleid middels het Uitvoeringsplan Groen. Dit uitvoeringsplan is bedoeld om de uitvoeringsactiviteiten voor openbaar groen in Waddinxveen inzichtelijk te maken in omvang, planning en kosten. De raad heeft op 13 november 2019 de motie 'Voor elk huishouden één boom' aangenomen, welke we met de actualisatie van het Uitvoeringsplan Groen voor de periode 2021-2024 meenemen.

Parkeren

We willen duidelijke uitgangspunten op het gebied van parkeren. We voeren hiervoor in 2021 een parkeeronderzoek uit. We willen knelpunten in parkeren waar mogelijk oplossen in samenhang met o.a. gehandicapten parkeerplaatsen en elektrische laadpalen. Oplossingen worden zoveel mogelijk gerealiseerd binnen de beheerplannen openbare ruimte.

Afvalbrengrstation

We ronden de realisatie van een nieuw afvalbrengrstation (ABS) op het terrein achter de huidige gemeentewerf af. Het nieuwe ABS levert een bijdrage aan de afvalscheidingsdoelstellingen en voldoet aan de huidige wettelijke eisen, gebruikswensen en normen van deze tijd. We verwerken het motto 'Afval scheiden loont' op het nieuwe ABS. Ook verwijderen we het huidige ABS aan de Zuidelijke Rondweg.

Afvalbeleid

De duurzaamheidsdoelstellingen voor huishoudelijk afval zijn bijna, maar nog niet helemaal gehaald. Daarom bekijken we samen met Cyclus N.V. welke maatregelen we kunnen nemen om de doelstellingen te behalen en tegelijkertijd de aandachtspunten aan te pakken die wij hebben benoemd naar aanleiding van de evaluatie van het afvalbeleid. We onderzoeken in samenwerking met Cyclus N.V. of ondergrondse containers voor restafval kunnen worden omgebouwd tot ondergrondse PMD-containers. Ontwikkelingen op het gebied van het behalen van de VANG-doelstellingen worden getoetst aan haalbaarheid voor Waddinxveen en waar mogelijk geïmplementeerd.

Zwerfafval

De gemeente Waddinxveen zet voor zwerfafval in op educatie, participatie en communicatie. We organiseren de landelijke Opschoondag en er is een zwerfafval adoptieprogramma. Tevens zal er op basis van een proef, het aanbieden van PMD buiten de inzameltdagen en bijplaatsingen in het algemeen terug worden gedrongen op de hotspots in Waddinxveen.

BELEIDSINDICATOREN

Beheerplannen

Indicator	Jaar	Eenheid	Waddinxveen
Monitor bomenbestand	2019	Aantal bomen	9.576

Afval

Indicator	Jaar	Eenheid	Waddinxveen	Midden-Holland
Huishoudelijk restafval	2019	Kg per inwoner	121	132

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan het programma Leefbaar dorp.

Cyclus N.V.

Cyclus verzorgt de afvalinzameling en –verwerking, het klantencontact en de communicatie rondom afvalinzameling. Hiermee levert Cyclus een substantiële bijdrage aan een schoon, heel en veilig leefmilieu, tegen maatschappelijk verantwoorde kosten. Tot slot adviseert Cyclus de gemeente over de inrichting van de afvalinzameling om de ambities in het Uitvoeringsprogramma VANG Huishoudelijk Afval (verdere doorgroei naar een maximaal percentage afvalscheiding in 2025) te realiseren.

De hoogte van de afvalstoffenheffing staat onder druk. De afvalstoffenheffing kan mogelijk minder hard stijgen, door de hoeveelheid restafval te verminderen. Het tarief zal hierdoor kritisch moeten worden bekeken. Hiervoor wordt verwezen naar de Paragraaf 1 – Lokale heffingen in deze begroting.

Groenalliantie Midden-Holland en omstreken

De Groenalliantie heeft tot doel behartiging van de (boven)gemeentelijke belangen inzake het beheer en de ontwikkeling van groengebieden binnen het werkgebied van de Groenalliantie. Binnen de gemeente Waddinxveen is de Groenalliantie verantwoordelijk voor het beheer en de ontwikkeling van het Gouwebos en natuurgebied 't Weegje. Daarnaast heeft de Groenalliantie de versterking en het behoud van groene en recreatieve verbindingen, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht, de landschappelijke kwaliteiten en de biodiversiteit binnen de groengebieden tot doel.

Het bestuur van de Groenalliantie heeft haar hoofdogaven voor 2021 e.v. als volgt geformuleerd:

- a) Uitvoeren kerntaken:
 - De zorg voor beheer, (gebieds-)ontwikkeling, handhaving en communicatie
 - Uitvoeren projecten Kwaliteitsimpuls
- b) Duidelijke planvorming en kaderstelling:
 - Aan de slag met nieuwe ambities op het gebied van investeringen en maatschappelijke opgaven
- c) Samenwerken en coalities:
 - Deelname aan diverse vormen van netwerksamenwerking op het niveau van het Groene Hart
 - Uitwerken en vormgeven van de horizontale samenwerking met Staatsbosbeheer

De provincie Zuid-Holland is per 1 januari 2018 uit de Groenalliantie gestapt. Het uittreden van de provincie leidt in combinatie met het uittreden van de gemeente Alphen tot een inkomstenverlies. De financiële continuïteit voor de exploitatie is tot en met 2021 voor 100% en daarna tot en met 2025 voor 90% geborgd. Vanaf 2022 moet het bestuur van Groenalliantie rekening houden met 10% kostenbesparing op de exploitatie. Door de omvang van de verhoging van de deelnemersbijdrage in 2022 vangt het werkgebied Krimpenerwaard het begrotingstekort op dat met ingang van 2022 ontstaat. De periode na 2025 vraagt naar verwachting om meer keuzes en maatregelen. Het risico is vooralsnog hoog ingeschat en de aanname is dat er vanaf 2026 tenminste 25% minder structureel wordt ontvangen.

Wat gaat het kosten

Financieel overzicht programma met toelichting

Programma 4	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-12.256	-11.809	-11.847	-11.896	-12.057	-12.175
Baten	8.503	8.830	7.849	7.343	7.306	7.369
Nieuw beleid						
Lasten			-21	-21	-21	-21
Baten			0			
Saldo voor bestemming	-3.753	-2.978	-4.018	-4.573	-4.771	-4.826
Stortingen	-177	-1.843	-1.394	-1.112		
Onttrekkingen	45	1.262	1.237	1.402	321	263
Saldo na bestemming	-3.884	-3.560	-4.175	-4.283	-4.450	-4.564

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Kosten straatreiniging

In paragraaf 1 Lokale Heffingen wordt toegelicht dat de toerekening van de kosten voor straatreiniging aan afval en riolering opnieuw beoordeeld zijn. Dit leidt ertoe dat een deel van de kosten van straatreiniging ten laste van de Algemene Dienst komt.

Afval

In 2020 was voorzien dat er € 140.000 ten laste van de Algemene bedrijfsreserve algemene dienst gebracht zou worden. Dit wordt echter doorgeschoven naar 2021, het jaar dat het oude afvalbrenghstation buiten dienst wordt gesteld. Het betreft het afboeken van de boekwaarde van het oude afvalbrenghstation.

Groen en spelen

Aan de lasten- en batenkant is er vermindering doordat het Uitvoeringsplan Groen vooralsnog beëindigd is. Ook is een stelpost voor areaaluitbreiding 2021 opgenomen.

Wegen

Voor 2020 was voor openbare verlichting eenmalig een extra storting in de voorziening opgenomen van € 150.000. Zoals in de 1^e burap 2020 is toegelicht, is in de lasten 2020 een bedrag van € 262.000 voor de prijsindex opgenomen. Voor 2021 staat deze post nog onder programma 6. De kapitaallasten zijn in 2021 ruim € 100.000 ton hoger dan in 2020.

Vrijval voorziening openbare ruimte

In 2020 is eenmalig een deel van de voorziening openbare ruimte vrijgevallen van ongeveer € 500.000, wat toegevoegd is aan de Algemene Reserve Algemene Dienst.

Programma: Bestuur in samenhang

5 Bestuur in samenhang

Maatschappelijk vraagstuk

De Waddinxveense samenleving krijgt de komende periode te maken met een aantal grote opgaven:

- De veranderende verhouding tussen inwoners en overheid vergt een herbezinning op de rol van de raad, het college en de gemeentelijke organisatie.
- Digitalisering wordt steeds belangrijker. Dat heeft gevolgen voor onze dienstverlening.
- Om Waddinxveen veilig te houden, is meer aandacht voor preventie een voorwaarde.
- Het uitoefenen van sturing en grip op samenwerkingsverbanden wordt steeds belangrijker, omdat we ook steeds meer samenwerken.

Inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen willen goed geïnformeerd worden door de gemeente over beleid en projecten die bepalend zijn voor hun leefomgeving. Ze vinden het belangrijk om mee te denken in de voorbereiding en mee te beslissen in de besluitvorming. Vooral bij onderwerpen die op straat- en buurniveau spelen. Als gemeente willen we hier op een positieve manier gebruik van maken. Bijvoorbeeld bij de komst van de Omgevingswet.

We zien dat de individualisering zich doorzet. Dit leidt tot verlies van sociale samenhang en vermindering van de binding met de buurt. Minder binding met de buurt raakt daarmee de leefbaarheid op het thema schoon, heel en veilig. Een thema dat de inwoners dagelijks en direct raakt en waarover veel meldingen binnenkomen. De Waddinxveense samenleving vindt, volgens de meest recente burgerpeiling Waarstaatjegemeente, dat zij onvoldoende betrokken wordt bij de aanpak van leefbaarheid en dat we te weinig een beroep doen op onze inwoners om zelf een bijdrage te leveren aan leefbaarheid.

Niet alleen willen inwoners meer invloed, ze leven en werken meer en meer digitaal. Digitalisering wordt steeds belangrijker. Daar spelen we met onze dienstverlening op in. Maar ook minder digitaal vaardige mensen hebben recht op goede dienstverlening. De gemeente is er immers voor iedereen.

We zien daarbij dat dienstverlening steeds meer gaat om de hulpvraag van mensen en niet alleen om het product dat wordt aangevraagd. Ook verwachten steeds meer mensen een dienstverlening waarin hun leefwereld centraal staat. En dat zonder administratieve rompslomp.

Veiligheid blijft een basisvoorwaarde voor het welzijn van onze inwoners. Om Waddinxveen veilig te houden, werken we samen met onze (keten)partners en inwoners. We zetten daarbij nog meer in op preventie. Zo willen we bijvoorbeeld woninginbraken voorkomen. Handhaving zien we daarbij in het veiligheidsproces als laatste middel.

Regionale samenwerking is voor Waddinxveen van groot belang. Het uitoefenen van grip en sturing op samenwerkingsverbanden is daarom een blijvend aandachtspunt. De uitdaging is om Waddinxveen hierbij goed te positioneren in de regio. Daarmee leveren we actief een bijdrage aan het realiseren van eigen ambities op bijvoorbeeld het gebied van zorg, bereikbaarheid, duurzaamheid, wonen en economie.

Wat willen we bereiken?

Een goede relatie tussen gemeente en inwoners staat voorop. We maken werk van een moderne bestuurscultuur. Zo worden we zichtbaarder in de Waddinxveense samenleving en zijn we laagdrempelig aanspreekbaar voor inwoners en ondernemers. Onze besluiten komen zoveel mogelijk transparant tot stand, zodat inwoners weten hoe we tot die besluiten zijn gekomen. We hechten aan voortzetting en verbetering van de goede samenwerking met de provincie Zuid-Holland, de gemeenten, de waterschappen en alle andere belanghebbenden in onze regio in diverse verbanden en op diverse terreinen.

We willen dat de samenleving participeert bij het beleid dat de gemeente opstelt en uitvoert (burgerparticipatie). We faciliteren en stimuleren initiatieven vanuit de samenleving (overheidsparticipatie). Waddinxveen bouwt op de kracht en initiatieven van inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen. Hoe we dat doen, beschrijft de Leidraad Samenlevingsparticipatie 2019-2022.

We willen de basis van onze dienstverlening op orde houden en staan open voor experimenten en innovatie. We houden aansluiting op de landelijke digitale trends op het gebied van dienstverlening, zodat onze inwoners en bedrijven hiervan gebruik kunnen maken. We willen dat onze inwoners tevreden zijn over onze dienstverlening en de administratieve lasten voor inwoners en bedrijven verder beperken.

We waarborgen de veiligheid en leefbaarheid in Waddinxveen. Dat doen we door een gerichte aanpak op de thema's uit het Beleidsplan Veiligheid en Handhaving 2019-2022 en op basis van een geactualiseerd uitvoeringsprogramma voor de periode 2021-2022.

We willen dat meer inwoners hun verantwoordelijkheid nemen voor de leefbaarheid van de eigen directe woonomgeving. We richten ons hierbij op het bevorderen van de sociale samenhang in buurten en straten, het vergroten van de binding met de buurt en het thema schoon, heel en veilig. Dat leidt niet alleen direct tot een verbetering van de leefbaarheid. Het stimuleert bewoners ook hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. Hoe sterker inwoners worden betrokken bij het wijkgericht werken, hoe meer de leefbaarheid en het veiligheidsgevoel toeneemt.

Wat gaan we daarvoor doen in 2021?

Samenlevingsparticipatie

Vanuit de Leidraad Samenlevingsparticipatie 2019-2022 gaan we verder met de veranderthema's en uitvoeringsacties op het gebied van samenlevingsparticipatie:

- *Doorontwikkelen cultuur*: we zijn buiten te vinden om te weten wat er in de samenleving speelt, goede gesprekken te voeren en te investeren in de samenwerking met de adviesorganen.
- *Verbeteren structuur*: we werken alle participatietrajecten uit aan de hand van de Participatiegids, kiezen nadrukkelijk voor meer online participatie en voorkomen participatiemoedheid door diverse monitoren samen te voegen.
- *Communiceren op nieuwe manieren*: het online participatieplatform wordt opgeleverd en is de basis om communicatie over participatie naar een hoger plan te tillen.
- *Experimenteren met (overheids)participatie*: we laten inwoners, in samenwerking met de gemeenteraad, meer meebeslissen en kennen onze rol bij overheidsparticipatie.

Dienstverlening

We voeren ons beleid rondom dienstverlening uit. Daarbij maken we gebruik van het uitvoeringsplan dienstverlening 2020-2022. De daarin opgenomen veranderthema's zijn: doorontwikkelen cultuur, merkbaar betere dienstverlening en experimenteren met dienstverlening.

Wijkregie

We blijven bewonersinitiatieven op wijk- en buurtniveau aanmoedigen en waar nodig faciliteren. We richten ons daarbij op de zelforganisatie van onze inwoners en wijkplatforms. We stellen wijkbudget beschikbaar om bewonersinitiatieven en activiteiten van de wijkplatforms mogelijk te maken. We bezoeken de wijken periodiek en zijn aanwezig in de buurt. Tijdens wijkbezoeken maken we persoonlijk kennis met inwoners en laten we ons informeren over zaken die leven in de samenleving. We stimuleren de samenleving meldingen over de openbare ruimte in te dienen via ons meldingssysteem Fixi. We handelen meldingen snel en goed af. We voeren het tweejaarlijkse burgertevredenheidsonderzoek Waarstaatjegemeente uit.

Veiligheid

Om de veiligheid en leefbaarheid in Waddinxveen te waarborgen voeren we een actief preventiebeleid en een stringent handavingsbeleid op basis van het Beleidsplan Veiligheid en Handhaving en een geactualiseerd Uitvoeringsprogramma Veiligheid en Handhaving voor de periode 2021-2022.

We richten ons op een versterking van het informatiegestuurd toezicht houden en handhaven. We zetten in op het verder inzichtelijk krijgen van de ondermijningsproblematiek en een verdere versterking van de verbinding tussen zorg en veiligheid. Ook bereiden we ons wat betreft de handavingscomponent voor op de komst van de Omgevingswet.

Regionale samenwerking

We zetten de regionale samenwerking voort. Per opgave zoeken we naar de passende schaal en de benodigde strategische allianties. We maken de verbinding met deze partijen op regionaal niveau. Een passende schaal kan ook betekenen dat sommige opgaven vragen om een aanpak die de grenzen van de Regio Midden-Holland overstijgt. Dat kan bijvoorbeeld zijn in het netwerk van de samenwerking Alphen-Gouda-Woerden of op provinciaal niveau.

BELEIDSINDICATOREN

Openbare orde en veiligheid

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Verwijzingen Halt	2019	Per 10.000 jongeren	116	94	139

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Winkeldiefstallen	2019	Per 1.000 inwoners	0,8	1,5	2,5
Geweldsmisdrijven	2019	Per 1.000 inwoners	3,1	3,8	5,9
Diefstallen uit woningen	2019	Per 1.000 inwoners	2,0	2,4	2,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	2018	Per 1.000 inwoners	4,0	4,3	6,1

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan het programma Bestuur in samenhang.

Regio Midden-Holland

In de Regio Midden-Holland werken de gemeente Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas samen. Daar ligt een formele gemeenschappelijke regeling aan ten grondslag, maar in de praktijk heeft de samenwerking een netwerk-karakter. Inhoudelijk is het netwerk binnen de Regio Midden-Holland georganiseerd langs vijf tafels, namelijk (1) economie, onderwijs en arbeidsmarkt, (2) ruimte en wonen, (3) verkeer en vervoer, (4) sociaal domein en (5) duurzaamheid. In toenemende mate doen zich echter opgaven voor die de grenzen van elk van de tafels overstijgen en die vragen om een bredere aanpak en een stevigere verbinding tussen de tafels. Daarvoor is de strategische agenda 'De kracht van Midden-Holland: regio van verbinding' opgesteld. In 2021 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

Veiligheidsregio Hollands-Midden (VRHM)

De VRHM is ingesteld om de multidisciplinaire crisisbeheersing in de regio te versterken, zodat burgers beter beschermd worden tegen de risico's van rampen en crises. De kernactiviteit van de VRHM is het bevorderen van een veilige samenleving.

Het beleidskader van de veiligheidsregio voor 2021 wordt gevormd door het Regionaal Beleidsplan VRHM 2020-2023 'Veiligheid in samenhang'. In dit beleidsplan zijn alle taken (meldkamer, brandweezorg, GHOR, risico- en crisisbeheersing en bevolkingszorg) van de veiligheidsregio opgenomen en vormt daarmee de beleidsagenda voor de veiligheidsregio en haar partners. Het beleidsplan geeft richting aan de ontwikkeling van de veiligheidsregio als geheel en van de afzonderlijke taken. Dit alles in samenhang en samenwerking met gemeenten en partners.

Het financiële kader (indexering en algemene taakstelling) voor 2021 wordt gevormd door de Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden (FKGR) voor begrotingen 2021. De financieringssystematiek van de gemeentelijke bijdragen bepaalt in grote mate de beleidsmatige en financiële kaders van de VRHM in de komende jaren. Dit resulteert in stijgende gemeentelijke bijdragen.

Wat gaat het kosten

Financieel overzicht programma met toelichting

Programma 5	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-5.468	-5.150	-5.474	-5.479	-5.521	-5.466
Baten	623	474	515	515	515	515
Nieuw beleid						
Lasten			-3	-8	-3	-3
Baten						
Saldo voor bestemming	-4.845	-4.675	-4.962	-4.971	-5.009	-4.954
Stortingen						
Onttrekkingen						

Saldo na bestemming	-4.845	-4.675	-4.962	-4.971	-5.009	-4.954
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Bijdrage VRHM

In 2021 stijgt de bijdrage aan de Veiligheidsregio Hollands Midden met € 57.000 ten opzichte van 2020. De stijging is bijna in het geheel te verklaren door een indexering van 3,05% en salariscompensatie over de jaren 2017 en 2018.

Bijdrage RDOG

Met ingang van 2021 worden de lasten voor de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en de werkzaamheden met betrekking tot lijkschouw geboekt in programma 5. De lasten voor programma 5 nemen hierdoor met € 99.000 toe. Dit bedrag is overgeheveld uit programma 2.

Verkiezingen

In 2021 zullen we verkiezingen voor de Tweede Kamer organiseren. De lasten stijgen ten opzichte van 2020 met € 46.000, omdat er toen geen verkiezingen zijn gehouden.

Voorziening oud-wethouders

In 2020 is er bij de 1^e Burap een eenmalig een aanvullende storting gedaan in de voorziening oud-wethouders van € 59.000.

Incidenteel budget 2020

In 2020 was er een budget van € 27.000 beschikbaar in het kader van 75 jaar bevrijding.

Leges reisdocumenten

De opbrengst leges reisdocumenten stijgt in 2021 ten opzichte van 2020, maar daartegenover staat dat de lasten ook toenemen. Per saldo levert dit een klein voordeel op ten opzichte van 2020.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

6 Ov. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

Dit onderdeel van de programmabegroting heeft betrekking op de onderwerpen die niet direct aan de andere programma's zijn toe te rekenen.

1. Lokale heffingen

In dit onderdeel van de begroting zijn opgenomen de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is. Dit betreft de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting. Voor een toelichting op deze heffingen en de gevolgen voor het dekkingsplan van deze begroting verwijzen we naar de in deze begroting opgenomen Paragraaf 1 - Lokale heffingen.

BELEIDSINDICATOREN

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Midden-H.	Zuid-H.
Gemiddelde WOZ waarde	2019	* 1.000 euro	€ 232	€ 253	€ 237
Gemeentelijke woonlasten Eenpersoonshuishouden	2020	euro	€ 789	€ 849	€ 695
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2020	euro	€ 820	€ 914	€ 778

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan dit onderdeel van de begroting.

Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland

De Belastingamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) is verantwoordelijk voor de heffing en invordering van alle belastingen en de meeste retributies voor de gemeente Waddinxveen. De BSGR bevindt zich in een transitiefase van een vrij arbeidsintensief werkproces naar een zo veel mogelijk geautomatiseerde uitvoering van de belastingtaken. Daarnaast wordt ingezet op informele afhandeling van bezwaren en het voorkomen van juridisering hierbij. Het streven bij deze ontwikkelingen is een hoge kwaliteit en service tegen lage heffings- en inningskosten.

Financieel overzicht met toelichting

Programma 6.1	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-250	-342	-409	-409	-409	-409
Baten	7.450	7.450	7.908	7.914	7.914	7.914
Nieuw beleid						
Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	7.200	7.108	7.499	7.506	7.506	7.506
Stortingen						
Onttrekkingen						
Saldo na bestemming	7.200	7.108	7.499	7.506	7.506	7.506

Bedragen x € 1.000

2. Algemene uitkering

In deze begroting zijn de gevolgen van de Meicirculaire 2020 verwerkt. De circulaire informeert gemeenten over de ontwikkelingen in de gemeentefondsuitkeringen. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van gemeenten.

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen in de vorm van circulaire: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De circulaire bevatten ook actuele informatie die op een later tijdstip in de rijksbegroting wordt verwerkt. De mededelingen in de circulaire zijn steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

Vanaf het uitkeringsjaar 2019 is de integratie-uitkering Sociaal domein opgehouden te bestaan. Deze integratie-uitkering is grotendeels overgeheveld naar de algemene uitkering. Voor onderdelen die nog niet konden worden overgeheveld, Participatie en Voogdij/18+, zijn aparte integratie-uitkeringen gemaakt.

Het kabinet heeft besloten om in 2019 € 400 miljoen en in 2020 en 2021 jaarlijks € 300 miljoen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. Volgens de toezichthouder, de provincie Zuid-Holland, moet dit worden gezien als een structureel dekkingsmiddel voor deze jaren. Dit is conform in deze begroting verwerkt. Door het kabinet wordt aanvullend onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten "structureel" extra middelen nodig hebben. Hierop is in de begrotingsjaren 2022 en volgende in deze begroting, gezien de hiermee samenhangende onzekerheid, geen voorschot genomen.

Financieel overzicht met toelichting

Programma 6.2	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Baten	38.795	41.030	41.914	41.841	41.843	41.826
Nieuw beleid						
Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	38.795	41.030	41.914	41.841	41.843	41.826
Storting						
Onttrekkingen						
Saldo na bestemming	38.795	41.030	41.914	41.841	41.843	41.826

Bedragen x € 1.000

Toelichting

De ramingen 2021 – 2024 zijn gebaseerd op de Meicirculaire 2020. Over de gevolgen van deze circulaire voor de begrotingsjaren 2021 – 2024 is de raad bij de Kaderbrief 2021 – 2024 geïnformeerd. Na deze kaderbrief zijn de ramingen in deze begroting bijgesteld voor de actuele gemeentegegevens augustus 2020 (incl. inkomstenmaatstaven onroerende zaakbelastingen).

3. Treasury inclusief aandelen en dividend

In Paragraaf 4 - Financiering wordt ingegaan op het rentebeleid op basis van de Notities Grondexploitaties 2016 en Rente 2017 van de commissie BBV. Het hierbij behorende rentebeleid voor de gemeente Waddinxveen is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Waddinxveen 2017 die op 5 juli 2017 door de raad is vastgesteld. Met ingang van 2017 komt in de gemeente Waddinxveen alleen nog maar het saldo rentelasten dat samenhangt met het vreemd vermogen tot uitdrukking in de exploitatie en de rente van de Reserve bovenwijkse voorzieningen. Een goed beeld met betrekking tot de ontwikkeling van de financieringsbehoefte is hierbij noodzakelijk. Dit beeld wordt niet verkregen uit de ontwikkeling van de baten en lasten en het verloop van de financieringspositie zoals opgenomen in deze begroting, maar uit de ontwikkeling van de uitgaande en inkomende kasstromen in meerjarenperspectief.

De renteomslag zoals deze in paragraaf 4.2. van de Paragraaf 4 - Financiering is opgenomen heeft in dit onderdeel van de begroting zijn weerslag. Het saldo van dit onderdeel van de begroting heeft betrekking op het 'Renteresultaat op het taakveld Treasury' inclusief aandelen en dividend.

We bezitten aandelen in de BNG Bank N.V., Oasen N.V. en Cyclus N.V. Tevens is er sprake van deelnemingen in de Commanditair BV Triangel, de GEM Triangel Beheer BV en de GEM CV Park Triangel.

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan dit onderdeel van de begroting.

BNG Bank N.V.

De BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. De BNG heeft een credit rating Aaa van Moody's, AAA van Standard & Poor's en AA+ van Fitch. Dit zijn goede scores

De leverage ratio (betreft verhouding tussen eigen vermogen en balanstotaal) van de bank daalde in 2019 ten opzichte van 2018 met 0,2% naar 3,6% als gevolg van een toename van het balanstotaal. De dividenduitkering over 2019 bedroeg 50% van de nettowinst. Het dividend in 2019 bedroeg € 1,27 per aandeel.

In mei 2019 zijn de aanpassingen van de Europese regelgeving inzake kapitaalvereisten gepubliceerd. De meeste aanpassingen zijn van toepassing met ingang van 28 juni 2021. De belangrijkste wijziging voor de bank betreft het niet behoeven mee te tellen van de promotional loans (betreft verstrekte leningen ter bevordering van beleidsdoelstellingen van o.a. centrale overheid) in het balanstotaal van de leverage ratio. Als gevolg hiervan zal de leverage ratio van de bank medio 2021 substantieel verbeteren.

Oasen N.V.

Oasen N.V. is een drinkwaterbedrijf met een maatschappelijke taak. Door sterk in te zetten op verbetering en innovatie, wil het bedrijf een sprong op kwalitatief gebied maken. Nog beter drinkwater, een nog beter transportsysteem en nog betere klantinteractie. Vanuit de overtuiging dat dit goed haalbaar is: Beter is Mogelijk (2016 – 2020). Dat wordt gedaan door de verantwoordelijkheid en het vakmanschap van hun medewerkers centraal te stellen, te benutten en te stimuleren. Met zijn allen vormen ze een autoriteit op het gebied van drinkwater. Samen met anderen ontwikkelen ze die kennis verder en bouwen ze collectief aan een betere maatschappij. Schoon drinkwater is in het belang van onze inwoners.

Cyclus N.V.

Voor een toelichting op deze verbonden partij wordt verwezen naar Programma Leefbaar Dorp.

GEM CV Park Triangel

Voor een toelichting op deze verbonden partij wordt verwezen naar Programma Dorp in ontwikkeling.

Financieel overzicht met toelichting

Programma 6.3	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-2.141	-2.000	-1.969	-1.975	-1.954	-2.159
Baten	1.958	1.808	1.960	1.976	2.050	1.969
Nieuw beleid						
Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	-183	-192	-8	1	96	-190
Stortingen						
Onttrekkingen						
Saldo na bestemming	-183	-192	-8	1	96	-190

Bedragen x € 1.000

Toelichting

De renteomslag zoals deze in paragraaf 4.2. van de Paragraaf 4 - Financiering is opgenomen heeft in dit onderdeel van de begroting zijn weerslag. De grote toename van het investeringsvolume (o.a. IHP en uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed) zorgt ervoor dat de toerekening van rente toeneemt en het renteresultaat daalt.

Daarnaast zijn de lasten en baten samenhangend met aandelen en dividend opgenomen.

4. Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Financieel overzicht met toelichting

Programma 6.4	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-169	-499	-1.408	-1.408	-1.413	-1.413
Baten	103					
Nieuw beleid						
Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	-67	-499	-1.408	-1.408	-1.413	-1.413
Stortingen	-25	-25				
Onttrekkingen	144	124				
Saldo na bestemming	52	-400	-1.408	-1.408	-1.413	-1.413

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Voor een toelichting op het nieuw beleid en beleidskeuzes, inclusief financiële gevolgen, verwijzen we naar de betreffende onderdelen van de begroting. De toelichting op het bestaand beleid is hieronder opgenomen. Hieronder worden de lasten 2021 specifiek toegelicht omdat vergelijken met 2020 geen informatieve waarde heeft.

Stelpost prijspeil kosten derden (incl. subsidies)

Er resteert een stelpost prijspeil kosten derden van circa € 680.000 structureel na het opstellen van voorliggende begroting. De stelpost is naast voor de prijsontwikkeling 2021 incl. sociaal domein ook bestemd voor de prijsontwikkeling 2016 – 2020 in de beheerplannen openbare ruimte van € 262.000 (zie tevens 1^e Burap 2020).

Stelpost loonstijgingen

Er is nog geen nieuwe Cao gemeente voor 2021. Daarom is in deze begroting voor 2021 een structurele stelpost loonstijgingen opgenomen van € 438.000. Deze stelpost is gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de loonvoet sector overheid (CPB maart 2020) van +/- 3,1%.

Stelpost onvoorzien

In het kader van de ombuigingen in de begroting 2020 – 2023 is deze stelpost m.i.v. 2020 gesteld op € 1 per jaar voor de gehele gemeente.

Stelpost garantiebanen

De middelen die beschikbaar zijn in 2021 voor garantiebanen zijn € 175.000.

5. Overhead

INLEIDING

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is vanaf het begrotingsjaar 2017 op een aantal punten aanzienlijk gewijzigd. Een belangrijke wijziging heeft betrekking op de overhead. In het verleden werd overhead door middel van een verdeelsleutel aan de verschillende producten en dus aan de verschillende programma's toegerekend. Voor de vergelijkbaarheid en transparantie is ervoor gekozen dat de overhead in het vervolg afzonderlijk in beeld moet worden gebracht.

Daarnaast is de definitie van overhead duidelijker gemaakt. Onder overhead wordt verstaan "het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces". Naast personeelskosten zijn dit ook kosten voor huisvesting, ICT en verbonden partijen die overheadtaken uitvoeren.

Alle bedrijfskosten die niet direct betrekking hebben op een programma worden verzameld op het taakveld overhead en worden verantwoord in een apart hoofdstuk van de begroting en jaarrekening.

De totale kosten voor overhead in de jaren 2021-2024 zijn begroot op:

	2021	2022	2023	2024
Totale overhead	-9.768	-9.811	-9.790	-9.571

Bedragen x € 1.000

In de lasten voor overhead is een aantal posten opgenomen, volgend uit de kaderbrief 2021-2024:

Digitale archivering raadsvergaderingen

De Archiefwet en de Wet open overheid verplichten ons raadsvergaderingen te archiveren. De lasten hiervoor zijn € 6.800 structureel met ingang van 2021.

Digitale handtekening

We werken massaal digitaal en leveren maatwerk lokaal. We willen een efficiënte, effectieve en veilige dienstverlening en bedrijfsvoering. We verminderen, onder meer door digitalisering, de administratieve lasten voor onze inwoners en ondernemers. Digitale handtekeningen op digitale documenten dragen hieraan bij. Lasten: € 15.000 structureel met ingang van 2021.

Digitale toegankelijkheid

Het wordt wettelijk voor gemeenten verplicht om websites toegankelijk te maken. Hierbij richten we ons met name op het doorvoeren van de noodzakelijke aanpassingen in de pdf's die we aanbieden. Lasten: € 15.000 structureel met ingang van 2021.

Social return

Het doel is personen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kansen te bieden op werk en/of ontwikkelingsmogelijkheden. Het manifest Maatschappelijk verantwoordelijk inkopen en de uitvoering van het bijbehorende actieplan verplicht ons tot het aanschaffen en invoeren van de noodzakelijke software voor de registratie van Social Return. Lasten: € 7.200 structureel met ingang van 2021. Mogelijkheden tot lagere lasten door samenwerking met de Gouda worden verkend.

Investerings, grondbedrijf en groot onderhoud

Een deel van de kosten van overhead kunnen worden toegerekend aan investeringen, het grondbedrijf en groot onderhoud dat ten laste komt van een voorziening. Producten met een kostendekkende heffing bespreken we later. De overhead die aan deze producten wordt toegerekend, en de wijze waarop, dient apart inzichtelijk te worden gemaakt in dit hoofdstuk. Voor de toerekening van overhead wordt gebruik gemaakt van een overheadtoeslag op het aantal direct productieve uren dat aan de producten besteed wordt. Hierbij worden de totale begrote kosten van overhead, gedeeld door het totaal aantal begrote productieve uren voor besteding aan externe producten. Het tarief dat uit deze berekening komt wordt vermenigvuldigd met het aantal begrote uren voor de specifieke producten waarvoor toerekening nog mogelijk is. Hieruit komen bedragen die aan de producten worden toegerekend.

Het gaat hierbij om de volgende bedragen:

Overhead toegerekend aan beheerplannen, investeringen en het grondbedrijf	2021	2022	2023	2024
- Groot onderhoud ten laste van de voorziening	-295	-295	-295	-295
- Investerings	-61	-61	-61	-61
- Grondbedrijf	-259	-259	-259	-259
Totaal	-615	-615	-615	-615

Bedragen x € 1.000

Na aftrek van de overhead, die wordt toegerekend aan de hierboven genoemde producten, blijven onderstaande begrote bedragen over op het taakveld overhead. Dit is de overhead die in de betreffende jaren ten laste komt van de exploitatie van de algemene dienst.

	2021	2022	2023	2024
Saldo overhead op taakveld overhead	-9.153	-9.195	-9.175	-8.956

Bedragen x € 1.000

Producten met een kostendekkende heffing

De inkomsten uit de rioolheffing, afvalstoffenheffing en begraafrechten mogen de kosten die voor deze producten gemaakt worden maximaal voor honderd procent dekken. De kosten van overhead mogen bij de berekening van de kostendekkendheid wel meegenomen worden. Voor de berekening van overhead die wordt meegerekend als kosten van de genoemde producten gebruiken we dezelfde methodiek als eerder is beschreven voor investeringen, het grondbedrijf en groot onderhoud.

Dit geeft de volgende kosten van overhead voor kostendekkende producten:

Overheadkosten kostendekkende producten	2021	2022	2023	2024
- Rioolheffing	-284	-284	-284	-284
- Afvalstoffenheffing	-201	-201	-201	-201
- Begraafrechten	-93	-93	-93	-93
Totaal	-578	-578	-578	-578

Bedragen x € 1.000

BELEIDSINDICATOREN

Indicator	Jaar	Eenheid	W'veen	Trend meerjarig
Formatie	2020	fte per 1.000 inwoners	6,6	2021: 6,4
Bezetting	2020	fte per 1.000 inwoners	6,6	2021: 6,4
Apparaatskosten	2020	kosten per inwoner	€ 631	2021: € 626
Externe Inhuur	2020	% van totale kosten personeel	2,7%	2021: 1,9%
Overhead	2020	% van totale lasten	9,9%	2021: 8,8%

VERBONDEN PARTIJEN

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan dit onderdeel van de begroting.

Streekarchief Midden-Holland (SAMH)

Het Streekarchief Midden-Holland is werkzaam als het historisch documentatiecentrum voor de aangesloten gemeenten en vloeit voort uit de eisen van de Archiefwet. Door informatie van gemeentelijke overheden toegankelijk te maken voor de burger zorgt het Streekarchief voor één van de voorwaarden van democratie. Daarnaast verleent het streekarchief aan inwoners en andere belangstellenden een complete dienst bij het opvragen van informatie. In de programmabegroting 2021-2024 van Streekarchief Midden-Holland zijn er drie uitdagingen genoemd. De invoering van de Woo (Wet open overheid), de dienstverlening aan de burger constant

te monitoren op betrouwbaarheid en het voeling houden en actief ondersteunen van lokale initiatieven rond historie en erfgoed.

Financieel overzicht met toelichting

Programma 6.5	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-10.167	-9.556	-9.109	-9.151	-9.131	-8.912
Baten	653	0	0	0	0	0
Nieuw beleid						
Lasten			-44	-44	-44	-44
Baten						
Saldo voor bestemming	-9.514	-9.556	-9.153	-9.195	-9.175	-8.956
Stortingen						
Onttrekkingen	94	50				
Saldo na bestemming	-9.420	-9.506	-9.153	-9.195	-9.175	-8.956

Bedragen x € 1.000

Toelichting

In 2020 waren de lasten voor overhead incidenteel hoger. Het verschil is het gevolg van meerkosten die gemaakt moesten worden vanwege corona en het programma AVG-proof.

6. Wet Vennootschapsbelasting (Vpb)

De invoering per 1 januari 2016 van de Vennootschapsbelastingplicht (Vpb) voor overheden betreft een wettelijke verplichting. Alle overheden waaronder gemeenten moeten voldoen aan deze verplichting. De Vpb-last wordt verwacht vanuit de grondbedrijfsfunctie.

Financieel overzicht met toelichting

Programma 6.6	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-14	-16				
Baten						
Nieuw beleid						
Lasten						
Baten						
Saldo voor bestemming	-14	-16	0	0	0	0
Stortingen						
Onttrekkingen						
Saldo na bestemming	-14	-16	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Op basis van de huidige berekeningen zal er naar verwachting in de jaren 2021-2024 geen vennootschapsbelasting behoeven te worden betaald.

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1. Inleiding

In het Europees Handvest voor Lokale autonomie, waaraan ook Nederland zich heeft gebonden, is bepaald, dat lokale overheden ten minste voor een deel van hun inkomsten dienen te beschikken over een eigen belastinggebied. Dit belastinggebied wordt gevormd door heffingen die een belangrijk onderdeel vormen van de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente (onroerendezaakbelasting en toeristenbelasting) en heffingen die een belangrijk onderdeel vormen van de specifieke dekkingsmiddelen van de gemeente (afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges).

De “Paragraaf lokale heffingen” bevat de beleidsvoornemens voor de lokale heffingen en een overzicht in hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen, een toelichting op de opbouw van heffingen die maximaal kostendekkend mogen zijn, een duiding van de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

1.2. Beleidskaders

In het kader van het beleid voor lokale heffingen zijn onder andere de volgende onderwerpen van belang:

- druk van de lokale belastingen en heffingen;
- kostendekkendheid;
- kwijtscheldingsbeleid.

1.3. Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

In dit onderdeel wordt de ontwikkeling van de geraamde opbrengsten van de onroerendezaakbelastingen, de toeristenbelasting, de precariobelasting, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de begraafrechten nader toegelicht. Daarnaast wordt gekeken naar de kostendekkendheid van de heffingen en leges waarop dit van toepassing is, dit als gevolg van de vernieuwing van het BBV.

Kostendekkendheid leges

Vanaf 1 januari 2013 wordt gestreefd naar een kostendekkingsgraad van 99% per leges titel. Uit de tabellen bij onderdeel 1.3.4. blijkt dat dit uitgangspunt in deze begroting niet volledig wordt gerealiseerd.

Toerekening kosten straatreiniging

In 2020 wordt het Gemeentelijk Riolerings Plan geactualiseerd (dit heet daarna Gemeentelijk Waterplan (GWP)). Naar aanleiding van dit plan is de toerekening van kosten straatreiniging geactualiseerd. Met ingang van het jaar 2021 wordt van straatvegen 50% naar riolering en 50% naar de afval doorbelast. De kosten voor verzorgend onderhoud wegen wordt gelijkmatig verdeeld tussen riolering, afval, wegen en groen.

1.3.1. Precariobelasting

Precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen

De precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen van nutsbedrijven is per 1 juli 2017 afgeschaft.

Voor gemeenten die op 10 februari 2016 een verordening met tarief hadden vastgesteld voor de precariobelasting op kabels en leidingen geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2022, zodat gemeenten in deze periode de effecten van de inkomstendering kunnen opvangen. De gemeente Waddinxveen voldoet hieraan. Onder de overgangsregeling van 5 jaar kan een gemeente maximaal heffen naar het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016, de datum waarop het wetsvoorstel voor afschaffing van de precariobelasting is aangekondigd.

De gemeente Waddinxveen heft deze precariobelasting in volledige vorm tot en met het begrotingsjaar 2021. Met ingang van 2017 wordt van de opbrengst jaarlijks cumulatief 10% gestort in een Reserve afbouw precariobelasting. Dus 2017 10% oplopend naar 50% in 2021. Deze reservering valt in de periode 2022 – 2026 cumulatief dalend met 10% vrij, dus 2022 50% aflopend naar 10% in 2026. Hiermee wordt toch een overgangstermijn van 10 jaar gerealiseerd in de begroting.

1.3.2. Onroerendezaakbelastingen en toeristenbelasting

Het volgende overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de opbrengsten onroerendezaakbelastingen:

	2020	2021	2022	2023	2024
Woningen eigenaren	3.813	3.977	3.977	3.977	3.977
Niet-woningen gebruikers	1.448	1.564	1.564	1.564	1.564
Niet-woningen eigenaren	2.168	2.340	2.340	2.340	2.340
Totaal	7.429	7.881	7.881	7.881	7.881

Bedragen x € 1.000

De gemeente stelt sinds 2017 structureel jaarlijks € 100.000 beschikbaar om bij te dragen aan het Ondernemersfonds. Hiervan wordt door de ondernemers in Waddinxveen via de onroerende zaakbelasting niet-woningen € 50.000 bijgedragen. Door de in de begroting 2020-2023 opgenomen ombuigingen komt het gemeentelijk aandeel van € 50.000 met ingang van 2023 te vervallen.

De Onroerende zaakbelastingen opbrengsten wijzigen in 2021 niet ten opzichte van 2020. Wel zijn de onroerende zaakbelastingen en de gevolgen voor de algemene uitkering in deze begroting geactualiseerd voor gerealiseerde areaaluitbreidingen. De gevolgen voor 2020 worden meegenomen in de 2^e Burap 2020.

We verhogen de opbrengst en tarieven toeristenbelasting in 2021 conform de gefaseerde verhoging vastgelegd in de hierover bij de behandeling van de begroting 2020-2023 door de raad aangenomen motie.

De bovenstaande ramingen zijn gebaseerd op een statische begroting. Dit betekent dat hierin voor de jaren 2021 tot en met 2024 nog geen rekening is gehouden met opbrengsten uit areaaluitbreidingen.

1.3.3. Heffingen die onderdeel vormen van de specifieke dekkingsmiddelen

De gemeente Waddinxveen heeft als uitgangspunt dat de tarieven voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en begraafrechten 100% kostendekkend dienen te zijn. Indien deze tarieven al 100% kostendekkend zijn, worden de tarieven niet automatisch gecorrigeerd voor inflatie. Dit is op grond van de Gemeentewet niet toegestaan. De tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn inclusief compensabele BTW op de kosten van derden.

Om schoksgewijze tariefsaanpassing over de jaren te voorkomen zijn voor de heffingen die onderdeel uitmaken van de specifieke dekkingsmiddelen egalisatievoorzieningen in het leven geroepen. Overhead wordt door de vernieuwing van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) met ingang van 2017 niet meer doorbelast naar externe producten, maar mag voor de heffingen nog wel extracomptabel als last worden meegerekend bij de berekening van de kostendekkendheid.

1.3.3.1 Afvalstoffenheffing

Het volgende overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de begrote opbrengsten:

	2020	2021	2022	2023	2024
Afvalstoffenheffing	3.708	3.766	3.767	3.769	3.769
Totaal	3.708	3.766	3.767	3.769	3.769

Bedragen x € 1.000

De totale heffing dient met € 58.000 toe te nemen bij een 100% kostendekkende heffing. Dit komt neer op een verhoging van € 4,70 op het tarief van 2020.

De berekening van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing ziet er voor 2021 als volgt uit:

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	

Kosten afvalverwerking inclusief omslagrente	-3.477
Extra afschrijvingslast oude afvalbrenngstation	-125
Inkomsten afvalverwerking exclusief heffingen	217
Netto kosten afvalverwerking	-3.135
Toe te rekenen kosten afvalverwerking:	
Overhead	-201
BTW	-554
Totale kosten afvalverwerking	-3.891
Opbrengst afvalstoffenheffing	3.766
Onttrekking aan de egalisatievoorziening tarieven afvalstoffenheffing	0
Dekking Algemene bedrijfsreserve algemene dienst	125
Totale opbrengst afvalverwerking	3.891
Dekkingspercentage	100%

Bedragen x € 1.000

In 2020 was voorzien dat er € 140.000 ten laste van de Algemene bedrijfsreserve algemene dienst gebracht zou worden. Dit wordt echter doorgeschoven naar 2021, het jaar dat het oude afvalbrenngstation buiten dienst wordt gesteld. De extra afschrijvingslast van het oude afvalbrenngstation (na afschrijving in 2020 nog € 125.000) wordt onder de lasten van afvalverwerking meegenomen.

Het verwachte verloop van de egalisatievoorziening is als volgt begroot:

	2020	2021	2022	2023	2024
Verwachte stand Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing per 31-12	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

1.3.3.2 Rioolheffing

De raad zal na het vaststellen van deze Programmabegroting het Gemeentelijk waterplan 2021 – 2025 vaststellen. Hierin wordt ook een inzicht gegeven in de tariefsontwikkeling. In deze begroting wordt nog uitgegaan van de uitgangspunten van het Gemeentelijke Rioleringsplan 2017-2021.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de begrote opbrengsten:

	2020	2021	2022	2023	2024
Rioolheffing	2.374	2.375	2.375	2.375	2.375
Totaal	2.374	2.375	2.375	2.375	2.375

Bedragen x € 1.000

De berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing ziet er voor 2021 als volgt uit:

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	
Kosten rioleringstaak inclusief omslagrente	-2.235
Inkomsten rioleringstaak exclusief heffingen	2
Netto kosten rioleringstaak	-2.233

Toe te rekenen kosten rioleringstaak:	
Overhead	-284
BTW	-227
Totale kosten rioleringstaak	-2.744
Rioolheffing	2.375
Onttrekking aan de egalisatievoorziening tarieven riolrechten	370
Totale opbrengst rioolheffing	2.744
Dekkingspercentage	100%

Bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2024
Verwachte stand egalisatievoorziening tarieven riolrechten per 31-12	2.303	1.933	1.528	1.076	579

Bedragen x € 1.000

1.3.3.3 Begraafrechten

De opbrengsten/tarieven van de begraafrechten worden in 2021 gehandhaafd op het niveau van 2020.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de begrote opbrengsten:

	2020	2021	2022	2023	2024
Begraafrechten	300	300	300	300	300
Totaal	300	300	300	300	300

Bedragen x € 1.000

De berekening van de kostendekkendheid van de begraafrechten ziet er voor 2021 als volgt uit:

Berekening van kostendekkendheid van de begraafrechten	
Kosten begraafplaats inclusief omslagrente	-251
Inkomsten begraafplaats exclusief heffingen	-
Netto kosten begraafplaats	-251
Toe te rekenen kosten begraafplaats:	
Overhead	-93
BTW	-
Storting in de egalisatievoorziening begraafplaatsen	44
Totale kosten begraafplaats	-300
Begraafrechten	300
Totale opbrengst begraafplaats	300
Dekkingspercentage	100%

Bedragen x € 1.000

Het verloop van de egalisatievoorziening ziet er als volgt uit:

	2020	2021	2022	2023	2024
Verwachte stand egalisatievoorziening begraafplaatsen per 31-12	284	239	164	136	89

Bedragen x € 1.000

1.3.4. Leges

De begrote kostendekkendheid van de leges is als volgt:

Kostendekkendheid van leges Titel I			
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Kostendekking %
Huwelijk	-17.175	16.030	93,33%
Persoonsdocumenten	-290.715	257.662	88,63%
Verstrekingen en Nasporingen	-20.225	14.723	72,80%
Huisvesting	-225	176	78,22%
Handel en (APV-)vergunningen	-4.342	2.201	50,69%
Telecommunicatie	-15.206	17.972	118,19%
Verkeer en vervoer	-2.100	-	0,00%
Rioolaansluiting	- 1.204	1.170	97,18%
Totaal	-351.192	309.934	88,25%

Kostendekkendheid van leges Titel II			
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Kostendekking %
Bouwvergunningen	-850.000	850.000	100,00%
Totaal	-850.000	850.000	100,00%

Kostendekkendheid van leges Titel III			
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Kostendekking %
Horeca	-3.749	2.877	76,74%
Organiseren evenementen of markten	-8.621	5.070	58,80%
Brandbeveiligingsverordening	-	-	-
Totaal	-12.370	7.947	64,24%

1.4. Kwijtscheldingsbeleid

Bij de beoordeling van een verzoek tot kwijtschelding is de betalingscapaciteit bepalend. Onder betalingscapaciteit wordt verstaan het positieve verschil tussen het netto-bestedbare inkomen en de door het Rijk genormeerde kosten van bestaan. Het netto-bestedbare inkomen is het inkomen dat resteert na de betaling van de huur (na aftrek van huursubsidie) en de premie voor de ziektekostenverzekering. De genormeerde kosten van bestaan bedragen, aldus het rijk, 90% van de bijstandsuitkering. Het staat de gemeente echter vrij dit percentage te verhogen tot 100%, waarbij ervan uitgegaan wordt, dat van een bijstandsuitkering geen gemeentelijke belastingen betaald kunnen worden. In Waddinxveen is dit, net als in het overgrote deel van de andere gemeenten in Nederland, dan ook gebeurd.

Indien bij de beoordeling van een kwijtscheldingsverzoek blijkt dat belastingplichtige niet beschikt over betalingscapaciteit, wordt kwijtschelding verleend. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor afvalstoffenheffing. Voor kwijtscheldingen hebben we in deze begroting een structureel bedrag van € 139.000 opgenomen.

1.5. Lokale lastendruk

Onderstaande tabellen geven inzicht in de belastingdruk in 2020 in de gemeente Waddinxveen ten opzichte van omliggende gemeenten in de regio.

Gemeente	Gemiddelde taxatiewaarde	Tarief OZB woningen eigenaren	Tarief afvalstoffen- heffing	Tarief rioolheffing
Waddinxveen	257.000	0,1204%	328	182
Bodegraven - Reeuwijk	326.000	0,1296%	316	321
Gouda	223.000	0,1005%	289	534
Zuidplas	295.000	0,1074%	292	229
Gemiddelde	275.000	0,1145%	306	317

Totale belastingdruk bij regiogemeenten in 2020:

Gemeente	Totale belastingdruk	Waarde 200.000	Waarde 225.000	Waarde 250.000
Waddinxveen	820	751	781	811
Bodegraven - Reeuwijk	1.059	896	929	961
Gouda	1.048	1.024	1.050	1.075
Zuidplas	839	736	763	790
Gemiddelde	941	852	881	909

Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2020 en Waarderingskamer

De totale belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning is in Waddinxveen op basis van de gemiddelde taxatiewaarde lager dan in genoemde omliggende gemeenten.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1. Inleiding

De Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2017 bevat de kaders voor het risicomanagement.

Er moet worden gezorgd dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid. Daarbij beoordeelt de gemeente het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente mogelijke risico's op kan vangen zonder dat de continuïteit van beleid of bedrijfsvoering in gevaar komt.

Risicomanagement is een dynamisch proces. Gedurende het jaar worden de risico's en beheersmaatregelen geactualiseerd. Hierover wordt gerapporteerd in de jaarstukken en in de programmabegroting. Risico's met financiële effecten nemen we mee bij de bepaling van het weerstandsvermogen. Deze risico-inventarisatie heeft ook plaatsgevonden tijdens het opstellen van de rekening. De resultaten zijn opgenomen in deze paragraaf.

Volgens het beleid zijn risico's van het grondbedrijf niet in deze paragraaf opgenomen wegens de geheel eigen methodiek. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 7 Grondbeleid. Wel is het weerstandsvermogen van het grondbedrijf gecorrigeerd op de beschikbare weerstandscapaciteit van de algemene dienst, zodat het beschikbare weerstandsvermogen, opgenomen in deze paragraaf, een totaal beeld geeft.

Deze paragraaf is als volgt opgebouwd. Allereerst rapporteren we over de risico-inventarisatie (§ 2.2). Op basis hiervan wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend (§ 2.3). Daarnaast hebben we de beschikbare weerstandscapaciteit in kaart gebracht (§ 2.4). Op basis van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit wordt het weerstandsvermogen berekend (§ 2.5). Tenslotte worden de kengetallen over de financiële positie van de gemeente weergegeven (§ 2.6).

In deze paragraaf alleen risico's zijn opgenomen die financieel kunnen worden gekwantificeerd. In het nu opgenomen Voorwoord zitten namelijk ook een aantal uitdagingen die onzekerheden meebrengen, die in deze paragraaf niet zijn gekwantificeerd.

2.2. Risico-inventarisatie

Het risicoprofiel omvat nu 48 risico's, dit is 5 risico's meer dan bij de vorige inventarisatie bij de Jaarrekening 2019. Hieronder staan de financiële risico's met een gewogen risico vanaf € 100.000. Daarbij hebben we ook – conform de nota – de beheersmaatregel weergegeven. De risico's met een gewogen risico vanaf € 100.000 zijn ongewijzigd, alleen is het bedrag in een enkel geval geactualiseerd, bijvoorbeeld het risico ten aanzien van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs. De bij dit risico genoemde investeringsbedragen betreffen – conform de afgesproken systematiek - de kalenderjaren 2021 en 2022. De hierna genoemde risico's lopen voor de meeste IHP - projecten na 2022 door.

Het 'gewogen risicobedrag' geeft de vermenigvuldiging van kans en financieel gevolg weer. Dit is het bedrag waar in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening mee wordt gehouden.

Positie	Risico	Kans (in %)	Financieel gevolg (in €)	Gewogen risicobedrag	Programma risico
1	Hogere uitgaven dan geraamd voor het sociale domein	20%	2.900.000	580.000	Participatie in samenhang

	<p>Beheersmaatregelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een behoudende raming in de begroting dekt een deel van de risico's al af. - Bestuurlijke invloed verbonden partijen - Heldere contractafspraken met uitvoerders - Interne beheer op uitgaven sociale domein - Zo nodig beleidskader en/of regelingen aanpassen 					
2	Deelneming van € 4.900.000 via Commandiet Triangel B.V. in C.V. Triangel.	10%	4.900.000	490.000		Algemeen (Treasury)
	<p>Beheersmaatregel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invloed via Deelneming Triangel GEM beheer BV. - Resultaten vanuit gemeente nauwlettend gevolgd. 					
3	Mogelijk beroep op gemeentegaranties bij de ingebrekestelling terugbetaling € 15 miljoen (geldleningen) door C.V. Triangel aan BNG.	4%	7.500.000	300.000		Algemeen (Treasury)
	<p>Beheersmaatregel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 50% contragarantie BPD. - Invloed via Deelneming Triangel GEM beheer BV. - Resultaten vanuit gemeente nauwlettend gevolgd. 					
4	De uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP) 2016 loopt anders dan verwacht.	50%	500.000	250.000		Mens in ontwikkeling
	<p>Beheersmaatregel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vóór aanbestedingen worden de te verwachten kosten berekend en indien noodzakelijk wordt het ontwerp aangepast (versoering e.d.). - Risico's worden vooraf goed onderzocht (technisch, projectrisico's e.d.). - De gemeente kan invloed uitoefenen door vertegenwoordiging in stuurgroep/projectgroep en/of bouwteam. - De gemeente neemt het bouwheerschap op zich indien zinvol. 					
5	Mogelijk beroep op gemeentegarantie bij de ingebrekestelling terugbetaling € 15 miljoen (kredietfaciliteit) door C.V. Triangel aan BNG.	4%	5.000.000	200.000		Algemeen (Treasury)
	<p>Beheersmaatregel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 50% contragarantie BPD. - Invloed via Deelneming Triangel GEM beheer BV. - Resultaten vanuit gemeente nauwlettend gevolgd. 					
6	Onverwacht hogere kosten voor inzameling en/of verwerking van afval	50%	200.000	100.000		Leefbaar Dorp
	<ul style="list-style-type: none"> - zo goed mogelijk ramen van de te verwachten kosten en opbrengsten - duidelijk afspraken maken met Cyclus 					

De 6 risico's vanaf € 100.000 bepalen gezamenlijk voor meer dan driekwart het gewogen risico van alle risico's totaal.

Er is een aantal onderwerpen waarvoor (nog) geen *financieel* gevolg bij de risico-inventarisatie is meegenomen, maar die wel van belang zijn om als risico te herkennen.

1. Er zijn door de raad kredieten toegekend voor een aantal projecten: voor **nieuwbouw Coenecoop** en voor de realisatie van **aanvullende tijdelijke huisvesting scholen** (incl. permanent gymnastieklokaal). Hiervoor zijn op korte termijn geen specifieke financiële risico's. Op termijn zijn er echter wel financiële risico's. Voor Coenecoop is een risico dat het aantal leerlingen lager is dan verwacht of dat de afstemming met gebiedsontwikkeling van de locatie leidt tot meerkosten. Bij de tijdelijke huisvesting kan het niet halen van de planning leiden tot extra kosten voor tijdelijke huisvesting.
2. Er is nog een aantal beleidsvoornemens op het gebied van **circulaire economie en biodiversiteit** waarbij nog geen wettelijk kader beschikbaar is en/of ondersteunende rijksmiddelen zijn toegekend. Wel heeft Waddinxveen in 2015 ambitieuze doelen geformuleerd op deze onderwerpen, waarbij met de kennis van vandaag actualisatie van dat beleid verklaarbaar en noodzakelijk is. Omdat er voor wat betreft het wettelijk kader en rijksmiddelen nog geen duidelijkheid is, zijn de financiële risico's ten opzichte van het geformuleerde beleid niet opgenomen in de tabel. Er is er dus nog geen financieel risico meegenomen in deze risico-inventarisatie.
3. In het kader van de uitvoering van de duurzaamheidsvisie gaat het in 2021 om duurzame woningen en de opwek van duurzame energie. Hier wordt intensief aan gewerkt in de vorm van de Regionale Energie Strategie en de **Transitievisie Warmte**. We stellen samen met de andere gemeenten en partners de Regionale Energie Strategie 1.0 op. Lokaal stellen we in samenwerking met partners en inwoners de Transitievisie Warmte op. Beide hebben een grote ruimtelijke én maatschappelijke impact. Het is thans nog niet duidelijk of er financiële risico's zijn – en zo ja- welke omvang deze hebben.

In de Paragraaf verbonden partijen worden ook de risico's voor de verbonden partijen weergegeven. Deze analyse leidt niet tot de opneming van gewogen risico-bedragen van meer dan € 100.000 in de risico-inventarisatie.

2.3. Benodigde weerstandscapaciteit

Financieel gevolg

De ontwikkeling van het aantal risico's en het totaal aan maximaal financieel gevolg is als volgt.

	Begroting 2020-2023	Jaarrekening 2019	Begroting 2021-2024
Aantal geïnventariseerde risico's	44	43	48
Maximaal financieel gevolg alle risico's	€ 24.608.000	€ 24.017.000	€ 23.805.000

Risicosimulatie

Natuurlijk zullen de risico's zich niet allemaal tegelijk voordoen. Van alle risico's is de kans bepaald dat het risico zich zal voordoen. Volgens een statistische berekening kan vervolgens bepaald worden welk bedrag nodig is om de risico's af te dekken. Met een zekerheid van 90% kunnen de risico's worden afgedekt met een bedrag van € 3.380.000 (benodigde weerstandscapaciteit). Dit was bij inventarisatie voor de Jaarrekening 2019 € 3.380.000.

	Begroting 2020-2023	Jaarrekening 2019	Begroting 2021-2024
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 3.362.000	€ 3.380.000	€ 3.396.000

2.4 Beschikbare weerstandscapaciteit

Incidentele en structurele weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit kan worden onderscheiden in incidentele weerstandscapaciteit (vermogen om eenmalige financiële gevolgen van risico's op te vangen) en structurele weerstandscapaciteit (vermogen om structureel de financiële gevolgen van risico's op te vangen). We gebruiken in eerste instantie de incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Indien zich gedurende een jaar structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan worden deze eerst incidenteel afgedekt vanuit de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens wordt hiervoor bij de samenstelling van de eerstvolgende begroting structurele dekking gezocht binnen de structurele begrotingsruimte. Indien dit niet lukt dan kan de structurele weerstandscapaciteit ingezet worden als dekkingsmiddel.

Incidentele weerstandscapaciteit

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan incidentele middelen van de algemene dienst vermeerderd met het saldo in de incidentele weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Dit wordt hieronder weergegeven. Met ingang van de 1^e Burap 2020 wordt er bij de bepaling van de hoogte van de algemene bedrijfsreserve rekening houden met toekomstige beslagen tot en met het einde van de

begrotingsperiode.

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit is als volgt:

Elementen incidentele weerstandscapaciteit	Begroting 2020-2023¹	Jaarrekening 2019²	Begroting 2021-2024³
Vrije algemene bedrijfsreserve algemene dienst	€ 13.668.000	€ 14.948.000	€ 15.908.000
Algemene bedrijfsreserve Zwembad	€ 252.000	€ 262.000	€ 262.000
Post onvoorzien (met ingang van 2020 € 1)	€ -	€ -	€ -
Stille reserve	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Totale incidentele weerstandscapaciteit algemene dienst	€ 13.940.000	€ 15.230.000	€ 16.190.000
Saldo weerstandscapaciteit Grondbedrijf, zie Par. 7 - Grondbeleid	€ -1.894.000	€ -1.502.000	€ -1.630.000
Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit	€ 12.046.000	€ 13.728.000	€ 14.560.000

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is opgenomen dat ook stille reserves in de beschikbare weerstandscapaciteit wordt meegenomen. De mogelijke stille reserves zijn onderzocht. De stille reserves betreffen het positieve verschil tussen de directe verkoopwaarde (actuele waarde) en de boekwaarde (waardering). Het kan hierbij gaan om materiële bezittingen en/of financiële bezittingen (deelnemingen). Van een stille reserve in materiële bezittingen kan pas worden uitgegaan als de bijbehorende activa niet duurzaam aan de bedrijfsuitoefening zijn verbonden en dat de activa vrij verhandelbaar zijn. Voor de gemeente doet dat zich alleen voor bij onroerende zaken die in eigendom zijn van de gemeente en niet meer benodigd zijn voor de bedrijfsuitoefening. Er zijn enkele kleinere stille reserves bij een aantal panden c.q. gronden, niet bij financiële bezittingen.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit van onze gemeente wordt toegelicht in § 2.6. Kengetallen.

¹ Aangepast aan de in de 1^e burap 2020 opgenomen systematiek.

² idem

³ In 1e Burap 2020 werd hier nog een saldo verwacht van € 12.802.000. Er is dus sprake van een verbetering van € 3.106.000. Oorzaken zijn het buiten beschouwing laten van het Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed voor begrotingsjaar 2025 € 627.000 Voordeel en de gewijzigde voorfinanciering Nota kostenverhaal (zie ook Reserve bovenwijkse voorzieningen) Voordeel € 2.746.000 als gevolg van de actualisatie van het MPG.

2.5 Benodigde versus beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening maakt het mogelijk om een ratio voor het weerstandsvermogen te bepalen. Om de ratio van het weerstandsvermogen te beoordelen wordt gebruik gemaakt van normen die ontwikkeld zijn in samenwerking met de Universiteit Twente en bij meerdere gemeenten worden toegepast.

ratio	>2.0	1.4-2.0	1.0-1.4	0.8-1.0	0.6-0.8	<0.6
Betekenis	uitstekend	ruim voldoende	Voldoende	matig	onvoldoende	ruim onvoldoende

	Begroting 2020-2023	Jaarrekening 2019		Begroting	
Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit	€ 12.406.000	€ 13.728.000		€ 14.560.000	
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 3.362.000	€ 3.380.000		€ 3.396.000	
Ratio weerstandsvermogen	3,6	4,1		4,3	
Ratio betekenis	uitstekend	uitstekend		uitstekend	

2.6 Kengetallen financiële positie

De kengetallen moeten worden opgenomen in deze paragraaf om de raad in onderlinge samenhang eenvoudig inzicht te verschaffen in de financiële positie van de gemeente en daarmee een bijdrage te leveren aan de (verdere) invulling van de kaderstellende en controlerende rollen van de raad. Ze moeten inzichtelijker maken over hoeveel (financiële) ruimte een gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. De website <https://staatvan.zuid-holland.nl/> van de provincie Zuid-Holland maakt het mogelijk door middel van een dashboard deze kengetallen te vergelijken met andere gemeenten in de provincie Zuid-Holland. Ook zijn hierbij normen gedefinieerd, die in het vervolg als referentie worden gebruikt. De kleuren van de verschillende ratio's per kengetal zijn groen, oranje (volgens website geel) en rood (volgens website oranje). Bij de toelichting op de kengetallen worden de ratio's per kengetal verklaard.

Het verloop van de kengetallen kan als volgt worden samengevat:

Kengetallen	Begroting 2020	JR 2019	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024
Netto schuldquote	99%	88%	83%	94%	124%	115%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	93%	87%	82%	93%	123%	114%
Solvabiliteitsratio	30%	29%	31%	30%	27%	28%
Grondexploitatie ratio	21%	43%	19%	12%	6%	-1%
Structurele exploitatieruimte	1%	2,6%	1%	1%	1%	0%
Belastingcapaciteit	112%	107%	107%	107%	107%	107%

Toelichting:

Netto schuldquote

Kengetal dat een indicatie geeft van de hoogte van de schuld. Daarmee kan een oordeel worden gevormd over de mate waarin de baten, exclusief reservemutaties, van de gemeente toereikend zijn om de schuldverplichtingen te voldoen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Het percentage komt tot stand door de aangetrokken gelden minus de uitgezette gelden te delen door

de jaarinkomsten. Volgens de website 'staatvan.zuid-holland.nl' is de kleur bij een ratio van < 90% groen, bij 90% - 130% oranje (volgens website geel) en bij > 130% rood (volgens website oranje). De netto schuldquote is in 2021 nog positief (groen), maar wordt vanaf 2022 oranje. Dit komt omdat vanaf 2022 de baten dalen. De schulden dalen ook, maar relatief minder hard. De afnemende baten zijn door lagere baten vanuit de grondexploitaties.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Bij dit kengetal worden de doorgeleende gelden van de financiële activa gecorrigeerd op de netto schuldquote. Verder is de toelichting op de netto schuldquote van toepassing, inclusief referentiewaarden.

Solvabiliteitsratio

Kengetal dat weergeeft in hoeverre het totaal van de activa is gefinancierd vanuit het eigen vermogen. De ratio wordt berekend door het eigen Vermogen (de reserves) te delen door het balanstotaal. Volgens de website "staatvan.zuid-holland.nl" is de kleur bij een ratio van > 50% groen, bij 20% - 50% oranje (volgens website geel) en bij < 20% rood (volgens website oranje). De solvabiliteit is redelijk stabiel: hij daalt we iets (de verhouding van het Eigen vermogen t.o.v. het balanstotaal wordt iets slechter), maar blijft oranje.

Grondexploitatie ratio

Kengetal dat een indicatie geeft van de hoogte van de voorraad bouwgrond en de stand van het onderhanden werk bouwgrondexploitatie. De balanswaarde hiervan minus de voorzieningen voor negatieve grondexploitaties wordt gedeeld door de jaarinkomsten om tot deze ratio te komen. De hoogte van dit kengetal geeft aan wat het terugverdienrisico is op de grondexploitaties ten opzichte van de totale inkomsten van de gemeente. Volgens de website 'staatvan.zuid-holland.nl' is de kleur bij een ratio van < 20% groen, bij 20% - 35% oranje (volgens website geel) en bij > 35% rood (volgens website oranje). Volgens de eerdergenoemde website is de bandbreedte van deze ratio bij de diverse gemeenten groot. Of een gemeente een beheers- of een ontwikkelgemeente is heeft een grote invloed op deze ratio. De gemeente Waddinxveen heeft ten opzichte van de baten een relatief grote grondpositie, die echter de komende jaren wel fors afneemt. Door verkopen bij de grondexploitaties, neemt de boekwaarde van grondexploitaties de komende jaren af en daarmee verbetert de ratio sterk. Met ingang van 2021 is de kleur groen.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting/jaarrekening is, afgezet tegen de inkomsten. Dit kengetal brengt de structurele weerstandscapaciteit of robuustheid van de meerjarenbegroting tot uitdrukking. De structurele exploitatieruimte heeft een positieve invloed op de solvabiliteit als hiermee het eigen vermogen wordt versterkt. Volgens de website 'staatvan.zuid-holland.nl' is de kleur bij een ratio van > 0% groen, 0% oranje (volgens website geel) en bij < 0% rood (volgens website oranje). Deze ratio is bij de gemeente Waddinxveen evenals afgelopen jaren positief, zij het iets lager dan bij de jaarrekening 2019.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk (jaar t) in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde (jaar t-1). Volgens de website 'staatvan.zuid-holland.nl' is de kleur bij een ratio van < 95% groen, bij 95% - 105% oranje (volgens website geel) en bij > 105% rood (volgens website oranje). De tarieven zijn bij de gemeente Waddinxveen iets hoger dan gemiddeld in Nederland.

Financiële kengetallen begroting 2021 – 2024 in samenhang

De gemeente Waddinxveen is een ontwikkelgemeente. Dit betekent dat de financiële begroting jaarlijks sterk kan wisselen. Dit is van invloed op het verloop van de Netto schuldquote, de Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, de Solvabiliteit en de Grondexploitatie ratio, die hierdoor een grillig karakter kunnen vertonen. Doordat bij de grondexploitaties er aanzienlijke inkomsten zijn, verbetert de grondexploitatie ratio. Maar doordat de totale baten sterker afnemen dan de schulden verslechtert in de loop van de jaren verslechtert de netto schuldquote.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1. Inleiding

In de openbare ruimte van onze gemeente vinden allerlei activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Onze kapitaalgoederen faciliteren deze activiteiten. Te denken valt aan wegen, bruggen, lantarenpalen, bomen, speelplaatsen, watergangen, sportvelden, het rioolstelsel en gemeentelijke gebouwen. De gemeente heeft de taak deze kapitaalgoederen te onderhouden. De kwaliteit en het onderhoud van deze kapitaalgoederen is bepalend voor de (jaarlijkse) lasten. De raad heeft op basis van de Visie Beheer Openbare Ruimte het beheerniveau en de daaraan gekoppelde financiële gevolgen vastgesteld voor alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Om het beoogde beheerniveau te waarborgen stellen we voor de verschillende kapitaalgoederen beheerplannen op.

De beheerniveaus, zoals vastgelegd in de Visie Beheer Openbare Ruimte, zijn als volgt onderverdeeld:

	Centra	Hoofdwegen	Woonwijken	Bedrijven	Buitengebied
Jaarlijks onderhoud	A	B	B	B	C
Groot onderhoud	A	B	B	B	C
Vervangingsinvesteringen	A	B	B	B	C

Deze beheerniveaus kunnen als volgt worden toegelicht:

Code	Kwaliteit	Technische staat	Verzorging
A	Hoog	Weinig op aan te merken	Schoon
B	Basis	Lichte schade, een en ander op aan te merken	Matig schoon, niet storend
C	Laag	Duidelijke schade, veel op aan te merken	Vuil, storend

Bij het in stand houden van de kapitaalgoederen maken we een onderscheid tussen jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. De budgetten voor jaarlijks onderhoud zijn per jaar op een gelijkblijvend niveau opgenomen binnen de exploitatiebegroting van het programma. Deze paragraaf richt zich op het groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.

Groot onderhoud vindt cyclisch plaats. Om het groot onderhoud zonder fluctuaties te bekostigen treffen we voorzieningen. Jaarlijks wordt een evenredig bedrag gestort in de voorzieningen vanuit de exploitatie. De uitgaven voor groot onderhoud in een bepaald jaar onttrekken we uit de voorzieningen. Als kapitaalgoederen aan het eind van de levensduur zijn, vindt een vervangingsinvestering plaats. De kosten van de vervangingsinvesteringen worden geactiveerd en afgeschreven met ingang van het jaar na realisatie op basis van de levensduur van het nieuwe kapitaalgoed.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Binnen de kapitaalgoederen zijn onze beheerdisciplines onderverdeeld in wegen, groen, riolering en gebouwen. Om de kapitaalgoederen te beheren en onderhouden stellen we beheerplannen op. De disciplines wegen, groen en riolering hebben we verwerkt in een integraal beheerplan openbare ruimte. Vanaf 2021 hanteren we een geactualiseerd heerplan openbare ruimte met een doorlooptijd van 2021-2024. De raad beslist hierover in december 2020, waarna de financiële aanpassingen in deze begroting worden verwerkt. Voor de discipline gebouwen hanteren we het door de raad op 8 juli 2020 vastgestelde Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijk vastgoed 2020-2023 als basis. De financiële gevolgen hiervan zijn verwerkt in deze begroting.

3.2.1 Wegen

Beleidskader

Onder de beheerdiscipline wegen vallen de disciplines wegen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting en verkeersregelinstantaties. We beheren en onderhouden deze disciplines op basis van het beleid uit de Visie Beheer Openbare Ruimte, slappe bodem, mobiliteit, parkeren en de Duurzaamheidsvisie. Daarnaast hanteren we

de richtlijnen van onze Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) en de richtlijnen die worden opgesteld door het CROW, zoals de richtlijnen van Duurzaam Veilig. Ook het politiekeurmerk Veilig Wonen is een richtlijn die we voor openbare verlichting hanteren. Tot slot volgen we voor onze integrale projecten een uitgebreid participatietraject met belanghebbenden om voor de projecten draagvlak te creëren. Waar mogelijk verwerken we de wensen van de gebruikers in de nieuwe inrichting.

Wegen (x € 1.000)⁴	B2020	2021	2022	2023	2024
Groot onderhoud	905	835	835	835	835
(Vervangings)Investeringen	1.041	1.980	1.980	1.980	1.980
Totaal	1.946	2.815	2.815	2.815	2.815

3.2.2 Groen

Beleidskader

Onder de beheerdiscipline groen vallen de disciplines openbaar groen, spelen, stedelijk water en buitensport. We beheren en onderhouden deze disciplines op basis van het beleid uit de Visie Beheer Openbare Ruimte, Groenstructuur en groenbeleid, Speelruimteplan, Gemeentelijk Waterplan en de Duurzaamheidsvisie. Daarnaast hanteren we de richtlijnen van de LIOR en de richtlijnen uit het Handboek Bomen 2018 van het Norminstituut Bomen. Ook hanteren we voor onze speeltoestellen de eisen van het Warenbesluit Attractie- en speeltoestellen. Voor spelen geldt dat veiligheid leidend is en niet de beeldkwaliteit. Voor buitensport geldt een minimale cultuurtechnische en sporttechnische kwaliteit met betrekking tot de buitensportvelden. Tot slot volgen we voor onze integrale projecten een uitgebreid participatietraject met belanghebbenden om voor de projecten draagvlak te creëren. Waar mogelijk verwerken we de wensen van de gebruikers in de nieuwe inrichting.

Groen (x € 1.000)¹	B2020	2021	2022	2023	2024
Groot onderhoud	-145	431	431	431	431
(Vervangings)Investeringen	0	313	313	313	313
Totaal Groen	-145	744	744	744	744

3.2.3 Riolering

Beleidskader

Voor het beheer en onderhoud van de riolering sturen we op twee aspecten, namelijk de technische staat en de afvoercapaciteit. Beheer op basis van een verschillende beheerniveaus is dan ook niet aan de orde. We beheren en onderhouden de riolering op basis van het beleid uit het Gemeentelijk Waterplan (GWP) en de Duurzaamheidsvisie. De raad beslist over het GWP in november 2020, waarna de financiële aanpassingen in deze begroting worden verwerkt. In het GWP wordt voor de periode 2021-2025 ingegaan op manier waarop we invulling geven aan onze zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater. In dit plan is tevens op hoofdlijnen beschreven hoe we ons rioolstelsel in stand houden. Het beheer van ons rioolstelsel is verder geconcretiseerd en vastgelegd in het integrale beheerplan openbare ruimte. Daarnaast hanteren we de richtlijnen van de LIOR. Tot slot volgen we voor onze integrale projecten een uitgebreid participatietraject met belanghebbenden om voor de projecten draagvlak te creëren. Waar mogelijk verwerken we de wensen van de gebruikers in de nieuwe inrichting.

Riolering (x € 1.000)¹	B2020	2021	2022	2023	2024
Groot onderhoud	-	-	-	-	-
(Vervangings)Investeringen	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135
Totaal	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135

⁴ De bedragen voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zijn inclusief de overhevelingen uit 2019.

3.2.4 Gebouwen

Beleidskader

Voor het beheer en onderhoud van onze gebouwen hanteren we het Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijk vastgoed 2020-2023. Hiervoor zijn de gebouwen geïnspecteerd en de gegevens ingevoerd in het onderhoudsprogramma, waarbij het beheerniveau 'sober en doelmatig' uit de NEN2767 is aangehouden. Door de vaststelling van het Uitvoeringsprogramma Maatschappelijk Vastgoed zijn in 2024 en 2025 renovaties gepland voor de sportzalen Groenswaard en De Duikelaar. Wij anticiperen op deze geplande renovaties door beschikbare middelen spaarzaam en alleen indien noodzakelijk in te zetten, waardoor enige achterstand in het onderhoud kan ontstaan. Dit heeft geen gevolgen voor het aan te houden beheerniveau.

Kapitaallasten

In 2021 wordt circa € 255.000 gestort in de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. De uitgaven voor groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen dekken we uit deze voorziening. In 2021 is circa € 361.000 begroot voor groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

3.3 Verloop voorzieningen

Voorziening onderhoud openbare ruimte

Om de uitgaven voor het groot onderhoud, opgenomen in het Integrale beheerplan openbare ruimte, te egaliseren is de Voorziening onderhoud openbare ruimte ingesteld. Het verloop van deze voorziening is als volgt:

Voorziening onderhoud openbare ruimte (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Beginsaldo	3.175	3.175	3.175	3.175	3.175
Storting	1.416	1.266	1.266	1.266	1.266
Onttrekking	-1.416	-1.266	-1.266	-1.266	-1.266
Eindsaldo	3.175	3.175	3.175	3.175	3.175

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen

Om de uitgaven voor het groot onderhoud opgenomen in het MJOP 2020 - 2023 te egaliseren is de Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen ingesteld. Het verloop van deze voorziening is als volgt:

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Beginsaldo	438	105	0	189	313
Storting	255	255	255	255	255
Onttrekking gebouwen	-588	-360	-66	-132	-161
Eindsaldo	105	0	189	313	407

Paragraaf 4 Financiering

4.1. Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het rentebeleid op basis van de Notities Grondexploitatie 2019 en Rente 2017 van de commissie BBV. Het hierbij behorende rentebeleid voor de gemeente Waddinxveen is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Waddinxveen 2017 die op 5 juli 2017 door de raad is vastgesteld. Met ingang van 2017 komt in de gemeente Waddinxveen alleen nog maar het saldo rentelasten dat samenhangt met het vreemd vermogen tot uitdrukking in de exploitatie aangevuld met de rentevergoeding over de reserve bovenwijkse voorzieningen. Een goed beeld met betrekking tot de ontwikkeling van de financieringsbehoefte is hierbij noodzakelijk. Dit beeld wordt niet verkregen uit de ontwikkeling van de baten en lasten en het verloop van de financieringspositie zoals opgenomen in deze begroting, maar uit de ontwikkeling van de uitgaande en inkomende kasstromen in meerjarenperspectief. Daarom hebben we met ingang van deze begroting informatie over de ontwikkeling van de financieringsbehoefte toegevoegd aan deze paragraaf.

4.2. Renteomslag 2021-2024

De renteomslag kan voor de begrotingsjaren 2021 – 2024 als volgt worden samengevat:

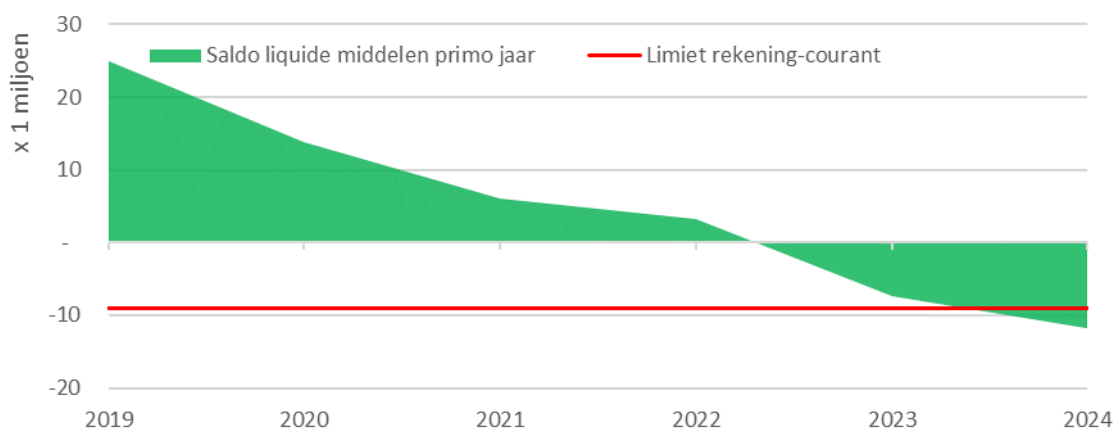
	2021	2022	2023	2024
Rentelasten kort- en langlopende geldleningen	-1.934	-1.882	-1.794	-1.928
Rentebaten kort- en langlopende vorderingen	-	-	-	-
Saldo rentelasten en baten	-1.934	-1.882	-1.794	-1.928
Doorberekende rente aan grondexploitatie	395	227	54	-146
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-1.539	-1.655	-1.740	-2.074
Rente over eigen vermogen	-54	-21	-2	-16
Rente over voorzieningen	-	-	-	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-1.593	-1.676	-1.742	-2.090
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.488	1.613	1.793	1.842
Renteresultaat	-105	-53	51	-248

Bedragen x € 1.000

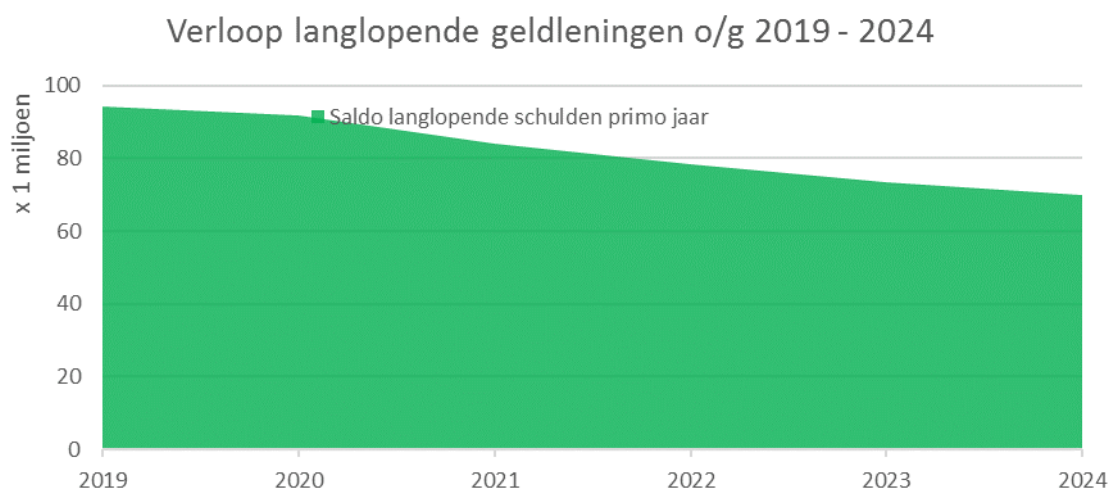
Saldo rentelasten en baten

Bij het opstellen van deze begroting 2021-2024 heeft er een actualisatie plaatsgevonden van de liquiditeitsprognose op basis van het investeringsvolume en de ontwikkelingen van de grondexploitatieprojecten. Op basis van deze cijfers luidt de verwachting dat op zijn vroegst eind 2024 nieuwe financieringsmiddelen aangetrokken dienen te worden. Vanwege het grote volume aan investeringen – en de huidige achterstand in de uitvoering daarvan - is op dit moment lastig in te schatten wanneer daadwerkelijk financiering nodig zal zijn.

Liquiditeitsverloop 2019 - 2024

In samenhang hiermee ziet de ontwikkeling van de langlopende geldleningen er als volgt uit:

Bovenstaande ontwikkeling van de langlopende geldleningen is gebaseerd op de huidige bestaande leningenportefeuille. Het schuldrestant van € 69 miljoen ultimo 2024 bestaat uit 10 langlopende vastrentende fixe-geldleningen en 1 langlopende geldlening met jaarlijkse aflossing bij de BNG. Daarvan is € 59 miljoen het restant van de herfinanciering van € 64 miljoen uit 2015. De huidige leningenportefeuille is een zogenaamde 'dakpanconstructie' (looptijd geldleningen afgestemd op liquiditeitsbehoefte in meerjarenperspectief) waardoor het renterisico 'gespreid' is in de tijd.

Bij de grondaankopen Bouwfonds Property Development (BPD) in het kader van het actief grondbeleid gemeentelijke grondexploitatie Triangel is er sprake van 'projectfinanciering' door een langlopende geldlening van BPD voor hetzelfde bedrag. Hiervoor wordt met ingang van 2021 een rentepercentage gehanteerd van 1,80%. Deze rentelast wordt doorberekend aan de gemeentelijke grondexploitatie Triangel, ultimo 2024 is deze lening volledig afgelost. Bij de overige langlopende geldleningen is er sprake van 'integrale financiering'. Bij deze vorm van financiering worden alle activa van de gemeente beschouwd bij het aantrekken van een langlopende geldlening.

Doorberekende rente aan grondexploitatie

Het in de grondexploitatie actief grondbeleid te hanteren rentepercentage wordt bij 'integrale financiering' bepaald uit het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Hierbij blijft de eerdergenoemde langlopende geldlening BPD dus buiten beschouwing.

De rente aan een grondexploitatie actief grondbeleid wordt toegerekend over de boekwaarde van de actieve grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar, waarbij rente tijdens het boekjaar met ingang van de begroting 2017-2020 is komen te vervallen. Er wordt gekozen voor een stabiel rentepercentage in de meerjarenprognose actief grondbeleid. Bij een afwijking van 0,5% van dit rentepercentage moet volgens de Notitie Grondexploitatie 2019 het percentage worden bijgesteld. Het doorberekende rentepercentage aan actief grondbeleid is met ingang van 2021 berekend op 1,50%.

Rente over eigen vermogen

Met ingang van 2017 komt in de gemeente Waddinxveen in principe alleen nog maar het saldo rentelasten dat samenhangt met het vreemd vermogen tot uitdrukking in de exploitatie. Enige uitzondering vormt de Reserve Bovenwijkse voorzieningen, waarbij wél een rentevergoeding plaatsvindt.

Doorberekende rente aan taakvelden

De aan de taakvelden (programma's en overzicht Overhead), als onderdeel van de kapitaallasten (Staat van vaste activa) toe te rekenen rente is met ingang van de begroting 2017 – 2020 de sluitpost van de renteomslag. Er mag in de renteomslag sprake zijn van een renteresultaat maar dit is maximaal een afwijking van 0,5% van de aan de taakvelden toegerekende rente. Dit saldo blijft achter op Onderdeel 6.3. Treasury inclusief aandelen en dividend van deze begroting. Met deze maximale afwijking van 0,5% wordt de mogelijkheid geboden om de toegerekende rente aan de taakvelden op basis van de Staat van activa in de (meerjaren)begroting te stabiliseren. De rente van de vaste activa blijft gehandhaafd op een structureel percentage van 1,25% voor de jaren 2021 – 2024. Voor alle genoemde jaren wordt binnen de bandbreedte van 0,5% gebleven.

4.3. Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De Wet fido heeft een gezonde financiering van openbare lichamen, waaronder gemeenten, als centrale bedrijfseconomische doelstelling. Mede naar aanleiding van de kredietcrisis zijn begin 2009 de eisen verscherpt en is de Ruddo (Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden) aangepast, waarbij voor de renterisiconorm en de kasgeldlimiet nieuwe normeringen zijn bepaald.

Naast het beheersen van de financieringsrisico's kent de Wet fido ook een macro-budgettaire doelstelling. Dit betreft de beheersing van de grenswaarde van het zogenoemde EMU-tekort van 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

4.4. Wet Houdbare overheidsfinanciën

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) is op 15 december 2013 van kracht geworden. De wet Hof regelt in essentie twee zaken die voortvloeien uit Europese verplichtingen. De eerste is dat het nationale systeem van begrotingsvoorbereiding en de toepassing van vaste uitgavenkaders wettelijk worden vastgelegd. Ten tweede worden lagere overheden gebonden aan een maximaal begrotingstekort (macronorm) op kasbasis. Volgens het bestuursakkoord dat voormalig minister Dijsselbloem heeft afgesloten met VNG, IPO en de Unie van waterschappen mogen de lagere overheden een tekort hebben van 0,3% in 2020. De intentie is een structureel percentage van 0,2%.

4.5. Risicobeheer

Voor het risicobeheer worden als risico's onderscheiden het renterisico van de korte termijnfinanciering, het renterisico voor de lange termijnfinanciering en het kredietrisico voor uitgezette gelden. In de Wet fido zijn voor het beperken en beheersen van de genoemde risico's concrete normen opgenomen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Deze worden in het vervolg verder uitgewerkt.

Kasgeldlimiet

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie – dit is de mate waarin op korte termijn (ten hoogste 12 maanden) aan de opeisbare verplichtingen kan worden voldaan – is de kasgeldlimiet van belang. Dit is het bedrag dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Vooral bij kortlopende financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de korte rente direct een relatief grote invloed op de rentelasten hebben. De Wet fido stelt daarom grenzen aan de omvang van korte financieringen. Voor 2021 - 2024 zien de verwachtingen voor de kasgeldlimiet er als volgt uit:

Kasgeldlimiet	Bedragen per jaar			
	2021	2022	2023	2024
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	104.605	89.514	88.008	76.261
(1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5 %	8,5 %	8,5 %	8,5 %
- in bedrag	8.891	7.609	7.481	6.482
(2) Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	8.315	8.315	8.315	8.315
Schuld in rekening-courant	0	7.277	11.817	12.545
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
(3) Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	300	300	300	300
Tegoeden in rekening-courant	3.164	0	0	0
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	12.773	12.773	12.773	12.773
Toets kasgeldlimiet				
(4) Totaal netto vlottende schuld (2) – (3)	-7.922	2.329	7.059	7.787

Toegestane kasgeldlimiet (1)	8.891	7.609	7.481	6.482
Ruimte (+) / Overschrijding (-); (1) – (4)	16.813	5.280	422	-1.305

Bedragen x € 1.000

Hoewel de kasgeldlimiet volgens deze cijfers wordt overschreden, is gelet op de huidige achterstand van de investeringen het nog onduidelijk of er daadwerkelijk financiering nodig zal zijn in 2024.

Renterisiconorm

De rentegevoeligheid – het renterisico – kan worden gedefinieerd als de mate waarin het saldo van de rentelasten en rentebaten verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een rente typische looptijd van een jaar of langer. Om de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de gemeente te beperken stelt de Wet fido een limiet aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een zeker jaar moet worden aangepast aan de dan geldende markttarieven.

Dergelijke aanpassingen doen zich voor bij herfinanciering en renteherziening. De renterisiconorm volgens de Wet fido heeft als uitgangspunt om voldoende spreiding in de (rente-)looptijden van lange leningen aan te brengen. Zoals eerder beschreven is de huidige leningenportefeuille een zogenaamde 'dakpanconstructie' waardoor het renterisico 'gespreid' is in de tijd.

Voor de begroting 2021 – 2024 is de renterisiconorm voor Waddinxveen als volgt:

Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024
1. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
2. Te betalen aflossingen	5.677	5.043	3.524	545
3. Renterisico op vaste schuld (1 + 2)	5.677	5.043	3.524	545
4. Renterisiconorm (zie onderstaande berekening)	20.831	20.831	20.831	20.831
5a. Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	15.154	15.788	17.307	20.286
5b. Overschrijding renterisiconorm (3>4)				

Bedragen x € 1.000

Berekening renterisiconorm 2021 (bedragen x € 1.000):

- 4a Begrotingstotaal (lasten) jaar 2021 → 104.156
- 4b Percentage regeling → 20%
- 4 Renterisiconorm o.b.v. 20.831 (4a x 4b/100)

De renterisiconorm kan worden gezien als een nuttig instrument bij het beheersen van lange termijn renterisico's. Dit betekent niet dat deze norm alle renterisico's van de organisatie bestrijkt. Bijvoorbeeld de risico's op nieuw af te sluiten leningen voor zover deze niet worden aangegaan om andere leningen af te lossen, maken geen deel uit van de berekening van de renterisiconorm. De renterisiconorm wordt in de begrotingsperiode 2021 – 2024 niet overschreden.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

5.1. Inleiding

Bedrijfsvoering omvat de processen op het terrein van organisatie, personeel, financiën, inkoop, facilitair, informatievoorziening, juridisch, huisvesting en communicatie. Opgaven in de gemeente vertalen zich naar doelstellingen voor de organisatie. Vanuit bedrijfsvoering ondersteunen we de organisatie bij het realiseren van die doelstellingen. Hoewel het college primair verantwoordelijk is voor de realisatie van de door de raad gestelde beleidskaders, is het voor de raad desalniettemin interessant om op hoofdlijnen kennis te nemen van onze (beleids)voornemens op het terrein van bedrijfsvoering. Daarvoor dient deze paragraaf.

5.2. Toekomstbestendige organisatie

De verwachtingen van de samenleving vragen om een goede en sterke gemeentelijke organisatie. Een organisatie die betrouwbaar is. Die snel haar doel bereikt en dat op een makkelijke manier doet. Een organisatie die in staat is te werken in netwerken en met opgaven. En op die manier publieke waarde realiseert. Wij verstaan onder publieke waarde iets wat de samenleving als waardevol ervaart. Publieke waarde is al lang niet meer iets wat alleen de overheid alleen voor elkaar kan krijgen. De samenleving wordt steeds actiever en werkt zelf ook aan publieke waarden.

Om dit te kunnen (blijven) realiseren, bouwen we aan onze organisatie, niet door grote wijzigingen, maar in kleine stappen. Zo werken we onder meer uit hoe we publieke waarde kunnen blijven toevoegen, hoe we dat kunnen bepalen, hoe we afhankelijk van de opgaven steeds de juiste vormen van sturing kiezen met systemen/processen die dat mogelijk maken en met management en medewerkers die dat kunnen.

5.3. Strategisch Human Resource Management

Een toekomstbestendige organisatie vraagt om toekomstbestendige medewerkers. Onze eigen aanpak van Strategische Personeelsplanning (SPP) maakt het mogelijk vanuit een kwalitatief en kwantitatief perspectief te kijken naar ons huidige en gewenste medewerkersbestand. Zo krijgen we inzicht in de investeringen die nodig zijn voor capaciteit, recruitment, opleiding, ontwikkeling en behoud. We hebben daarbij nadrukkelijk aandacht voor de ontwikkeling van al onze medewerkers. Digitalisering en vergrijzing zijn voorbeelden van ontwikkelingen die van invloed zijn op het werk van onze medewerkers en de invulling daarvan. Andere belangrijke thema's zijn het samenwerken om de complexere opgaven te kunnen realiseren, om kunnen gaan met initiatieven van onze inwoners, een goede gesprekspartner zijn voor (professionele) belanghebbenden, het college goed kunnen adviseren en het scherp in beeld houden van publieke waarde. Dit alles overigens met het besef dat de belangrijkste leerschool de dagelijkse praktijk is.

5.4. Digitaal werken

We werken zoveel mogelijk digitaal en maken slim en zorgvuldig gebruik van betrouwbare gegevens, want dat scheelt geld, tijd en kwaliteit. Daarom werken we ook zoveel mogelijk samen met andere organisaties, zoals in het Meerjarenprogramma Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 2020 – 2024 van de VNG. Zo kunnen we in blijven spelen op nieuwe wetgeving, nieuwe technologie en ontwikkelingen die alle gemeenten raken. En als het kan delen we dezelfde gegevens met de samenleving, zodat iedereen kan zien wat wij doen en wat wij weten. Tijdens de coronacrisis hebben we geconstateerd dat het thuiswerken goed werkt. We hebben besloten om de komende jaren door te gaan met video vergaderen.

5.5. Borgen van privacy en informatieveiligheid

We borgen privacy en informatieveiligheid door te werken binnen de kaders van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en door te voldoen aan de normen van de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Daarvoor treffen we continu passende maatregelen op basis van proces- en risicomanagement en houden we alle medewerkers bewust van privacy en informatieveiligheid. We verantwoorden ons over de AVG via het jaarverslag van de Functionaris Gegevensbescherming en over de informatieveiligheid met de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).

5.6 Meer open en transparante gemeente

In 2019 is de Wijzigingswet Wet open overheid (Woo) bij de Tweede Kamer ingediend. De kern van de wet is dat overheidsorganisaties verplicht zijn om meer categorieën documenten actief openbaar te maken: Wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen en klachten. Hiernaast geldt onder de Woo een inspanningsverplichting voor bestuursorganen om bij de uitvoering van hun taak uit eigen beweging documenten openbaar te maken. Daarbij gaat het in ieder geval om informatie over het beleid, inclusief de voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie. Uitgezonderd zijn situaties waarbij dit niet redelijkerwijs mogelijk is zonder evenredige inspanning of kosten of wanneer met openbaarmaking geen redelijk belang wordt gediend. Wij hebben deelgenomen aan de proeftuinen Woo van de VNG. Met behulp van deze proeftuinen stelt de VNG een definitief stappenplan Woo op. Aan de hand van dit stappenplan zullen we ernaartoe werken om meer categorieën van Waddinxveense informatie openbaar te maken via de landelijke digitale voorziening. Tevens zorgen we ervoor dat de gemeentelijke website voldoet aan de richtlijnen uit de laatste versie van de Web Content Accessibility Guidelines (WCAG). Dit zijn verplichte richtlijnen voor de digitale toegankelijkheid van websites van overheidsinstanties. Dit is bepaald in het Tijdelijke besluit digitale toegankelijkheid overheid. Deze Algemene Maatregel van Bestuur is vastgesteld vooruitlopend op de Wet digitale overheid.

5.7. Invoering rechtmatigheidsverantwoording college

Met ingang van 1 januari 2021 moet het college van B & W zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen, die opgenomen zal worden in de jaarrekening. Hiermee leggen decentrale overheden zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

5.8. Doelstellingen en inspanningen Bedrijfsvoering

Indicator	Toelichting	Doelstelling / inspanning 2021
Personeel		
Verzuim	<i>Ons verzuim vertoont vanaf 2019 een stijgende lijn. Deze stijging wordt veroorzaakt door langdurig zieken. Deze gevallen zijn in beeld. Samen met onze Arbodienst werken we aan een zo spoedig mogelijke re-integratie. Daarnaast sturen we gericht op het voorkomen van (langdurige) uitval bij nieuwe ziektegevallen.</i>	<i>5%, inclusief langdurig verzuim (2019 verzuim 5,5%, landelijk beeld 2019 5,4%)</i>
Financiën		
Adequaat budgetbeheer	<i>We zijn en blijven in control. Afwijkingen zijn beperkt en worden tijdig in de bestuursrapportages (Burap) gemeld.</i>	<i>Maximale afwijking van € 500.000 tussen het geprognostiseerd resultaat in de 2^e Burap en de verantwoording in de jaarrekening. (exclusief resultaat op opende regelingen).</i>
Informatie		
Continuïteit en beschikbaarheid van ICT-systemen	<i>De ICT systemen zijn beschikbaar en de continuïteit is gewaarborgd</i>	<i>Beschikbaarheid: de ICT infrastructuur is voor 99,5% beschikbaar met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden. Continuïteit: de kritische systemen zijn 24/7 beschikbaar voor gebruik, met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden.</i>
Informatiebeveiliging	<i>Als norm voor informatiebeveiliging hanteren we de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). We bepalen de belangrijkste risico's en nemen daarvoor passende maatregelen. We onderbouwen dit met de resultaten van de ENSIA-audits.</i>	<i>We voldoen aan de meest belangrijke normen van de BIO. In ieder geval voldoen we aan de technische normen en zorgen ervoor dat ieder zich bewust is van het belang van informatieveiligheid.</i>

Indicator	Toelichting	Doelstelling / inspanning 2021
Juridisch advies		
Zorgvuldige juridische procedure	<i>We handelen zorgvuldig, zoals de samenleving van ons verwacht en zorgen daarmee ook dat extra kosten worden voorkomen.</i>	<i>We trachten zoveel mogelijk ingekomen bezwaren op te lossen met pre-mediation. In minimaal 20% van de ingekomen bezwaarschriften voeren we pre-mediation gesprekken, waarbij vervolgens in minimaal 30% het geschil wordt opgelost met pre-mediation.</i>
Juridische kwaliteitszorg	<i>Om het niveau van de juridische kwaliteitszorg te meten is er een juridische nulmeting uitgevoerd. Aan de hand van deze juridische nulmeting is er een plan van aanpak opgesteld om de juridische kwaliteitszorg te verbeteren.</i>	<i>Het team juridisch advies gaat in 2021 trainingen, workshops en intervisies organiseren voor (beleids)medewerkers en consultants uit de verschillende domeinen om de juridische kwaliteitszorg te verbeteren.</i>
Inkoop	<i>We gaan de inkoopdoelstellingen die in 2020 zijn ingezet verder doorvoeren, monitoren en indien nodig verfijnen. Speciale aandachtspunten hierin zijn het uitbreiden van de kennis van de inkoopende medewerkers, het zorgdragen voor rechtmatig en doelmatig inkopen en het implementeren van het Social Return beleid.</i>	<i>We kopen rechtmatig en doelmatig in en voorkomen het aangaan van onrechtmatige overeenkomsten. We vergroten de inkoopkennis van de inkoopende medewerkers. We implementeren het beleid Social Return en de bijbehorende software.</i>
Duurzaamheid	<i>Conform het duurzaamheidsbeleid is in het Meerjaren onderhoudsplan rekening gehouden bij investerings- en vervangingsmomenten met het doorvoeren van duurzaamheids- en energiebesparende maatregelen.</i>	<i>We maken ons hele vastgoedportefeuille uiterlijk in 2025 CO2 neutraal. Hiervoor verrichten we energiebesparende maatregelen (o.a. plaatsen zonnepanelen en een gasloze warmtebron) aan de brandweerkazerne, de Kinderboerderij, buurthuis De Overkant en Mauritslaan 55. Bovendien realiseren we de Hybride sporthal.</i>
Vastgoed	<i>We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma Maatschappelijk Vastgoed, zoals vastgesteld bij raadsbesluit van 8 juli 2020.</i>	<i>We bouwen een hybride sporthal en renoveren het gebouw Wereldwijd, Mauritslaan 55. Verder slopen we een aantal panden zoals besloten in het Uitvoeringsprogramma Maatschappelijk Vastgoed.</i>

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor de taken die zij door verbonden partijen laat uitvoeren. Het is daarom van belang de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen. In de programma's is beschreven hoe de verbonden partijen bijdragen aan de realisatie van de programma's. Om te kunnen sturen op hoe verbonden partijen bijdragen aan de realisatie van de programma's is ook de financiële positie van belang. In deze paragraaf is per verbonden partij vermeld op welke wijze de gemeente financieel en bestuurlijk is verbonden. Ook is opgenomen of er sprake is van risico's voor de gemeente waarvoor geen maatregelen bij de verbonden partij zijn getroffen, maar die wel van materiële betekenis zijn voor de financiële positie.

Gemeenschappelijke regelingen	Soort regeling/rechtsvorm	Financieel belang (omvang deelnemersbijdrage)	Bestuurlijk belang (vertegenwoordiging en stemverhouding in AB)	Eigen vermogen aan begin en einde begrotingsjaar	Vreemd vermogen aan begin en einde begrotingsjaar	Verwachte omvang financiële resultaat	Omvang risico's (i.r.t. weerstandsvermogen)
Veiligheidsregio Hollands Midden (Leiden)	College - Openbaar lichaam	€ 1.535.908	1 collegelid 1 van 19 stemmen	01-01-2021: € 6.209.000 31-12-2021: € 6.148.000	01-01-2021: € 42.898.000 31-12-2021: € 60.420.000	€ 0	Het weerstandsvermogen bedraagt eind 2021 € 920.000. De risico's zijn bepaald op € 918.000. Het weerstandsvermogen is in 2021 dus 1,00
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (Leiden)	Gemengd - Openbaar lichaam	€1.910.000	1 collegelid 2 stemmen	01-01-2021: € 3.083.000 31-12-2021: € 2.806.000	01-01-2021: € 29.983.000 31-12-2021: € 29.726.000	€ 0	
Regio Midden-Holland (Gouda)	Gemengd - Openbaar lichaam	€ 49.836 € 1,76 per inwoner	2 collegeleden 2 van de 10 stemmen	01-01-2021: € 404.000 31-12-2021: € 404.000	01-01-2021: € 625.000 31-12-2021: € 625.000	€ 0	De Regio Midden-Holland beschikt over een weerstandscapaciteit van € 100.000, conform de hierover in het Algemeen Bestuur gemaakte afspraak.
Omgevingsdienst Midden-Holland (Gouda)	College - Openbaar lichaam	€ 1.577.000	2 collegeleden stemverhouding 16/183e	01-01-2021: € 2.207.000 31-12-2021: € 2.112.000	01-01-2021: € 8.899.000 31-12-2021: € 8.804.000	€ 0	De risico's zijn € 1.574.000, het weerstandsvermogen € 1.403.000. Dit is 89% dekking van de risico's.

Werkvoorzieningschap Promen (Gouda)	College - Openbaar lichaam	€	1 collegelid	01-01-2021: € 31-12-2021: €	01-01-2021: € 31-12-2021: €	€	
Streekarchief Midden-Holland (Gouda)	Gemengd - Openbaar lichaam	€ 147.850	2 collegeleden 2 van de 10 stemmen	01-01-2021: € 212.709 31-12-2021: € 203.552	01-01-2021: € 342.542 31-12-2021: € 327.902	€ 3.426	De risico's zijn gekwantificeerd op € 200.000, het weerstandsvermogen is € 3.410. Dit is 2% van het gewenste weerstandsvermogen van € 180.000
Grondbank Zuidplas (Den Haag)	RZG College - Openbaar lichaam	€114.950	2 collegeleden 2 van de 40 stemmen (= 5%)	01-01-2021: €0 31-12-2021: €0	01-01-2021: €84.000.000 31-12-2021: €87.000.000	€0	Er is binnen de GR Grondbank een verliesvoorziening opgenomen á € 21 mln. Voor Waddinxveen komt dit neer op € 1,05 mln. Of de verliesvoorziening moet worden ingezet zal onduidelijk blijven tot het moment waarop de gronden van de grondbank verkocht kunnen worden voor de ontwikkeling van het Middengebied.
Bedrijvenschap Gouda (Gouwe Park)	Regio (Gouda) Gemengd - Openbaar lichaam	€0	2 collegeleden	01-01-2021: € 9.939.000 31-12-2021: € 8.675.400	01-01-2021: €0 31-12-2021: €0	€11.826.253	De gemeente Waddinxveen is voor 1/3 aandeelhouder van het Bedrijvenschap. In 2020 is € 3,0 mln. uitgekeerd aan de deelnemers. In 2021 zal dit nogmaals plaatsvinden. Deze winstnemingen gaan in mindering op het eindresultaat waardoor er € 5,8 mln. overblijft bij het opheffen van de GR.
Groenalliantie Midden-Holland en omstreken (Gouda)	Gemengd - Openbaar lichaam	€212.900	2 collegeleden 2 van de 10 stemmen	01-01-2021: € 4.346.000 31-12-2021: € 4.509.000	01-01-2021: € 3.750.000 31-12-2021: € 3.567.000	€ 0	De gekwantificeerde risico's bedragen ca. € 20.000. De claims op de Algemene reserve zijn € 0 (nihil). Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen uitstekend te noemen. Financiering exploitatie tekort door uittreding provincie Zuid-Holland vanaf 2026 (aannee is 25% of meer).

Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland (Leiden)	College - Openbaar lichaam	€ 491.252	1 collegelid 3,63% van het stemrecht	01-01-2021: € 1.034.000 31-12-2021: € 856.000	01-01-2021: € 5.361.000 31-12-2021: € 5.737.000	€ 0	De risico's zijn gekwantificeerd, het totaal aan risico's in geld bedraagt € 2.800.000. Het weerstandsvermogen is niet voldoende om al deze risico's indien ze tegelijk voordoen, te kunnen afdekken.
---	----------------------------------	-----------	---	--	--	-----	---

Vennootschappen	Rechtsvorm	Financieel belang (omvang deelnemersbijdrage)	Bestuurlijk belang (vertegenwoordiging en stemverhouding in AB)			Verwachte omvang financiële resultaat	Risico's (i.r.t. weerstandsvermogen)
BNG Bank	N.V.	N.v.t.	1 collegelid in de AVA. 17.823 aandelen.			Gezien de aanhoudende onzekerheden doet de bank hier geen uitspraken over.	De bank heeft een laag risicoprofiel, hetgeen ook blijkt uit de ratings.
Oasen	N.V.	N.v.t.	1 collegelid in de AVA 27 van de 748 aandelen				
Cyclus	N.V.	€ 2.572.000	1 collegelid in de AVA 5,5% van de aandelen	31-12-2020: € 9.502.000 (Begroting 2021 wordt in dec 2020 vastgesteld)	31-12-2020: € 31.551.000	€ 125.000 (2020)	<p>De gemeente Waddinxveen is aandeelhouder van Cyclus N.V. en heeft de afvalinzamel en –verwerkingstaken uitbesteed. De inzameltaken worden afgerekend op basis van de DVO, welk ieder jaar opnieuw door Waddinxveen wordt beoordeeld. De afvalverwerkingskosten (deels opbrengsten, deels kosten) zijn sterk afhankelijk van de contracten die Cyclus afsluit met verwerkers. Deze tarieven zijn marktconform. Daarnaast wordt door de overheid belasting geheven op het verwerken van RESTAFVAL. Deze belasting is sterk afhankelijk van de hoeveelheid aangeboden RESTAFVAL en daardoor slechts deels beïnvloedbaar (KG).</p> <p>In het Grondstoffen Platform, overleggen alle aandeelhouders onder leiding van Cyclus, over strategieën om de inzamel en verwerkingskosten zo laag mogelijk te houden.</p> <p>Een belangrijke draaiknop is gedragsbeïnvloeding van de inwoners van Waddinxveen. Excentrieke gedragsbeïnvloeding moet uiteindelijk overgaan naar gedrag vanuit intrinsieke waarden (afval is waardevol).</p>

Triangel	C.V./B.V.	€	1 collegelid en 1 directielid in de AVA 50 % van de aandelen	CV begin: 10.000.000 CV Einde: 10.000.000 BV begin: 18.000 BV einde: 18.000	CV begin: 24.522.200 CV Einde: 24.269.900 BV begin: 192.500 BV einde: 192.500	Verwacht resultaat totale deelneming circa € 0,9 mln.	De GEM CV heeft zelf een uitgebreide risicoparagraaf. Daarnaast zijn in de gemeentelijke grondexploitatie gekwantificeerde risico's opgenomen.
Stichtingen en Verenigingen	Rechtsvorm	Financieel belang (omvang deelnemersbijdrage)	Bestuurlijk belang (vertegenwoordiging en stemverhouding in AB)			Verwachte omvang financiële resultaat	Risico's (i.r.t. weerstandsvermogen)
Stichting Greenport regio Boskoop	Stichting		1 collegelid 1 stem per lid			€ 0	

Paragraaf 7 Grondbeleid

7.1. Inleiding

In deze paragraaf wordt een financieel stand van zaken gegeven van de portefeuille van de Grondbedrijfsfunctie (hierna te noemen GBf). Dit wordt gedaan op basis van de per 1 juli 2020 geactualiseerde actieve grondexploitaties en recente beoordelingen van de lopende facilitaire projecten. De effecten van deze actualisaties en recente beoordelingen hebben een directe invloed op de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijfsfunctie (ABG), de voorzieningen en de weerstandscapaciteit. In deze paragraaf Grondbeleid wordt een verdere toelichting gegeven op de mutaties.

Commissie BBV

Zoals reeds in voorgaande begrotingen en jaarstukken gemeld zijn vanuit de Commissie BBV (hierna te noemen BBV) per 1 januari 2016 nieuwe richtlijnen van kracht geworden. Deze richtlijnen zijn in juli 2019 nog verder aangescherpt en toegelicht.

Bovenwijkse voorzieningen

Eén van deze richtlijnen stelt dat het niet is toegestaan om tussentijds een bijdrage aan bovenwijkse voorzieningen ten laste te brengen van een lopende grondexploitatie. Dit behoudens die delen van bovenwijkse voorzieningen, welke direct conform de criteria Profijt, Toerekenbaarheid en Proportionaliteit (PTP) aan de actieve grondexploitatie zijn toe te rekenen. Bij de Jaarstukken 2016 is, op dat moment, de keus gemaakt om de toe te rekenen bijdragen in de grondexploitaties te verwerken. Gezien de zeer betrekkelijke hoogte van deze bedragen is de keus gemaakt om de toerekening niet te laten plaatsvinden, maar de gehele resterende bijdrage middels een resultaatbestemming bij afsluiting van de grondexploitatie te laten plaatsvinden. Hiermee is aansluiting gezocht met de door de Commissie BBV gestelde richtlijn welke is vastgelegd in een stellige uitspraak (zie NOTITIE Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van juli 2019 op bladzijde 40 in paragraaf 5.3.1.). Er is op dit moment geen actualisatie uitgevoerd van de bijdrage bovenwijks. Reden hiervan is dat er voor 2021 onderzocht wordt of de gemeente Waddinxveen op een andere wijze de heffing van bovenwijks wilt realiseren. Dit mede in het kader van nieuwe juridische grondslagen voor kostenverhaal vanuit de Omgevingswet.

Tussentijds winstnemen

Conform de richtlijnen van de BBV is de gemeente verplicht naar rato van voortgang met toepassing van de "percentage of completion methode (POC)" winst te nemen. Indien aan de volgende drie voorwaarden is voldaan bestaat er voldoende zekerheid om winst te nemen volgens het realisatiebeginsel (zie de stellige uitspraak in voornoemde notitie van BBV op bladzijde 50):

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Wanneer aan alle drie bovenstaande voorwaarden is voldaan, bestaat voldoende zekerheid om (verplicht) tussentijds winst te worden nemen. De stellige uitspraak is uitgewerkt en vervolgens verwerkt in en met gevolgen voor de grondexploitaties: Coenecoop III, 't Suyt fase 1 en Park Triangel. De financiële gevolgen zijn zichtbaar gemaakt in paragraaf 7.3.

De uitspraak van het BBV inzake tussentijds winstnemen door middel van het toepassen van de POC-methode heeft alleen betrekking op gemeentelijke actieve grondexploitaties, de zogenaamde "bouwgrond in exploitatie (BIE) complexen". BIE heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties in de uitvoeringsfeer. De Commissie BBV geeft de volgende definitie voor BIE: "Die gronden in eigendom van de gemeente, waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting is vastgesteld". Door toepassing van de POC-methode bij actief grondbeleid BIE-complexen, is aansluiting met de door de Commissie BBV gestelde richtlijn aanwezig. De POC-methode is niet van toepassing op faciliterend grondbeleid.

7.2. Visie en uitvoering grondbeleid in relatie tot doelstellingen uit programma's

Het grondbeleid van de gemeente Waddinxveen is geen doel op zich, maar een middel om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. In de Structuurvisie Waddinxveen 2030, beleidsnota's en bestemmingsplannen heeft de gemeente vastgelegd hoe de ruimtelijke ontwikkeling er uit gaat zien.

Facilitair grondbeleid

In principe streeft de gemeente genoemde doelstellingen na door middel van het toepassen van facilitair grondbeleid. Bij facilitair grondbeleid wordt de ontwikkelende partij de ruimte gegeven om te ontwikkelen binnen gestelde kaders. Aankoop en uitgifte van gronden wordt bij facilitair grondbeleid uitgevoerd door andere partijen en ligt de grondeigendom bij die partijen en niet bij de gemeente Waddinxveen. De invloed van de gemeente Waddinxveen loopt bij toepassing van het facilitair grondbeleid niet via het grondeigendom, maar via bestemmingsplannen, overeenkomsten en/of een exploitatieplan.

De navolgende facilitaire projecten lopen dit moment binnen de gemeente Waddinxveen:

Tabel 1. Overzicht facilitaire projecten

1. Alblas Zuidkade	11. Kanaalweg 2-4 Kameleon	21. Noordeinde 74,122a en 134
2. Onderweg 8-12	12. GEM C.V. Triangel	22. Noordeinde 130
3. Locatie Postkantoor (Kerkweg-Oost 161)	13. Kerkweg-Oost 214-216	23. Otweg 3
4. Noordpark	14. Plasweg 39-41	24. Tweede Bloksweg 2/2 bis
5. Glasparel fase 1	15. Noordeinde 136, 136A	25. Zorgboerderij Noordkade 108
6. Noordpunt Triangel	16. Plasweg 4	26. Kanaaldijk 6
7. Matrix locatie Roskam	17. Exportweg 50	27. PostNL-locatie
8. Noordeinde 65	18. Glasparel fase 2	28. Onderweg 10
9. Esdoornlaan 26	19. Jan Dorrekenskade-Oost 65-71a	
10. Pluimveehouderij Zesde Tochtweg t.o. nr. 6	20. Noordeinde 4,46,46bis,46a	

Actief grondbeleid

Actief grondbeleid wordt gevoerd indien sprake is van een strategisch belang voor de gemeente. In een dergelijk geval verwerft en ontwikkelt de gemeente Waddinxveen in eigen regie (100%) de gronden. Na verwerving van de benodigde gronden is de gemeente grondeigenaar en heeft zij in principe volle zeggenschap.

Op dit moment lopen er vijf actieve grondexploitaties (BIE):

- het Centrum
- Coenecoop III
- 't Suyt fase 1
- Park Triangel
- Sleutelkwartier

Verbonden partijen

Naast deze **actieve** grondexploitaties en facilitaire projecten maakt de gemeente Waddinxveen binnen haar GBf deel uit van drie Verbonden Partijen. Dit zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

In het geval van de GBf betreft het:

- de Grondbank RZG Zuidplas
- GEM CV Park Triangel
- het Bedrijvenschap Regio Gouda (Gouwe Park).

Nota kostenverhaal

Nieuwe ontwikkelingen brengen kosten met zich mee. Daarom heeft de gemeente de 'Nota Kostenverhaal 2019' opgesteld. In deze nota is uiteengezet hoe om wordt gegaan met:

- Plankosten,
- Bovenplanse kosten
- Bijdragen voor ruimtelijke ontwikkelingen en
- Bijdragen aan bovenwijkse voorzieningen. (Nieuwe systematiek van heffing wordt onderzocht voor 2021)

7.3. Prognose resultaten Grondbedrijfsfunctie

Portefeuillerisico

Voor de portefeuillebeheersing van de GBf is het noodzakelijk een inschatting te maken van de risico's die zich in de verschillende portefeuilleonderdelen en totale portefeuille kunnen voordoen. De risico's worden op het niveau van de gehele portefeuille alsmede op het niveau per onderdeel in beeld gebracht.

Prognoses per portefeuilleonderdeel

Bij het opstellen van de begroting en de jaarstukken worden de grondexploitatiebegrotingen geactualiseerd en de projecten facilitair grondbeleid tegen het licht gehouden, ook worden de resultaten en risico's bij de verbonden partijen beoordeeld. Hier wordt beoordeeld of de resultaten in financieel opzicht en qua voortgang moeten worden bijgesteld. In deze paragraaf worden de mutaties, voorzieningen en risico's per onderdeel beschreven.

Risico's

De belangrijkste overkoepelende risico's vloeien voort uit de woningbouwprogrammering versus de raming van de woningbehoefte. In de behoefte-raming van de provincie was tot voor kort alleen de lokale behoefte opgenomen. Hierdoor hadden wij als Waddinxveen een over-programmering.

Nu wordt er in de provinciale behoefte-ramingen ook rekening gehouden met bovenregionale groei. Ook is het mogelijk om meer te programmeren dan de behoefte door planuitval en planvertraging. Hierdoor hebben we lokaal geen over-programmering meer en lopen we voor de huidige lopende projecten geen risico. Echter maakt de bovenregionale opgave van de Zuidplaspolder onderdeel uit van de laatste behoefte-ramingen. Deze werd hier voorheen los van gezien. Doordat de Zuidplaspolderontwikkelingen nu getoetst moeten worden aan de behoefte-ramingen, brengt dit het risico met zich mee dat andere plannen in de regio Midden-Holland niet kunnen worden gerealiseerd. Dit geldt dus ook voor nieuwe Waddinxveense plannen, plannen die nog niet regionaal zijn afgestemd. Onze huidige grondexploitaties lopen hierdoor geen gevaar. Als Regio Midden-Holland gaan we het gesprek met de provincie aan om te kijken naar een passende oplossing.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om nadelige gevolgen van niet-afgedekte risico's op te vangen en welke grootte de ABG moet hebben om risico's in de portefeuille te kunnen dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in en benodigde weerstandscapaciteit en beschikbare weerstandscapaciteit:

- Benodigde weerstandscapaciteit is het totaal van de financiële vertaling van alle projectspecifieke en conjuncturele of generieke risico's die voor deze begroting in beeld zijn gebracht.
- Beschikbare weerstandscapaciteit, de ABG, geeft aan in hoeverre de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) hieruit gedekt kan worden.

In onderstaand schema is de geprognosticeerde weerstandscapaciteit van de GBf weergegeven. De stand van de ABG minus de risico's geeft het weerstandsvermogen weer.

Tabel 2 Stand weerstandscapaciteit

	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024
ABG	2.298	2.215	1.593	1.498	566
Risico's	3.845	3.845	3.695	3.695	3.200
Weerstandscapaciteit	-1.547	-1.630	-2.102	-2.197	-2.634

Bedragen x € 1.000

Weerstandsvermogen

Ná vaststelling van de begroting 2021 - 2024 door de gemeenteraad bedraagt de geprognosticeerde beschikbare weerstandscapaciteit (het saldo van de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijfsfunctie (ABG) ná aftrek van eventuele generieke en projectspecifieke risico's) per 1 januari 2021 circa +/- € 1,6 mln. De ontwikkeling van het totale weerstandsvermogen, waar het ABG onderdeel van uit maakt, blijft de komende jaren voldoende om de ingeschatte risico's te kunnen afdekken.

Actief Grondbeleid

Parameters

Jaarlijks worden de grondexploitaties bij jaarrekening en begroting geactualiseerd. Dit betekent dat de grondexploitaties marktconform worden gemaakt zodat we in staat zijn de te verwachten investeringen te kunnen plegen. Ook wordt opnieuw gekeken naar de te verwachten opbrengsten als tegenhanger van de te verwachten investeringen. Om de investeringen en opbrengsten in de toekomstige jaren vanaf 1-1-2020 op peil te houden worden deze bedragen geïndexeerd (Tabel 3 Parameters per 1-1-2020 Investerings). De toe te passen indexatie betreft een percentage welke "parameters" worden genoemd. De toe te passen parameters zijn indexcijfers voor kosten- en opbrengststijging, rentekosten en -opbrengsten en de verplicht te hanteren discontovoet (voorschrift Commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)).

Ten aanzien van de te verwachten investeringen is met name gekeken naar de nog te investeren budgetten van eventueel te verwerven gronden, plan- en overige kosten vanaf 1-1-2020. Ook is beoordeeld of de beschikbare budgetten voor de te verwachten civieltechnische kosten voldoende aanwezig zijn om de te verwachten werken te kunnen uitvoeren.

Met betrekking tot de opbrengsten zijn in de rekentechnische uitgangspunten 2020 de te hanteren grondprijzen opgenomen die zijn verwerkt in de actualisatie van de gemeentelijke grondexploitaties per 1-1-2020. De grondprijzen per 1-1-2019 zijn geïndexeerd met 2% opbrengstenstijging. Dit percentage wordt de komende jaren in de actualisatie toegepast (Zie tabel 4 Parameters per 1-1-2020 Grondopbrengsten).

Bij actualisatie van de gemeentelijke grondexploitaties wordt rekening gehouden met de volgende parameters:

Tabel 3 Parameters per 1-1-2020 Investerings

	Totaal beeld parameters	2020	2021	2022 en verder
1	Verwerving, civiele kosten en plankosten	3,00%	3,00%	2,50%
2	Rente over de te verwachten kosten en opbrengsten (o.b.v. BBV richtlijnen)	1,50%	1,50%	1,50%
3	Opbrengsten woningbouw en bedrijventerreinen	2,00%	2,00%	2,00%
4	Discontovoet ten behoeve van netto contant maken van de eindwaarde per 1-1-2020 conform BBV- regelgeving	2,00%	2,00%	2,00%

Tabel 4 Parameters per 1-1-2020 Grondopbrengsten

	Opbrengstesoort	2019	2020	2021	2022 en verder
1	Woningbouw	2%	2%	2%	2%
2	Bedrijven	2%	2%	2%	2%

Mutaties

Algemeen

Rente tijdens het boekjaar is met ingang van de begroting 2017 – 2020 komen te vervallen. Er is destijds gekozen voor het hanteren van een stabiel rentepercentage in de meer-jarenprognose van ons actief grondbeleid. Bij een afwijking van 0,5% van dit rentepercentage moet volgens de Notitie Grondexploitaties 2016, welke in de augustus 2019 is aangescherpt, aangevuld en extra toegelicht, van de Commissie BBV het percentage worden bijgesteld. Het doorberekende rentepercentage voor actief grondbeleid is 1,5% zoals ook in tabel 3 hiervoor is opgenomen

De gehanteerde jaarlijkse kostenindexatie is aangepast van 2,5% naar 3,0% als gevolg van de aanhoudende krapte in de GWW-sector voor 2020 en 2021. De verwachting is dat enige stabilisatie zal optreden vanaf 2022 waardoor het jaarlijks te hanteren kostenindexcijfer naar 2,5% kan worden bijgesteld. Zie ook tabel 3 "Parameters per 1-1-2020 Investerings".

Nadere toelichting actieve grondexploitaties

Op dit moment lopen er vijf actieve grondexploitaties (BIE):

1. het Centrum,
2. Coenecoop III,
3. 't Suyt fase 1,
4. Park Triangel en het
5. Sleutelkwartier.

1. Centrum

De gemeente heeft een realisatieovereenkomst met ASR gesloten waarin de resterende realisatie van het centrum is geregeld. Het centrum bestaat per heden uit 3 fases, te weten:

- Fase 1A (reeds gerealiseerd),
- Fase 1B welke ziet op 4.000 m² kantoor, en 23 spoorwoningen en
- Fase 2 welke ziet op 64 woningen en 4.502 m² detailhandel.

In 2016 is ASR opgesplitst en is een deel verkocht/overgenomen door MRP. Dit deel betreft 23 spoorwoningen en 4.000 m² kantoorontwikkeling. Het overige deel is bij ASR achtergebleven. ASR heeft voor de detailhandel in fase 1A en fase 2

een overeenkomst gesloten met Altera die als belegger deze ruimten afneemt van ASR. Als gevolg van de inhoud van deze afspraken kan ASR pas verder met de realisatie van het centrum als in fase 1A de ruimten zijn verhuurd (98%). Door de splitsing van ASR, de afspraken tussen ASR en Altera en de gewijzigde marktomstandigheden is het project Centrum na voltooiing van fase 1A stil komen te liggen.

Fase 1B

Voor fase 1B is MRP verantwoordelijk voor 23 spoorwoningen en 4.000 m² kantoor.

Fase 2

Voor fase 2 is afgesproken dat ASR een alternatief plan zal ontwikkelen waarbij zowel ASR als de gemeente dit alternatieve plan haalbaar en acceptabel dient te vinden. Detailhandel zal daar geen onderdeel meer van uitmaken. Dit alternatieve plan had 1 november 2019 ingediend moeten worden, deze deadline is niet gehaald door ASR. De gemeente is op dit moment met ASR in onderhandeling over hoe verder.

De financiële gevolgen van bovenstaande zijn bij de jaarrekening 2018 verwerkt in de grondexploitatie. Naast de directe financiële gevolgen is de grondexploitatie bij actualisatie per 1-7-2019 ten behoeve van de begroting 2020-2023 met 2 jaar verlengd. De extra benodigde en te verwachten plankosten zijn verwerkt in deze actualisaties.

Het totaal financieel resultaat van de grondexploitatie Centrum bedraagt circa € 4.913.000 (eindwaarde per 31-12-2023) negatief/ nadelig. Bij de administratieve afsluiting (2023) van de grondexploitatie dient de bijdrage aan de Reserve bovenwijkse voorzieningen, groot circa € 742.000, alsnog via een resultaatbestemming plaats te vinden. Gezien het feit dat er sprake is van een negatief resultaat, komt deze bijdrage aan de Reserve bovenwijkse voorzieningen ten laste van de ABG.

2. Coenecoop III

In 2019/2020 zijn er 2 kavels verkocht en geleverd waaronder het "Campuskavel". Er zijn nog 8 kavels beschikbaar. De verwachting is dat in 2020 4 kavels worden verkocht. De plannen van de optanten zijn al in een vergevorderd stadium uitgewerkt. De levering van de kavels zal in de loop van 2020 c.q. medio 2021 plaats vinden. Op de resterende 4 kavels is, met uitzondering van 1 kavel, aan potentiële kopers een optie verstrekt.

De civieltechnische werkzaamheden worden uitgevoerd in relatie tot de verkoop van de kavels.

Begin 2019 is mede ten behoeve van de nog te verkopen kavels binnen het bedrijventerrein Coenecoop III door een daartoe deskundig bureau een grondprijzadvies opgesteld. De in dit rapport aangegeven grondprijzen zijn verwerkt in de grondexploitatie.

In de huidige situatie is vanuit de gebruikers aangegeven dat er mobiliteitsknelpunten zijn. Na verkoop van alle kavels en ingebruikname van de gerealiseerde bedrijfspanden wordt beoordeeld of er aanvullende maatregelen getroffen moeten worden voor het oplossen van deze knelpunten.

Het totaal financieel resultaat van de grondexploitatie Coenecoop III bedraagt circa € 668.000 (eindwaarde per 31-12-2023) positief. Bij administratieve afsluiting (2032) van de grondexploitatie wordt ten laste van het resultaat de bijdrage ten gunste van de Reserve bovenwijkse voorzieningen, groot circa € 283.000, via een resultaatbestemming geboekt.

3. 't Suyt (fase 1)

De verkoop van de bouw kavels verloopt, net als in het voorgaande jaar, volgens verwachting. Op het moment van actualiseren zijn alle kavels verkocht.

Het woonrijp maken van het overige gebied wordt gefaseerd uitgevoerd wanneer de aansluitende kavels bebouwd zijn. De raming van de uitvoeringskosten voor het woonrijpmaken is geactualiseerd en zorgt voor een verbetering van het eindwaarderresultaat van circa € 200.000 per 31 december 2021. De verwachting is dat de uitvoering van het woonrijp maken van het gebied over het jaar 2020 heen zal gaan. Daarom is de looptijd van deze grondexploitatie met één jaar verlengd naar 2021.

Het financieel resultaat van de grondexploitatie van project 't Suyt fase 1 bedraagt circa € 1.912.000 positief (eindwaarde per 31 december 2021). Bij administratieve afsluiting (2021) van de grondexploitatie wordt de bijdrage aan de Reserve bovenwijkse voorzieningen, groot circa € 311.000 ten laste van dit financieel resultaat, alsnog via een resultaatbestemming geboekt.

4. Gemeentelijk deel Triangel

De ontwikkeling van Park Triangel vordert nog steeds gestaag. De bouwproductie in 2020 is met circa 275 woningen fors. Daarnaast is in het voorjaar van 2020 gestart met de bouw van de 160 woningen. De voorbereidende werkzaamheden voor de deelplannen H en I ten zuiden van de Maaltocht, de tweede fase van Park Triangel, zijn inmiddels ook in volle gang en de komende maanden worden bouwactiviteiten verwacht.

Voor 2021 is de vraag of het huidige bouwtempo gehandhaafd kan blijven, gezien de stijgende vrij op naam prijzen (VON-prijzen) van de woningen en de afzetbaarheid daarvan. In de grondexploitatie is vanuit het

voorzichtigheidsbeginsel reeds een genuanceerder bouwtempo opgenomen, waarbij de afronding van de gehele bouwlocatie wordt voorzien in het jaar 2028.

Door verdere aanpassingen van de rente over de in te brengen gronden en een aangepaste fasering is het resultaat op eindwaarde ten opzichte van de jaarrekening 2019 iets toegenomen tot circa € 13,9 mln. (op eindwaarde 31-12-2028), toename van € 77.000,--.

5. Sleutelkwartier

De grondexploitatie van het Sleutelkwartier is in het eerste kwartaal van 2019 vastgesteld met een nadelig financieel resultaat van circa € 6.067.000 op eindwaarde 31 december 2024.

Binnen de exploitatie zijn ca. 125 nieuw te bouwen woningen voorzien. De grondexploitatie bestaat uit zeven deelexploitaties:

- Overall (plankosten en hoofdinfrastructuur)
- Locatie 3 Oude gemeentehuis
- Locatie 4 Kerkweg oost 221
- Locatie 6 Beukenhof
- Locatie 7 Passage noordzijde
- Locatie 8 Voormalige Spijsfabriek
- Locatie 9 Passage zuidzijde

Tijdens de actualisatie ten behoeve van de begroting 2020-2023 zijn diverse inbrengwaardes voor de locaties 3, 6 en 7 aangepast. Voor de locaties 3 en 6 betreft dit een correctie van de boekwaarde en voor de locaties 7 is de werkelijke verwervingsprijs lager dan vooraf begroot. Daarnaast zijn de te verwachten exploitatiekosten c.q. opbrengsten voor de locaties opgenomen.

De aanpassing van de inbrengwaardes en exploitatiekosten c.q. opbrengsten heeft een financieel nominaal effect van circa € 141.000. Daarnaast is besloten dat binnen het Sleutelkwartier nog een nader te detailleren ombuiging wordt opgenomen van € 800.000. Deze taakstelling is opgenomen in de geactualiseerde grondexploitatiebegroting per 1-7-2019.

Het financieel resultaat van de grondexploitatie van project Sleutelkwartier bedraagt circa € 5.150.000 negatief (op eindwaarde per 31 december 2024). Bij administratieve afsluiting (2024) van de grondexploitatie dient de bijdrage aan de Reserve bovenwijkse voorzieningen, groot circa € 107.000, alsnog via een resultaatbestemming plaats te vinden. Gezien het feit dat er sprake is van een negatief resultaat, komt deze bijdrage aan de Reserve bovenwijkse voorzieningen ten laste van de ABG.

Boekwaarde en resultaat

Tabel 5: Boekwaarde grexen

Overzicht boekwaarde mutaties/ contante waarde per 31-12-2019 (x € 1.000) exclusief tussentijdse winstneming

Project	boekwaarde per 1-1-2020 in €	V/N
Centrum	-10.164	N
Coenecoop III	- 1.983	N
't Suyt	2.320	V
Triangel gemeente	-23.383	N
Sleutelkwartier	-2.933	N
Totaal	-36.143	N

Tabel 6 Resultaat grexen

Samenvattend overzicht resultaat contant en op eindwaarde grexen (x € 1.000)

Project	Begroting 2021 – 2024			Jaarrekening 2019			Verschil		Eindwaarde	
	Saldo contante waarde per 01-01-2020	V/N	Eind datum	Saldo contante waarde per 01-01-2020	V/N	Eind datum	Saldo contante waarde per 31-12-2019	V/N	Resultaat op eindwaarde	V/N
Centrum	-4.539	N	2023	-4.514	N	2023	-25	N	-4.913	N
Coenecoop III	618	V	2023	621	V	2022	-3	N	669	V

t Suyt	1.838	V	2021	1.838	V	2021	0	n.v.t.	1.913	V
Triangel gemeente	12.197	V	2028	12.129	V	2028	68	V	13.946	V
Sleutelkwartier	-4.664	N	2024	4.663	n.v.t.	n.v.t.	1	N	-5.150	N
Totaal	5.450	V		14.737	V		41	V	6.465	V

Het in tabel gepresenteerde eindwaarde resultaat per grondexploitatie is exclusief de correctie van de boekhoudkundige tussentijdse winstnemingen. De tussentijdse winstnemingen worden bepaald op basis van het saldo per jaar in relatie tot de procentuele voortgang van het project. Vanzelfsprekend maken de tussentijdse winstnemingen gedurende de looptijd de winst aan het einde van de grondexploitatie, zoals hierboven in tabel 6 weergegeven, kleiner.

Tussentijdse winstneming

In de Notitie Grondexploitatie 2016 en nog eens aangescherpt in de notitie van het BBV in juli 2019 is aangegeven op welke wijze rekening gehouden moet worden met tussentijds winst nemen bij positieve grondexploitatiecomplexen. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat (drie criteria). Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex.

Voor het berekenen van de tussentijdse winstneming geldt de "percentage of completion methode" (POC-methode): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen. Voor de grondexploitaties binnen de gemeente Waddinxveen geldt dat de navolgende tussentijdse winstneming worden geprognosticeerd bij de jaarrekening 2020:

Tabel 7 Tussentijdse winstneming (bedragen x € 1.000)

Project	Cumulatieve winstneming tot en met 31/12/2019	Vermeerdering winstneming in 2020	Cumulatieve winstneming t/m 31/12/2020
Centrum	0	0	0
Coenecoop III	249	168	417
't Suyt	1.786	31	1.817
Triangel gemeente	5.073	764	5.837
Sleutelkwartier	0	0	0
Totaal	7.108	963	8.071

Bij bepaling van de hoogte van tussentijdse winstneming is de eindwaarde gebruikt waarbij tevens rekening is gehouden met de tussentijdse winstneming in voorgaande jaren. De BBV-richtlijnen (bladzijde 50 van de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van juli 2019 op bladzijde 44 in paragraaf 6.2.) geeft aanwijzingen hoe hier mee om te gaan.

Voorzieningen en risico's

Voorzieningen

Vanuit het BBV bestaat de verplichting om voorzieningen te treffen voor grondexploitaties met een geprognosticeerd verlies. Bij de projecten van de gemeente Waddinxveen geldt dit voor de grondexploitaties Centrum en Sleutelkwartier.

De verliesvoorziening voor de grondexploitatie Centrum is ten opzichte van de jaarrekening 2019 met 0,03 mln. toegenomen tot € 4,9 mln. Voor de grondexploitatie Sleutelkwartier is de verliesvoorziening gelijk gebleven ten opzichte van de jaarrekening 2019 op € 5,2 mln. In tabel 6 "Resultaat grexen" zijn de resultaten op eindwaarde, waar de verliesvoorziening op is gebaseerd, weergegeven. Na actualisatie voor de Begroting 2021-2024 bedraagt het totaal van de verliesvoorzieningen (op eindwaarde) € 10,1 mln.

Risico's

Bij de BIE complexen die worden ontwikkeld via het actief grondbeleid maken we onderscheid in conjuncturele of generieke risico's en projectspecifieke risico's. De risico's in de grondexploitaties Coenecoop III, Centrum en Sleutelkwartier zijn gehandhaafd ten opzichte van de jaarrekening 2019. Voor 't Suyt zijn geen risico's opgenomen. Dit is geen wijziging ten opzichte van de jaarrekening 2019. Hiervoor zijn een negental risico's opgenomen. Voor een specificatie van de risico's wordt verwezen naar de geheime risicobijlage.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Algemeen

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (hierna te noemen Vpb). Dit is geregeld in de wet "Modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen". Gemeenten worden hierbij aangemerkt als overheidsonderneming.

Voor de fiscale winstbepaling is ten aanzien van het begrip "grondexploitaties" aangesloten bij de definitie zoals deze voor bouwgrond in exploitatie (BIE) vanaf 2016 is gaan gelden. Het gaat hierbij om lopende actieve (operationele) complexen waarbij grond en eventueel aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwgrond die wordt verkocht of in erfpacht uitgegeven. Alle daarmee samenhangende kosten en opbrengsten worden in de fiscale winstbepaling betrokken (bron: Notitie Grondbeleid begroting en jaarstukken (2019) van de Commissie BBV juli 2019).

Toepassing Vpb gemeente Waddinxveen

De gemeente Waddinxveen is Vpb-plichtig. Voor de begroting 2021-2024 is in de berekening voor fiscale winstbepaling uitgegaan van de per 1-7-2020 geactualiseerde grondexploitaties. Op basis van deze resultaten is de verwachting dat voor de periode tot en met 2024 geen fiscale Vpb-last ontstaat op basis van de gecalculeerde grondexploitatie resultaten. Vpb-betaling blijft dan ook achterwege. Mocht in de toekomst wel een fiscale Vpb-druk ontstaan dan wordt deze gedekt uit de ABG. In tabel 6 "Vpb-last" is aangegeven met welke Vpb-last de gemeente Waddinxveen te maken krijgt in de periode 2020 tot en met 2024. Voor de volledigheid is ook 2018 meegenomen in dit overzicht.

Tabel 8 Vpb-last

Boekjaar	2020	2021	2022	2023	2024
Vpb	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Vpb-aangifte 2016 en 2017 en 2018

Inmiddels is over de boekjaren 2016 en 2017 de Vpb definitief aangegeven en wordt in 2020 de Vpb over het boekjaar 2018 definitief aangegeven.

Verrekening van verliezen

Verliezen kunnen worden verrekend met belastbare winsten van het voorafgaande jaar en de negen volgende jaren. De verliezen en winsten die daarvoor in aanmerking komen, dienen wel te zijn ontstaan in een belastingplichtige periode. Voor overheidsorganen, waar de gemeente dus ook onder valt, die per 1-1-2016 vennootschapsbelastingplichtig zijn geldt derhalve dat zij met verliezen uit voorgaande jaren van vóór 2016 geen rekening houden.

Facilitair Grondbeleid

Mutaties

Conform de richtlijnen van de commissie BBV dienen alle kosten die bij facilitaire projecten worden gemaakt en welke niet kunnen worden verhaald direct te worden afgeboekt. Op het moment dat er aanvullende kosten gemaakt worden, dienen deze in het jaar dat ze worden gemaakt ten laste te worden gebracht van de ABG.

Er wordt in het begrotingsjaar 2021 een positief saldo verwacht van € 7.000 welke ten gunste komt van de ABG. Dit is het saldo van projectverliezen en voordelige projectresultaten.

Verbonden partijen

In deze paragraaf is slechts beperkt ingegaan op de financiële resultaten van de drie verbonden partijen die betrekking hebben op het gemeentelijke grondbeleid. Verdere informatie is opgenomen in Programma 4 – Dorp in ontwikkeling en Paragraaf 6 – Verbonden Partijen.

7.4 Cijfermatige samenvatting voorzieningen en risico's

In dit hoofdstuk worden de totalen weergegeven van de voorzieningen zoals opgenomen in tabel 7 en de risico's conform tabel 8. Eventuele mutaties zijn eerder in de paragraaf toegelicht.

Tabel 9 Voorzieningen

Portefeuilleonderdeel	Jaarrekening 2019	Begroting 2021 - 2024
Actief Grondbeleid	10.034	10.063
Verbonden Partijen (Grondbank)	1.055	1.055
Totaal	11.089	11.118

Bedragen x € 1.000

Tabel 10 Risico's

Portefeuilleonderdeel	Jaarrekening 2019	Begroting 2021 - 2024	Vershil
Actief Grondbeleid	1.350	1.350	0
Verbonden Partijen (Grondbank)	2.450	2.450	0
Totaal	3.800	3.800	0

Bedragen x € 1.000

Voor de samenstelling van de bovengenoemde risico's wordt verwezen naar de geheime bijlage. Een aanvulling op bovenstaande risico's is de uitspraak van de Raad van State (RvS) inzake het stikstofbesluit dat op 20 mei 2019 is genomen. De uitspraak van de RvS, die is genomen in beroepzaken tegen Natura 2000-vergunningen, geeft aan dat onderzoek dient plaats te vinden naar projecten die in aanmerking komen om nader te worden beoordeeld ten aanzien van mogelijke negatieve effecten als gevolg van de gedane uitspraak. De focus ligt op het inzichtelijk maken van mogelijke ruimtelijke en financiële consequenties voor de diverse, nog nader te benoemen, projecten. Thans wordt onderzocht of en wat mogelijke consequenties van dit besluit kunnen zijn voor de grondexploitatiebegrotingen van de BIE-complexen. Omdat het onderzoek nog niet is afgerond is een en ander nog niet uitgedrukt in geld.

Financiële begroting

Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten																		
	Lasten						Baten						Saldo					
	Rekening 2019	Begroting 2020 (na wijz.)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Rekening 2019	Begroting 2020 (na wijz.)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Rekening 2019	Begroting 2020 (na wijz.)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma's																		
1 Participatie in samenhang	-25.414	-25.593	-25.461	-25.168	-25.083	-25.007	5.991	5.350	5.103	5.127	5.127	5.127	-19.423	-20.243	-20.357	-20.041	-19.956	-19.880
2 Mens in ontwikkeling	-7.729	-8.484	-9.884	-10.091	-10.037	-10.890	2.960	2.218	2.351	2.356	2.309	2.309	-4.769	-6.265	-7.533	-7.735	-7.728	-8.580
3 Dorp in ontwikkeling	-20.652	-21.435	-28.837	-17.967	-18.660	-4.953	15.280	18.452	28.118	16.957	17.228	3.492	-5.372	-2.983	-719	-1.009	-1.432	-1.461
4 Leefbaar dorp	-12.256	-11.809	-11.868	-11.917	-12.077	-12.195	8.503	8.830	7.849	7.343	7.306	7.369	-3.753	-2.978	-4.018	-4.573	-4.771	-4.826
5 Besturen in samenhang	-5.468	-5.150	-5.477	-5.487	-5.524	-5.469	623	474	515	515	515	515	-4.845	-4.675	-4.962	-4.971	-5.009	-4.954
Totaal van de programma's	-71.519	-72.470	-81.527	-70.629	-71.381	-58.514	33.357	35.325	43.937	32.299	32.485	18.812	-38.162	-37.145	-37.590	-38.330	-38.896	-39.702
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.																		
6.1 Lokale heffingen	-250	-342	-409	-409	-409	-409	7.450	7.450	7.908	7.914	7.914	7.914	7.200	7.108	7.499	7.506	7.506	7.506
6.2 Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0	38.795	41.030	41.914	41.841	41.843	41.826	38.795	41.030	41.914	41.841	41.843	41.826
6.3 Treasury, aandelen en dividend	-2.141	-2.000	-1.969	-1.975	-1.954	-2.159	1.958	1.808	1.960	1.976	2.050	1.969	-183	-192	-8	1	96	-190
6.4 Ovalg dekkingsmiddelen en onvoorzien	-169	-499	-1.408	-1.408	-1.413	-1.413	103	0	0	0	0	0	-67	-499	-1.408	-1.408	-1.413	-1.413
6.5 Overhead	-10.167	-9.556	-9.153	-9.195	-9.175	-8.956	653	0	0	0	0	0	-9.514	-9.556	-9.153	-9.195	-9.175	-8.956
6.6 Vennootschapsbelasting	-14	-16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-14	-16	0	0	0	0
Totaal Alg. dekkingsmidd/onvoorzien	-12.741	-12.413	-12.938	-12.987	-12.951	-12.936	48.959	50.288	51.782	51.731	51.807	51.709	36.218	37.875	38.844	38.744	38.857	38.773
Totaal (vóór winstbestemming)	-84.260	-84.882	-94.465	-83.616	-84.332	-71.451	82.315	85.613	95.719	84.030	84.293	70.521	-1.945	730	1.254	413	-39	-930
Mutaties in reserves:																		
	stortingen						onttrekkingen						Saldo					
1 Participatie in samenhang	-50	-115	0	0	0	0	252	50	125	10	1	0	202	-65	125	10	1	0
2 Mens in ontwikkeling	-303	-1.512	-1.542	-326	-25	-498	348	2.020	2.796	1.780	1.274	2.141	46	508	1.255	1.454	1.249	1.643
3 Dorp in ontwikkeling	-4.094	-3.165	-6.756	-3.752	-2.903	-4.104	6.562	2.618	4.729	2.293	2.119	3.336	2.468	-546	-2.027	-1.459	-783	-768
4 Leefbaar dorp	-177	-1.843	-1.394	-1.112	0	0	45	1.262	1.237	1.402	321	263	-131	-582	-157	290	321	263
5 Besturen in samenhang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.4 Ovalg dekkingsmiddelen en onvoorzien	-25	-25	0	0	0	0	144	124	0	0	0	0	119	99	0	0	0	0
6.5 Overhead	0	0	0	0	0	0	94	50	0	0	0	0	94	50	0	0	0	0
6.6 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties in reserves	-4.649	-6.660	-9.691	-5.190	-2.928	-4.602	7.447	6.125	8.887	5.485	3.715	5.740	2.798	-536	-805	294	788	1.138
Saldo na winstbestemming	-88.909	-91.543	-104.156	-88.807	-87.260	-76.053	89.762	91.737	104.605	89.514	88.008	76.261	853	195	449	708	748	209

Bedragen x € 1.000; negatief = nadelig

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Inleiding

In het Coalitieakkoord 2018-2022 “Samen Verantwoord Vernieuwen” is afgesproken dat we binnen deze coalitieperiode het uitgangspunt van een solide financieel beleid hanteren. Concreet betekent dit, dat we streven naar minimaal (realistisch, structureel en reëel) sluitende meerjarenbegrotingen.

Deze Programmabegroting 2021 – 2024 is een vervolg op de besluitvorming in de raad van 8 juli 2020 over:

- de Kaderbrief 2021 – 2024 inclusief het hierin opgenomen nieuw beleid;
- het Meerjarenonderhoudsplan 2020 – 2023 gemeentelijk vastgoed;
- het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed.

Ook zijn de hierbij aangenomen amendementen en moties verwerkt in deze begroting.

Ten opzichte van de Programmabegroting 2020 – 2023 zijn er geen ombuigingen toegevoegd. De volgende ombuigingen zijn komen te vervallen:

- Collectieve zorgverzekering bijstandsgerechtigden,
- Verlaging subsidie Stichting Vonk en
- Beheer Dierendal.

Ook is de gefaseerde verhoging van de toeristenbelasting verwerkt.

Voor de jaren 2021 - 2024 hebben we een structureel sluitende meerjarenbegroting. Het begrotingsoverschot loopt af van € 1.034.000 in 2021 naar € 278.000 in 2024.

We verhogen de opbrengsten onroerendezaakbelastingen woningen en niet woningen 2021 (excl. areaaluitbreiding) voor het jaar 2021 niet. Daarnaast zijn de (totale) opbrengsten afvalstoffenheffing 2021 verhoogd om het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit te kunnen handhaven. Oorzaken zijn onder andere gestegen lasten inzameling en verwerking huishoudelijk afval en de realisatie van een nieuw afval brengstation. De opbrengsten rioolheffing en begraafrecht blijven in 2021 gelijk aan 2020.

Het nieuw beleid 2021–2024 en de nog te realiseren ombuigingen 2020–2023 hebben we samengevat in Bijlage 1 – Samenvatting nieuw beleid 2021–2024 en Bijlage 2 – Ombuigingen 2020–2023 nog te realiseren. De toelichtingen op het nieuw beleid hebben we opgenomen in de bijbehorende programma’s en paragrafen.

We geven in dit gedeelte van de begroting 2021–2024 naast de reeds in het voorgaande beschreven uitgangspunten inzicht in de gehanteerde begrotingsuitgangspunten, het dekkingsplan en het EMU-saldo. Voor het Overzicht incidentele baten en lasten verwijzen we naar Bijlage 4 – Incidentele lasten en baten in deze begroting.

De begrotingsuitgangspunten vormen het referentiekader voor de raad, voor ons en de ambtelijke organisatie, van de financiële uitgangspunten die zijn gehanteerd bij de samenstelling van deze begroting.

Uiteraard blijft als belangrijkste uitgangspunt gehandhaafd dat we structurele lasten dekken met structurele baten en incidentele lasten met incidentele baten.

Begrotingsuitgangspunten 2021 - 2024

Structureel en reëel evenwicht 2021–2024

We willen het repressieve begrotingstoezicht ook voor het begrotingsjaar 2021 continueren. Hierdoor kunnen we wijzigingen op het begrotingsjaar 2021 direct uitvoeren, zonder dat hiervoor een goedkeuring van de Provincie Zuid – Holland noodzakelijk is. Dit betekent dat bij de samenstelling van de begroting voor het jaar 2021 en het meerjarenperspectief 2022 tot en met 2024 een sluitend, realistisch, structureel en reëel evenwicht voor ons het uitgangspunt is. Dit op basis van een solide financieel beleid, zoals vastgelegd in het Coalitieakkoord 2018–2022 “Samen Verantwoord Vernieuwen”.

Statische begroting 2022 - 2024

De begroting 2021 – 2024 is evenals voorgaande jaren een zogenaamde statische begroting voor de jaren 2022 - 2024. Dit betekent dat we alleen voor het begrotingsjaar 2021 inflatoire en areaal ontwikkelingen verwerken en de jaren 2022 – 2024 ramen in constante prijzen/lonen en arealen.

Inflatoire ontwikkelingen 2021

Voor het opvangen van de loon- en prijsontwikkeling 2021 is de inflatoire ontwikkeling 2021 in de Meicirculaire 2020 in principe budgettair kaderstellend. Hieruit wordt eerst de verwachte loonontwikkeling 2021 gedekt, waarna het resterende bedrag 2021 wordt toegevoegd aan de stelpost prijsontwikkeling uit voorgaande jaren.

- **Loonontwikkeling 2021**

Er is nog geen nieuwe Cao gemeente voor 2021. Daarom is in deze begroting voor 2021 een structurele stelpost voor loonontwikkeling opgenomen van € 438.000. Deze stelpost is gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de loonvoet sector overheid (CPB maart 2020) van +/- 3,1%.

- **Prijsontwikkeling 2021**

- **Ontwikkeling prijspeil kosten derden**

In deze begroting is een aparte structurele stelpost voor prijsontwikkeling 2021 opgenomen van circa € 680.000. De stelpost is behalve bestemd voor de prijsontwikkeling 2021 incl. sociaal domein ook bestemd voor de prijsontwikkeling 2016 – 2020 in de beheerplannen openbare ruimte van € 262.000 (zie tevens 1^e Burap 2020).

- **Subsidies**

We continueren in 2021 de indexering van subsidies voor de looncomponent als compensatie voor gestegen loonkosten (en loongerelateerde kosten) die een gevolg zijn van CAO-afspraken. Voor de bepaling van de hoogte van deze indexering sluiten we aan bij de consumentenprijsindex. De gevolgen van de indexering dekken we uit de in het voorgaande toegelichte stelpost prijspeil kosten derden.

Verbonden partijen

De ramingen voor de verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, zijn gebaseerd op de begrotingen 2021 – 2024 van deze partijen. Hierbij is voor een aantal gemeenschappelijke regelingen in het samenwerkingsgebied Hollands-Midden een financiële kaderstelling voor de prijs- en loonontwikkeling 2021 als uitgangspunt vastgesteld. Dit betreft de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Veiligheidsregio Hollands-Midden (VRHM)
- Regio Midden-Holland
- Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)
- Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG)
- Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR).

De gevolgen van de prijs- en loonontwikkeling 2021 in de begrotingen is reeds gedekt uit de in het voorgaande toegelichte stelpost prijspeil kosten derden. Overige ontwikkelingen zijn verwerkt in de structurele lasten van de begroting.

Algemene uitkering

Bij de raming van de inkomsten algemene uitkering in deze begroting hebben we de Meicirculaire 2020 gebruikt, geactualiseerd voor de gemeentegegevens augustus 2020. Zoals eerder toegelicht is er in de begrotingsjaren 2022–2024 sprake van een zogenaamde statische begroting. Dit betekent dat we in deze jaren ook de inkomsten algemene uitkering ramen met constante prijzen/lonen en arealen.

Beheerplannen (onderhoud kapitaalgoederen)

De in deze begroting opgenomen financiële gegevens van de beheerplannen hebben we gebaseerd op de door de raad vastgestelde beheerplannen openbare ruimte en het Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijk vastgoed. Onze gemeente ontwikkelt zich op dit moment snel. Dit is zichtbaar in de groei van het aantal inwoners en woonruimten, maar ook in de groei van het te onderhouden areaal beheerplannen. In de komende actualisatie van de beheerplannen openbare ruimte zullen de structurele financiële gevolgen hiervan zichtbaar worden. Vooruitlopend hierop is in de Programmabegroting 2019–2022 besloten om vanaf 2019 jaarlijks 50% van de financiële groei van de algemene uitkering die samenhang met de maatstaven inwoners en woonruimten als structurele stelpost te reserveren voor de actualisatie van de beheerplannen. In deze begroting betreft het een structurele stelpost van € 476.000.

Onvoorzien

In deze begroting hebben we structureel € 1 per inwoner opgenomen als stelpost voor incidentele onvoorziene uitgaven (Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien). Dit is conform het in de Kaderbrief 2020-2023 vastgelegde begrotingsuitgangspunt. De afgelopen jaren werd geen beroep gedaan op deze stelpost.

Precariobelasting

De overgangstermijn voor de afschaffing van de precariobelasting voor nutsnetwerken is in 2017 verkort van 10 naar 5 jaar. Gemeenten mogen tot uiterlijk 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken heffen. We blijven deze precariobelasting in volledige omvang heffen tot en met het begrotingsjaar 2021, waarbij niet meer wordt geïndexeerd. Met ingang van 2017 wordt van de opbrengst jaarlijks cumulatief 10% gestort in een Reserve afbouw precariobelasting. Dus 2017 10% oplopend naar 50% in 2021. Deze reservering valt in periode 2022 - 2026 cumulatief dalend met 10% vrij,

dus 2022 50% aflopend naar 10% in 2026. Hiermee wordt toch een overgangstermijn van 10 jaar gerealiseerd in de begroting.

Structureel nieuw beleid

Volgens het in de Kaderbrief 2020 - 2023 vastgelegde begrotingsuitgangspunt bevat de begroting geen structurele stelpost nieuw beleid. De dekking voor de structurele gevolgen van toekomstig nieuw beleid zal nu moeten komen uit 'oud voor nieuw', de groei van de algemene uitkering voor areaaluitbreiding voor zover niet gereserveerd voor de actualisatie van beheerplannen (zie voorgaand) en de reële groei van de accessen van de algemene uitkering.

Incidenteel nieuw beleid

In deze begroting is geen stelpost opgenomen voor incidenteel nieuw beleid. De financiële gevolgen van incidenteel nieuw beleid worden in principe gedekt uit structurele begrotingsoverschotten. Als dit niet mogelijk is wordt een beroep gedaan op de algemene reserve(s).

Toelichting saldi 2021- 2024

In onderstaande tabel geven we inzicht in de aanpassingen ten opzichte van de saldi zoals opgenomen in de Programmabegroting 2020 – 2023:

Toelichting saldi 2021 - 2024	2021	2022	2023	2024
Vertreksaldi Programmabegroting 2021 - 2024	555 V	137 V	281 V	281 V
<i>Wijzigingen tot en met raad juli 2020</i>				
- 2e Burap 2019	181 V	272 V	147 V	147 V
- Transitievisie warmte	70 V	0	0	0
- Overig	-43 N	-42 N	-42 N	-42 N
Saldi Programmabegroting 2021 - 2024 incl. wijzigingen 2020	763 V	367 V	386 V	386 V
<i>Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed</i>				
- Actualisatie (kapitaallasten / afschrijvingsreserves)	47 V	72 V	670 V	59 V
- Actualisatie (overig)	0	50 V	39 V	31 V
<i>1e Burap 2020</i>				
- Decembercirculaire 2019	176 V	160 V	161 V	382 V
- Meerjarenonderhoudsplan 2020 - 2023 gemeentelijk vastgoed	-37 N	-66 N	-46 N	0
- Meicirculaire 2020 niet inflatoir 2021	679 V	837 V	629 V	391 V
- Overig	-417 N	-377 N	-352 N	-386 N
<i>Terugdraaien ombuigingen 2020 - 2023</i>				
- Collectieve zorgverzekeringen bijstands gerechtigden	-57 N	-57 N	-57 N	-57 N
- Verlaging subsidie Stichting Vonk	0	-50 N	-100 N	-100 N
- Beheer Dierendal	-31 N	-31 N	-31 N	-31 N
<i>Inflatoire ontwikkelingen vóór 2021 beheerplannen openbare ruimte</i>				
- Prijsontwikkeling (zie 1e Burap 2020)	-263 N	-263 N	-263 N	-263 N
<i>Inflatoire ontwikkelingen 2021</i>				
- Prijsontwikkeling	-204 N	-204 N	-204 N	-204 N
- Loonontwikkeling	-438 N	-438 N	-438 N	-438 N
- Meicirculaire 2020 inflatoir 2021	642 V	634 V	634 V	633 V
<i>Areaaluitbreiding beheerplannen openbare ruimte 2021</i>				
- Areaalontwikkeling 2021	-182 N	-184 N	-184 N	-184 N
- Meicirculaire 2020 50% areaalontwikkeling 2021	182 V	184 V	184 V	184 V
<i>Verbonden partijen</i>				
- Begrotingen 2021 - 2024	-311 N	-280 N	-344 N	-273 N
<i>Algemene uitkering (actualisatie gemeentegevens augustus 2020)</i>				
- Meicirculaire 2020 niet inflatoir 2021	-233 N	-209 N	-209 N	-209 N
- Bijstelling opbrengsten onroerende zaakbelastingen	452 V	452 V	452 V	452 V
<i>Kostendekkende heffingen (Incl. actualisatie waterplan)</i>				
- Verwachte gevolgen exploitatie	-228 N	-182 N	-150 N	-108 N
<i>Overigen</i>				
- Actualisatie afschrijving en rente	-130 N	121 V	-133 N	-184 N
- Actualisatie begroting zwembad	44 V	46 V	46 V	65 V
- Overig	16 V	53 V	-19 N	-14 N
Saldi Programmabegroting 2021 - 2024 bestaand beleid	470 V	635 V	671 V	132 V
<i>Nieuw beleid 2021 - 2024</i>				
- Uitgaven	-203 N	-111 N	-107 N	-107 N
- Meicirculaire 2020 50% areaalontwikkeling 2021	182 V	184 V	184 V	184 V
Saldi Programmabegroting 2021 - 2024 incl. nieuw beleid	449 V	708 V	748 V	209 V

Bedragen x € 1.000

Waarvan:

	2021	2022	2023	2024
Saldi incidentele lasten en baten	-585 N	-155 N	-56 N	-69 N

Bedragen x € 1.000

De incidentele baten en lasten zijn gespecificeerd in bijlage 4 van deze begroting.

	2021	2022	2023	2024
Saldi structurele lasten en baten	1.034 V	863 V	804 V	278 V

De daling van het structureel voordelig saldo 2024 ten opzichte van 2023 wordt met name veroorzaakt door de kapitaallasten samenhangend met de nieuwbouw van het Coenecoop College zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed.

Op diverse plaatsen in deze begroting is een nadere toelichting op de mutaties in bovenstaande tabel opgenomen. Deze worden onderstaand samengevat.

Saldi Programmabegroting 2021 – 2024 bestaand beleid

In het Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed zijn de gevolgen van de in de raad van 8 juli 2020 aangenomen Motie 'Denken aan de toekomst – strategisch grondbezit' voor de Wingerd 45 verwerkt. De structurele gevolgen van deze motie voor de exploitatie voor onderhoud openbaar groen zijn zeer gering. De incidentele gevolgen zijn, conform de gedragslijn in het uitvoeringsprogramma, verrekend met de Algemene Bedrijfsreserve Algemene Dienst. Bij de samenstelling van deze begroting zijn ook de overige gevolgen verwerkt.

De 1^e Burap 2020 is op 30 september 2020 vastgesteld door de raad. De gevolgen voor de jaren 2021 – 2024 zijn in deze begroting verwerkt. Onderdeel hiervan zijn het in de raad van 8 juli 2020 vastgestelde Meerjarenonderhoudsplan 2020 – 2023 gemeentelijk vastgoed, de Decembercirculaire 2019 en Meicirculaire 2020 (excl. actualisatie gemeentegegevens augustus 2020, areaaluitbreiding 2021 en inflatoire ontwikkeling 2021).

De teruggedraaide ombuigingen begrotingen 2020 – 2023 zijn een gevolg van de behandeling in de raad van de Programmabegroting 2020 – 2023 en de Kaderbrief 2021 – 2024. Hiermee hebben we de in de raad van 13 november 2019 aangenomen Moties 'Vonk moet cultuur blijven aanwakkeren', 'Beheer kinderboerderij Dierendal' en 'Gefaseerde verhoging toeristenbelasting' in deze begroting verwerkt. Ook hebben we de in de raad van 8 juli 2020 aangenomen Motie 'Zorgverzekering voor iedereen bereikbaar' verwerkt.

Voor de toelichting op de inflatoire ontwikkeling vóór 2021 beheerplannen openbare ruimte wordt verwezen naar de voorgaande Begrotingsuitgangspunten 2021 – 2024, onderdeel Ontwikkeling prijspeil kosten derden

De inflatoire ontwikkeling 2021 algemene uitkering, volgens de Meicirculaire 2020, is net als voorgaande jaren budgettair neutraal in deze begroting verwerkt. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de voorgaande Begrotingsuitgangspunten 2021 – 2024, onderdeel Inflatoire ontwikkelingen 2021.

Voor de toelichting op de areaaluitbreiding beheerplannen openbare ruimte 2021 wordt verwezen naar de voorgaande Begrotingsuitgangspunten 2021, onderdeel Beheerplannen (onderhoud kapitaalgoederen).

De begrotingen 2021 van de verbonden partijen zijn in de raad van 10 juni 2020 door u voorzien van zienswijzen. Deze begrotingen zijn vervolgens door de besturen van de verbonden partijen vastgesteld en de financiële gevolgen in deze begroting verwerkt.

In de 2^e Burap 2020 is het gebruikelijk om de ramingen opbrengsten onroerendezaakbelastingen structureel (voordeel) bij te stellen voor de gevolgen areaaluitbreidingen woningen en bedrijven. In deze begroting is dit reeds gebeurd voor 2021 – 2024. Reden is dat in de actualisatie van de Meicirculaire 2020 voor de gemeentegegevens augustus 2020 de gevolgen hiervan voor de algemene uitkering ook al zijn verwerkt (nadeel).

Het gemeentelijk waterplan wordt geactualiseerd. Hierbij is reeds gebleken dat de verdeling van de kosten straatreiniging moet worden aangepast. De structureel nadelige gevolgen zijn reeds verwerkt in deze begroting.

In deze begroting zijn de afschrijvingen en rente (kapitaallasten) en de begroting zwembad voor 2021 – 2024 geactualiseerd.

Dit geeft de volgende saldi:

	2021	2022	2023	2024
Saldi Programmabegroting 2021 - 2024 bestaand beleid	470 V	635 V	671 V	132 V

Bedragen x € 1.000

Saldi Programmabegroting 2021 – 2024 incl. nieuw beleid

Voor een nadere toelichting op het nieuw beleid 2021 – 2024 verwijzen we naar de programma's en de Paragraaf bedrijfsvoering van deze begroting. Een samenvatting van de financiële gevolgen hebben we opgenomen in de Bijlage 1 van deze begroting. Door de in raad van 8 juli 2020 aangenomen motie 'Exploitatielasten Cultuurhuys de Kroon' is de extra bijdrage in de exploitatielasten alleen voor 2021 als nieuw beleid in deze begroting verwerkt.

Voor een toelichting op de dekking wordt verwezen naar de voorgaande Begrotingsuitgangspunten 2021, onderdelen Structureel nieuwe beleid en Incidenteel nieuw beleid.

Dit geeft de volgende saldi:

Saldi Programmabegroting 2021 - 2024 bestaand beleid	470	V	635	V	671	V	132	V
<i>Nieuw beleid 2021 - 2024</i>								
- Uitgaven	-203	N	-111	N	-107	N	-107	N
- Meicirculaire 2020 50% areaalontwikkeling 2021	182	V	184	V	184	V	184	V
Saldi Programmabegroting 2021 - 2024 incl. nieuw beleid	449	V	708	V	748	V	209	V

Bedragen x € 1.000

EMU-saldo

In het verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-saldo van een land maximaal een tekort van 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Het BBP is de waarde van de totale productie in Nederland en een belangrijke maatstaf voor de economische prestaties van een land. Het EMU-saldo is het saldo van de gehele overheid. Het maximale aandeel van de gemeenten is gesteld op -0.27% van het BBP. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort door gemeenten.

Het EMU-saldo wijkt nogal af van het begrip begrotingssaldo waar lokale overheden mee werken. Een belangrijk verschil is dat het EMU-saldo niet alleen betrekking heeft op de baten en lasten van de exploitatiebegroting, maar dat hierin ook kapitaaltransacties, zoals investeringen en aan- en verkopen grond, worden meegenomen. Daarnaast verschilt de behandeling van onder meer mutaties op reserves, mutaties in voorzieningen, afschrijvingen en de opbrengsten uit de verkoop van deelnemingen, zoals aandelen in energiebedrijven.

De berekening van het EMU-saldo voor de jaren 2020 – 2024 is als volgt:

		2020	2021	2022	2023	2024
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserve	730	1.254	413	-39	-930
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.245	5.236	5.583	5.739	6.404
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	682	1.239	1.173	-3.741	1.110
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-23.814	-15.246	-20.028	-9.613	-9.206
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-	-	-
6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw- en woonrijpmaken en dergelijke	-5.786	-8.919	-3.066	-2.059	-1.384
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	19.081	23.108	15.567	11.123	2.158
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-1.606	-1.734	-1.433	-1.499	-1.528
10	Lasten in verband met transacties met derden die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-	-	-
11	Boekwinst bij verkoop van effecten	-	-	-	-	-
	Berekend EMU-saldo	-7.468	4.938	-1.791	-89	-3.376

Bedragen x € 1.000

Uiteenzetting van de financiële positie

Totaaloverzicht

De financiële positie in meerjarenperspectief blijkt uit de geprognosticeerde balanscijfers voor de jaren 2020 tot en met 2024. Ter vergelijking zijn de balanscijfers van de jaarrekening 2019 vermeld.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ACTIVA						
Vaste activa						
- Immateriële vaste activa	220	201	172	162	152	142
- Materiële vaste activa	92.253	112.841	122.882	137.339	141.226	144.041
- Financiële vaste activa	5.980	5.980	5.980	5.966	5.952	5.938
- Uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa						
Voorraden						
- Onderhanden werk	35.433	13.853	1.813	-7.133	-10.409	-14.430
- Overige grond- en hulpstoffen	-	-	-	-	-	-
Overlopende activa	27.517	13.073	13.073	13.073	13.073	13.073
Totaal activa	161.403	145.948	143.920	149.407	149.994	148.764
PASSIVA						
Vaste passiva						
Eigen vermogen/Reserves	47.505	49.405	50.210	49.915	49.128	47.990
Onverdeeld resultaat (cumulatief)			195	644	1.352	2.100
Saldo baten/lasten	853	195	449	708	748	209
Voorzieningen	13.422	10.282	9.787	9.527	9.200	8.780
Vaste schulden langer of gelijk aan 1 jaar	91.979	84.008	78.331	73.288	69.764	69.219
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden korter dan 1 jaar	3.061	3.201	3.201	3.201	3.201	3.201
Overlopende passiva	4.583	5.114	5.114	5.114	5.114	5.114
Totaal passiva	161.403	152.205	147.287	142.397	138.507	136.612
Saldo	-	-6.257	-3.367	7.010	11.487	12.152

Bedragen x € 1.000

De uitgangspunten, die bij het samenstellen van deze begroting zijn gehanteerd, hebben we in het onderdeel Toelichting op overzicht van baten en lasten van deze begroting vermeld.

De geprognosticeerde balanscijfers lichten we hierna op hoofdlijnen toe.

Vaste activa

In het verloop van de post vaste activa zijn de investeringen volgens het Meerjareninvesteringsprogramma 2021 – 2024 begrepen. De mutaties betreffen het saldo van de vermeerderingen wegens investeringen en de verminderingen wegens afschrijvingen. Deze mutaties worden hierna op hoofdlijnen toegelicht.

Immateriële vaste activa

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bijdrage in activa van derden	192	182	172	162	152	142
Kosten van onderzoek en ontwikkeling actief	27	18	0	0	0	0
Totaal	220	201	172	162	152	142

Bedragen x € 1.000

De bijdrage aan tennisvereniging De Gouwe Smash wordt in 30 jaar afgeschreven. In 2017 is een aantal voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld, die in 4 jaar worden afgeschreven.

Materiële vaste activa

Volgens het BBV worden de materiële vaste activa onderscheiden naar investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd. De samenstelling van de materiële vaste activa en het verloop van de boekwaarde worden hierna op hoofdlijnen toegelicht.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gronden en terreinen	10.844	12.442	12.945	13.469	13.469	13.469
Woonruimten	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	25.869	34.348	37.095	46.837	46.496	45.110
Grond-, weg- en waterbouwk. werken economisch nut	30.538	32.200	32.561	32.884	33.166	33.406
Grond-, weg- en waterbouwk. werken maatschappelijk nut	18.544	24.969	30.076	34.026	36.057	39.813
Vervoermiddelen	979	1.070	1.215	1.194	1.153	1.073
Machines, installaties c.a.	5.480	7.813	8.990	8.929	10.886	11.172
Totaal	92.254	112.841	122.882	137.339	141.226	144.041

Bedragen x € 1.000

Nieuwe investeringen

De mutatie in de boekwaarden gronden en terreinen van ultimo 2019 naar ultimo 2024 heeft te maken met de grondkosten voor het project Vredenburgzone. De aanzienlijke groei in de boekwaarden bedrijfsgebouwen van ultimo 2019 naar ultimo 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de investeringen samenhangend met het IHP en het Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed. De toename van de boekwaarden ultimo 2021 naar ultimo 2022 betreft voornamelijk de investering nieuwbouw Coenecoop College. De meerjarige groei in de boekwaarden grond-, weg- en waterbouwkundige werken hangt voornamelijk samen met (vervangings)investeringen in het kader van de beheerplannen openbare ruimte.

De investeringen voor de begrotingsjaren 2021 – 2024 hebben we gespecificeerd in Bijlage 3 Meerjareninvesteringsprogramma 2021 – 2024.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn in de periode 2021 – 2024 circa € 5,2 miljoen in 2021 oplopend naar circa € 6,4 miljoen in 2024.

Financiële vaste activa

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Deelnemingen en gemeenschappelijke regelingen	5.115	5.115	5.115	5.115	5.115	5.115
Kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen	53	53	53	53	53	53
Overige langlopende geldleningen	812	812	812	798	784	770
Totaal	5.980	5.980	5.980	5.966	5.952	5.938

Bedragen x € 1.000

In de vergadering van 17 februari 2010 heeft de raad, voor de realisatie van de nieuwbouwwijk Triangel, ingestemd met de oprichting van GEM Beheer B.V., een gemeentelijke participatie B.V. (de Commanditair B.V.) en GEM Triangel C.V. en de inbreng van een bedrag van respectievelijk € 9.000, € 18.000 en € 5 miljoen als eigen vermogen (werkelijke inbreng € 4,9 miljoen). Daarnaast is er sprake van de gemeentelijke deelname in het aandelenkapitaal van Cyclus NV en de NV Bank Nederlandse Gemeenten. Ook zijn de zogenaamde startersleningen onder de financiële vaste activa opgenomen en een lening aan de Islamitische Stichting Waddinxveen. Deze lening wordt in 10 jaar afgelost.

Flottende activa

Voorraden

Onder de voorraden worden alleen nog de bouwgronden in exploitatie opgenomen inclusief de bijbehorende verliesvoorzieningen.

De ontwikkeling van de boekwaarden van de bouwgronden in exploitatie tot en met 2024 zijn gebaseerd op de bijgestelde grondexploitaties volgens het Meerjarenprogramma Grondbedrijfsfunctie (MPG) 2020 – 2024, dat integraal onderdeel is van Paragraaf 7 – Grondbeleid in deze begroting. Daarbij is het saldo van de getroffen voorziening voor het gecalculerde nadelig resultaat van het Centrum en Sleutelkwartier overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften in mindering gebracht op de boekwaarden van de bouwgrondcomplexen.

De samenstelling van de voorraden en het verloop van de boekwaarden ziet er als volgt uit:

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Onderhanden werk						
- Bouwgronden in exploitatie	35.433	13.853	1.813	-7.133	-10.409	-14.430
Overige grond- en hulpstoffen	-	-	-	-	-	-
Totaal	35.433	13.853	1.813	-7.133	-10.409	-14.430

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa/nog te ontvangen bedragen

Voor de overige overlopende activa is een gemiddelde genomen over de afgelopen 3 jaren.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Nog te ontvangen bedragen facilitair grondbeleid	0	0	0	0	0
Overige overlopende activa	13.073	13.073	13.073	13.073	13.073
Totaal	13.073	13.073	13.073	13.073	13.073

Bedragen x € 1.000

Vaste passiva

Eigen vermogen/Reserves

Het (rente)beleid met betrekking tot de reserves is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Waddinxveen 2017.

De reserves maken onderdeel uit van het eigen vermogen van de gemeente.

Volgens het BBV worden de reserves onderscheiden in:

- algemene reserve
- bestemmingsreserves

De algemene reserve is een reserve zonder bestemming en daardoor in beginsel vrij aanwendbaar door de raad.

De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door raad door middel van een specifiek besluit een bepaalde bestemming is gegeven. De aanwending van bestemmingsreserves is wel in die zin vrijblijvend, dat de raad een besluit kan nemen over een andere aanwending c.q. bestemming. Bestemmingsreserves met een bijzonder karakter zijn hierbij de afschrijvingsreserves en de egalisatiereserves.

Het saldo van de reserves, inclusief het rekeningsaldo 2018, bedraagt per ultimo 2021 € 50,2 miljoen. In meerjarenperspectief worden de mutaties in de reserves, exclusief het geraamde begrotingssaldo, als volgt weergegeven:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Beginsaldo	47.505	49.405	50.210	49.915	49.128
+/- Bijdragen t.l.v. programma's c.a.	7.042	9.691	5.190	2.928	4.602
-/- Bijdragen t.g.v. programma's c.a.	-5.995	-8.887	-5.485	-3.715	-5.740
Eindsaldo	49.405	50.210	49.915	49.128	47.990

Bedragen x € 1.000

Het eindsaldo bestaat uit:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserves algemene dienst	18.863	17.472	16.969	16.936	16.171
Algemene reserve grondbedrijfsfunctie	2.215	1.593	1.498	566	471
Totaal algemene reserves	21.078	19.065	18.467	17.502	16.642
Bestemmingsreserves:					
- Egalisatiereserves	2.157	2.157	2.157	2.157	2.157
- Afschrijvingsreserves	18.600	23.962	26.127	25.465	26.677
- Overige bestemmingsreserves	7.570	5.026	3.165	4.004	2.514
Totaal	49.405	50.210	49.915	49.128	47.990

Bedragen x € 1.000

De voornaamste mutaties in de periode 2021 – 2024 zijn nader toegelicht in de financiële toelichting in de programma's en algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. In Bijlage 5 is het verloop van alle reserves van 2021 tot en met 2024 inzichtelijk gemaakt, inclusief een toelichting per reserve op de doelstelling, de voeding, de looptijd en het plafond.

Saldo baten en lasten

De ontwikkeling van het begrotingssaldo is toegelicht in het onderdeel Toelichting op overzicht van baten en lasten in deze begroting.

Voorzieningen

Het beleid met betrekking tot de voorzieningen is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Waddinxveen 2017.

De voorzieningen maken door hun aard onderdeel uit van het vreemd vermogen van de gemeente. In de nota worden de voorzieningen verdeeld in:

- Wachtgeld- en pensioenvoorzieningen (voorzieningen voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten),
- Onderhoudsvoorzieningen (voorzieningen die strekken tot gelijkmatige verdeling van lasten),
- Nakomende kostenvoorzieningen (voorzieningen voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten),
- Verliesvoorzieningen (voorzieningen voor verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten) en
- Egalisatievoorzieningen (voorzieningen die zorgen voor een gelijkmatige tarievenopbouw)

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan. Voorzieningen met een negatief saldo zijn niet toegestaan.

Het saldo van de voorzieningen bedraagt per ultimo 2019 € 11,2 miljoen. In meerjarenperspectief worden de mutaties in de voorzieningen als volgt weergegeven.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Beginsaldo	11.207	10.282	9.787	9.527	9.200
+/- Stortingen	1.862	1.653	1.653	1.653	1.653
-/- Onttrekkingen	-2.787	-2.149	-1.913	-1.980	-2.073
Eindsaldo	10.282	9.787	9.527	9.200	8.780

Bedragen x € 1.000

De onttrekkingen 2021 van € 2,2 miljoen hebben voornamelijk betrekking op de aanwending van de Voorzieningen openbare ruimte € 1,6 miljoen, een onttrekking aan de Voorziening tarieven rioolrechten van circa € 0,4 miljoen.

Het eindsaldo bestaat uit:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Wachtgeld- en pensioenvoorzieningen	3.284	3.308	3.338	3.368	3.399
Onderhoudsvoorzieningen	3.280	3.174	3.364	3.488	3.582
Nakomende kostenvoorzieningen	77	77	77	77	77
Verliesvoorzieningen	1.055	1.055	1.055	1.055	1.055
Egalisatievoorzieningen	2.587	2.173	1.693	1.212	668
Totaal	10.282	9.787	9.527	9.200	8.780

Bedragen x € 1.000

In Bijlage 6 is het verloop van alle voorzieningen van 2021 tot en met 2024 zichtbaar gemaakt, inclusief een toelichting per voorziening.

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer of gelijk aan 1 jaar

De onderhandse geldleningen zijn aangetrokken voor het financieren van de gemeentelijke investeringen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar 6.3. Treasury (incl. aandelen en dividend) en de Paragraaf 4 – Financiering. De schuldrestanten per ultimo van het jaar van de lopende geldleningen, zijn als volgt:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Onderhandse geldleningen	84.008	78.331	73.288	69.764	69.219

Bedragen x € 1.000

Van de mutaties in de lopende geldleningen kan het volgende overzicht worden gegeven:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Beginsaldo	91.979	84.008	78.331	73.288	69.764
Aangetrokken	-	-	-	-	-
Aflossingen	-7.971	-5.677	-5.043	-3.524	-545
Eindsaldo	84.008	78.331	73.288	69.764	69.219

Bedragen x € 1.000

Onder de onderhandse geldleningen is een onderhandse geldlening opgenomen in verband met grondaankoop in de grondexploitatie Triangel. Begin 2020 heeft deze lening een saldo van circa € 15,9 miljoen aflopend naar € 0 ultimo 2024.

Flottende passiva

Overlopende passiva/voortuitontvangen bedragen

Onderstaand is het verloop van de overlopende passiva in verband met facilitair grondbeleid weergegeven. Voor de overige overlopende passiva is een gemiddelde genomen over de afgelopen 3 jaren.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Vooruitontvangen facilitair grondbeleid	-	-	-	-	-
Overige overlopende passiva	8.315	8.315	8.315	8.315	8.315
Totaal	8.315	8.315	8.315	8.315	8.315

Bedragen x € 1.000

Verleende garanties en waarborgen

Bij het samenstellen van de begroting 2021 waren voor de volgende instellingen geldleningen gewaarborgd:

Geldnemer	Oorspronkelijk bedrag	Verwacht saldo eind 2021
Particulieren		1.219
Woningbouwcorporaties	113.751	93.427
Lokale verenigingen, clubs en stichtingen	981	396
CV Triangel	30.000	30.000
Totaal begroting 2021 – 2024 – saldo eind 2021	144.732	125.043
Totaal begroting 2020 – 2023 – saldo eind 2020	138.469	117.290

Bedragen x € 1.000

Van het oorspronkelijke bedrag aan geldleningen van € 144,732 miljoen is € 113,751 miljoen gewaarborgd door de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw waaronder één nieuwe lening ad. € 9 miljoen. De leningen aan particulieren zijn gedeeltelijk gewaarborgd door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (Nationale Hypotheekgarantie). De gemeente heeft bij deze gewaarborgde geldleningen de tertiaire achtervangfunctie.

Van de leningen van € 15 miljoen en de kredietfaciliteit van € 15 miljoen aan de CV Triangel is 50% afgedekt met een contragarantie van BPD. Van de leningen aan lokale verenigingen, clubs en stichtingen resteert eind 2020 nog een verwacht saldo van € 0,396 miljoen. De gemeente heeft bij deze geldleningen de secundaire achtervangfunctie.

Bijlagen

Bijlage 1: Samenvatting nieuw beleid 2021-2024

Nr.	Omschrijving	Programma	Investing	2021	2022	2023	2024	I/S
1	Extra bijdrage exploitatielasten Cultuurhuys de Kroon	2. Mens in ontwikkeling		35.000				I
2	Cultuureducatie met Kwaliteit	Idem.		23.000	23.000	23.000	23.000	S
3	Cultuurnota	Idem.		15.000				I
4	Aanvragen huisvestingsprogramma primair onderwijs 2021	Idem.						
	- Investerings (diversen)		392.000		15.800	15.800	15.800	S
	- Asbestverwijdering			62.300				I
	Totaal	2. Mens in ontwikkeling		135.300	38.800	38.800	38.800	
5	Uitvoering wettelijke nieuwe bodemtaken	3. Dorp in ontwikkeling		PM	PM	PM	PM	S
	Totaal	3. Dorp in ontwikkeling		0	0	0	0	
6	Parkeeronderzoek en parkeerknelpunten oplossen	4. Leefbaar Dorp		20.700	20.700	20.700	20.700	S
	Totaal	4. Leefbaar Dorp		20.700	20.700	20.700	20.700	
7	Huur bordbursters of trotters bij verkiezingen	5. Bestuur in samenhang		3.200	8.000	3.200	3.200	S
	Totaal	5. Bestuur in samenhang		3.200	8.000	3.200	3.200	
8	Digitale archivering raadsvergaderingen	6. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		6.800	6.800	6.800	6.800	S
9	Digitale handtekening	Idem.		15.000	15.000	15.000	15.000	S
10	Digitale toegankelijkheid	Idem.		15.000	15.000	15.000	15.000	S
11	Software social return	Idem.		7.200	7.200	7.200	7.200	S
	Totaal	6. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		44.000	44.000	44.000	44.000	
		Totaal generaal		203.200	111.500	106.700	106.700	
		Structureel		90.900	111.500	106.700	106.700	
		Incidenteel		112.300	0	0	0	
				203.200	111.500	106.700	106.700	

Bijlage 2: Overzicht nog te realiseren ombuigingen 2021-2024

Nr.	Omschrijving	Programma	2021	2022	2023	2024	I/S
1	Beleidsregels sociaal domein	1. Participatie in samenhang	50.000	50.000	50.000	50.000	S
3	Uitvoeringskosten Waddinxveen dat werkt!	Idem.	50.000	50.000	50.000	50.000	S
	Totaal	1. Participatie in samenhang	100.000	100.000	100.000	100.000	
10	Vastgoed (sportparken)	2. Mens in ontwikkeling	54.000	54.000	54.000	54.000	S
	Totaal	2. Mens in ontwikkeling	54.000	54.000	54.000	54.000	

Totaal generaal

154.000 154.000 154.000 154.000

Structureel

154.000 154.000 154.000 154.000

Incidenteel

0 0 0 0

154.000 154.000 154.000 154.000

Bijlage 3: Meerjareninvesteringsprogramma 2021-2024

Progr.nr.	Omschrijving	2021	2022	2023	2024
	<i>Onderwijsvoorzieningen</i>				
	Renovatie Sperwerhoek 4 voor Rehoboth - installaties	153			
	Renovatie Sperwerhoek 4 voor Rehoboth - bouw	765			
	Gevelbekleding Jacob Catslaan 3 / Leilinde	104			
	Grondwatervrij maken kruipruimten Sperwerhoek 4 en 6 / Rehoboth	288			
	<i>Vastgoed</i>				
	Verduurzaming Gouwebad De Sniep			288	
	Vervangingsinvestering Gouwebad De Sniep	24			
	Vervangingsinvestering sporthal Wingerd 2	142			
	Vervangingsinvestering Buurthuis De Kromme Esse 6A		103		
	Schuifplaat maatschappelijk vastgoed	4.995	12.755	4.476	2.515
	Beheerplan openbare ruimte - buitensport: Spelen	125	125	125	125
2	Subtotaal	6.596	12.983	4.889	2.640
	Bijdrage aan N207 (Verlengde Beethovenlaan)	2.596	2.082		
	Fietspad Beethovenlaan	570			
	Rotonde Zuidelijke Rondweg-Beijerinklaan			898	2.693
3	Subtotaal	3.166	2.082	898	2.693
	<i>Vastgoed</i>				
	Vervangingsinvestering Begraafplaats Alb.Thijmlaan 8		29		
	Vredenburgzone	1.112	1.112		
	<i>Beheerplan openbare ruimte</i>				
	Civiltechnische kunstwerken	125	125	125	125
	Openbare verlichting	355	355	355	355
	Verhardingen	1.500	1.500	1.500	1.500
	Beheerplan openbare ruimte - groen	138	138	138	138
	Beschoeiing	50	50	50	50
	<i>Gemeentelijk rioleringsplan</i>				
	Vervanging onderheid riool jaarlijks 250 meter	789	789	789	789
	Vervanging hemelwaterriool jaarlijks 370 meter	148	148	148	148
	Gemalen elektro mechanisch ad hoc	198	198	198	198
4	Subtotaal	4.415	4.443	3.303	3.303
	<i>Vastgoed</i>				
	Vervangingsinvestering Noordkade 48	85			
	Vervangingsinvestering Noordkade 48	215			
5	Subtotaal	300	0	0	0
	Informatiebeleidsplan	250	250	250	250
	Automatiseringsplan	50	50	50	50
	<i>Vastgoed</i>				
	Vervangingsinvestering Coenecoop 53	45			95
	Vervangingsinvestering gemeentehuis Beukenhof 1	70			
	Vervanging tractiemiddelen	353	220	224	176
6	Subtotaal	769	520	524	571
	Totaal investeringen	15.246	20.028	9.613	9.206

Bedragen x € 1.000

Bijlage 4: Incidenteel lasten en baten

Progr.nr.	Omschrijving	2021	2022	2023	2024	Progr.nr.	Omschrijving	2021	2022	2023	2024
	Incidenteel nieuw beleid						Incidenteel nieuw beleid				
	- Begroting 2017 - 2020						- Begroting 2017 - 2020				
2	IHP exploitatiekosten (verhuiskosten, kosten eigendomsoverdracht, etc)	-45				2	Bijdrage Reserve huisvesting onderwijs voor IHP exploitatiekosten (verhuiskosten, kosten eigendomsoverdracht, etc)	45			
	- Begroting 2018 - 2021						- Begroting 2018 - 2021				
3	Implementatie omgevingswet	-38	-38	-38	-38	3	Bijdrage Reserve invoering omgevingswet	38	38	38	38
	- Begroting 2019 - 2022						- Begroting 2019 - 2022				
3	Ontwikkeling economische agenda	-130	-80								
4	Restant boekwaarde afvalbrengrstation	-125				4	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve algemene dienst	125			
	- Begroting 2020 - 2023						- Begroting 2020 - 2023				
3	Warmtetransitievisie	-175									
	- Begroting 2021 - 2024						- Begroting 2021 - 2024				
2	Samenstelling Cultuurnota	-15									
	Asbestverwijdering Lindengaarde 17a/Bethel	-44									
	Asbestverwijdering Sperwerhoek 4 en 6	-18									
	Overig Bestaand beleid						Overig Bestaand beleid				
1	Caseloadverlichting jeugdbescherming	-71									
	Extra kosten leerlingenvervoer	-24									
	Koplopergemeenten cliëntondersteuning	-115				1	Bijdrage reserve Koplopergemeente cliëntondersteuning	115			
2	Resterende boekwaarden Schuifplaat	-143	-201			2	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve algemene dienst	143	201		
	Sloopkosten Wingerd 45	-70					Bijdrage Algemene bedrijfsreserve algemene dienst	70			
3	Resterende boekwaarden Schuifplaat			-34							34
						2	Bijdrage Reserve accommodatiebeleid	7	7	7	7
2	Stortingen Afschrijvingsreserves (vorming)	-1.517	-301		-473	2	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve algemene dienst t.b.v. vorming afschrijvingsreserves maatschappelijk vastgoed	1.517	301		473
3	Stortingen Afschrijvingsreserves (vorming)	-3.866	-2.082	-898	-2.693	3	Bijdrage Reserve bovenwijkse voorzieningen t.b.v. vorming afschrijvingsreserves i.h.k.v. nota kostenverhaal	3.866	2.082	898	2.693
4	Stortingen Afschrijvingsreserves (vorming)	-1.112	-1.112			4	Bijdrage Reserve bovenwijkse voorzieningen t.b.v. vorming afschrijvingsreserves i.h.k.v. nota kostenverhaal	1.112	1.112		
2	Storting reserve Cultuurhuys De Kroon	-25	-25	-25	-25	2	Bijdrage reserve Cultuurhuys De Kroon	25	25	25	25
	Grondbedrijfsfunctie						Grondbedrijfsfunctie				
3	Grondbedrijf algemeen - incidenteel lasten	-367				3	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve grondbedrijfsfunctie	367			
3	Actief grondbeleid	-24.447	-14.335	-15.146	-1.397	3	Actief grondbeleid	24.544	14.274	15.274	1.444
3	Faciliterend grondbeleid	-143	-58		-106	3	Faciliterend grondbeleid	2.595	1.707	977	1.102
3	Rentetoevoeging Reserve bovenwijkse voorzieningen	-54	-21	-2	-16	3	Renteonttrekking Reserve bovenwijkse voorzieningen				
3	Storting Reserve bovenwijkse voorzieningen - Voorfinanciering nota kostenverhaal				-292	3	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve algemene dienst - Voorfinanciering nota kostenverhaal				292
3	Storting Reserve bovenwijkse voorzieningen - Bijdragen actief en faciliterend grondbeleid	-2.306	-1.649	-2.003	-1.103	3	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve algemene dienst - Verliesneming actief grondbeleid				
3	Storting Algemene bedrijfsreserve grondbedrijfsfunctie - Winstneming actief	-66				3	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve grondbedrijfsfunctie - bijdrage bovenwijkse	215		837	
3	Storting Algemene bedrijfsreserve algemene dienst - Winstneming faciliterend grondbeleid	-464				3	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve grondbedrijfsfunctie - Verliesneming faciliterend grondbeleid	11			
3	Grondbank RZG (rentecomponent)	-95	-95	-95	-95	3	Bijdrage Algemene bedrijfsreserve grondbedrijfsfunctie - Grondbank RZG (rentecomponent)	95	95	95	95
		-35.475	-19.997	-18.241	-6.238			34.890	19.842	18.185	6.169
							Saldo incidentele baten en lasten	-585	-155	-56	-69
								N	N	N	N

Bijlage 5: Overzicht reserves 2021-2024

Nr.	Omschrijving	Saldo einde B 2020	Vermeerderingen	Verminderen	Saldo einde B 2021	Vermeerderingen	Verminderen	Saldo einde B 2022	Vermeerderingen	Verminderen	Saldo einde B 2023	Vermeerderingen	Verminderen	Saldo einde B 2024
Reserves algemene dienst														
2.1. Algemene reserves														
X.001	Algemene bedrijfsreserve algemene dienst	18.600.442	463.962	-1.855.029	17.209.375	0	-502.576	16.706.799	0	-33.548	16.673.251	0	-764.832	15.908.419
X.002	Algemene bedrijfsreserve zwembad	262.440	0	0	262.440	0	0	262.440	0	0	262.440	0	0	262.440
X.003	Algemene bedrijfsreserve grondbedrijfsfunctie	2.215.195	66.195	-688.691	1.592.699	0	-95.000	1.497.699	0	-931.505	566.194	0	-95.000	471.194
Bestemmingsreserves														
2.2. (Tariets)egalisereserves														
X.004	Egalisereserve Sociaal domein	12.566	0	0	12.566	0	0	12.566	0	0	12.566	0	0	12.566
X.006	Egalisereserve bouwvergunningen	2.144.185	0	0	2.144.185	0	0	2.144.185	0	0	2.144.185	0	0	2.144.185
2.3. Afschrijvingsreserves														
X.007	Afschrijvingsreserve Centraal Voetbalpark a/d Onderweg	3.021.425	0	-104.000	2.917.425	0	-104.000	2.813.425	0	-104.000	2.709.425	0	-104.000	2.605.425
X.008	Afschrijvingsreserve IHP Kerkstraat 13 tijdelijke huisvesting	170.000	0	-85.000	85.000	0	-85.000	0	0	0	0	0	0	0
X.021	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet Willem Alexander + Regenboog Theo Thijssen	824.609	0	-202.327	622.282	0	-204.856	417.426	0	-207.417	210.009	0	-210.009	0
X.022	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet 2de school Triangel (fase 1) & Dick Bruna (fase 1)	843.824	0	-207.042	636.782	0	-209.630	427.152	0	-212.250	214.902	0	-214.902	0
X.023	Afschrijvingsreserve IHP bouwkosten 2de school Triangel (fase 1)	6.328.693	0	-122.912	6.205.781	0	-124.449	6.081.332	0	-126.004	5.955.328	0	-127.579	5.827.749
X.025	Afschrijvingsreserve IHP installaties 2de school Triangel (fase 1)	1.265.739	0	-77.244	1.188.495	0	-78.209	1.110.286	0	-79.187	1.031.099	0	-80.177	950.922
X.026	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet Renovatie Jacob Catslaan tbv Leilinde	56.458	0	-13.838	42.620	0	-14.011	28.609	0	-14.186	14.423	0	-14.364	59
X.027	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet Renovatie Zuidplashof 1 en 3 voor Kardinaal Alfrink	62.575	0	-15.354	47.221	0	-15.545	31.676	0	-15.740	15.936	0	-15.936	0
X.028	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet Renovatie Lindegaard 17a voor Bethelschool	197.186	0	-48.382	148.804	0	-48.987	99.817	0	-49.599	50.218	0	-50.218	0
X.029	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet Renovatie Sperwerhoek 6 voor Rehoboth	123.076	0	-30.198	92.878	0	-30.575	62.303	0	-30.958	31.345	0	-31.345	0
X.030	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet Renovatie Sperwerhoek 4 voor Rehoboth	102.046	0	-25.038	77.008	0	-25.351	51.657	0	-25.668	25.989	0	-25.989	0
X.031	Afschrijvingsreserve IHP voorbereidingskrediet Renovatie Zuidplashof 1 en 3 voor Kardinaal Alfrink (fase 2)	116.210	0	-28.513	87.697	0	-28.870	58.827	0	-29.231	29.596	0	-29.596	0
X.032	Afschrijvingsreserve Herontwikkeling stationsgebied	369.327	0	-8.207	361.120	0	-8.207	352.913	0	-8.207	344.706	0	-8.207	336.499
X.034	Afschrijvingsreserve Voorplein HOV-station Waddinxveen Triangel	489.170	0	-11.376	477.794	0	-11.376	466.418	0	-11.376	455.042	0	-11.376	443.666
X.035	Afschrijvingsreserve Bijdrage HOV 2e tranche	991.114	0	-23.049	968.065	0	-23.049	945.016	0	-23.049	921.967	0	-23.049	898.918
X.037	Afschrijvingsreserve Bijdrage aan N207	1.022.510	2.596.230	0	3.618.740	2.081.520	0	5.700.260	0	-140.389	5.559.871	0	-140.389	5.419.482
X.038	Afschrijvingsreserve Vredenburgzone	1.119.899	1.112.141	0	2.232.040	1.112.141	0	3.344.181	0	-88.971	3.255.210	0	-88.971	3.166.239
X.040	Afschrijvingsreserve Herinrichting Stationsgebied Waddinxveen Noord	315.000	0	-7.000	308.000	0	-7.000	301.000	0	-7.000	294.000	0	-7.000	287.000
X.042	Afschrijvingsreserve Nieuwbouw gymzaal Triangel	0	0	0	0	301.300	0	301.300	0	-75.325	225.975	0	-75.325	150.650
X.043	Afschrijvingsreserve Nieuwbouw Coenecoop College	750.000	816.019	0	1.566.019	0	0	1.566.019	0	0	1.566.019	0	-384.240	1.181.779
X.044	Afschrijvingsreserve Renovatie Mauritslaan 55	430.853	0	-107.713	323.140	0	-107.713	215.427	0	-107.713	107.714	0	-107.713	1
X.045	Afschrijvingsreserve Fietspad Coenecoop langs spoor	0	700.000	-15.556	684.444	0	-15.556	668.888	0	-15.556	653.332	0	-15.556	637.776
X.046	Afschrijvingsreserve Fietspad Beethovenlaan	0	570.000	0	570.000	0	-12.667	557.333	0	-12.667	544.666	0	-12.667	531.999
X.047	Afschrijvingsreserve Rotonde Zuidelijke Rondweg-Beijerinklaan	0	0	0	0	0	0	0	897.660	0	897.660	2.692.979	0	3.590.639
X.051	Afschrijvingsreserve Voorbereidingskrediet Wingerd 2- Groenswaard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	473.105	0	473.105
X.052	Afschrijvingsreserve voorbereidingskrediet Nieuwe Hybridehal	0	700.590	0	700.590	0	-175.148	525.442	0	-175.148	350.294	0	-175.148	175.146
2.4. Overige bestemmingsreserves														
X.009	Inburgeringsgelden	21.269	0	-10.000	11.269	0	-10.000	1.269	0	-1.269	0	0	0	0
X.010	Decentrale gelden personeel	20.747	0	0	20.747	0	0	20.747	0	0	20.747	0	0	20.747
X.011	Accommodatiebeleid	114.604	0	-7.150	107.454	0	-7.150	100.304	0	-7.150	93.154	0	-7.150	86.004
X.012	Reserve schoolgebouwen Triangel	386.582	0	0	386.582	0	0	386.582	0	0	386.582	0	0	386.582
X.013	Huisvesting basisonderwijs	437.303	0	-44.500	392.803	0	0	392.803	0	0	392.803	0	0	392.803
X.014	Buurtportcoaches	131.005	0	-14.084	116.921	0	-14.084	102.837	0	-14.084	88.753	0	-14.084	74.669
X.016	Fractiefonds	31.777	0	0	31.777	0	0	31.777	0	0	31.777	0	0	31.777
X.017	Bovenwijkse voorzieningen (gemeentelijk aandeel)	4.316.819	2.359.635	-4.978.371	1.698.083	1.670.382	-3.193.661	174.804	2.005.017	-897.660	1.282.161	1.410.818	-2.692.979	0
X.018	Organisatieontwikkeling	181.957	0	0	181.957	0	0	181.957	0	0	181.957	0	0	181.957
X.019	Investeren in vernieuwen	94.450	0	0	94.450	0	0	94.450	0	0	94.450	0	0	94.450
X.020	Invoering Omgevingswet	224.400	0	-38.330	186.070	0	-38.330	147.740	0	-38.330	109.410	0	-38.330	71.080
X.024	Afbouw precariobelasting ondergrondse kabels en leidingen	588.452	281.530	0	869.982	0	-289.994	579.988	0	-231.995	347.993	0	-173.996	173.997
X.041	Onderuitputting algemene uitkering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X.048	Onderwijsachterstandenbeleid	562.681	0	0	562.681	0	0	562.681	0	0	562.681	0	0	562.681
X.049	Koplopergemeente cliëntondersteuning	114.657	0	-114.657	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X.050	Grootonderhoud Cultuurhuys De Kroon	105.600	25.000	-3.146	127.454	25.000	-3.650	148.804	25.000	-3.146	173.804	25.000	0	198.804
X.053	Uitvoering Klimaatakkoord	238.098	0	0	238.098	0	0	238.098	0	0	238.098	0	0	238.098
Totaal reserves		49.404.944	9.691.302	-8.886.707	50.209.539	5.190.343	-5.484.644	49.915.238	2.927.677	-3.715.182	49.127.733	4.601.902	-5.740.127	47.989.508

Toelichting overzicht reserves

Het BBV (artikel 43) onderscheidt twee type reserves:

- algemene reserve;
- bestemmingsreserve.

De algemene reserve is een reserve zonder bestemming en daardoor in beginsel vrij aanwendbaar door de raad. Het bepalen van de minimale omvang en het minimale weerstandsvermogen is een raadsbevoegdheid. De jaarlijkse jaarrekeningresultaten worden in beginsel met deze reserve verrekend.

De bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad door middel van een specifiek besluit een bepaalde bestemming is gegeven (bijv. specifieke tijdelijke projecten of beleidsintensiveringen). De aanwending van bestemmingsreserves is wel in die zin vrijblijvend, dat de raad een besluit kan nemen over een andere aanwending c.q. bestemming.

Bij een voorstel voor het instellen van een bestemmingsreserve wordt er minimaal aangegeven: het doel van de reserve, de voeding, de maximale hoogte (plafond) en de maximale looptijd. Na het verstrijken van de maximale looptijd valt de bestemmingsreserve vrij in de algemene reserve.

In Waddinxveen worden er in principe drie typen bestemmingsreserves gehanteerd:

- Egalisatiereserves, deze dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in kosten en/of opbrengsten. Voorbeelden sociaal domein en bouwvergunningen.
- Afschrijvingsreserves, deze worden aangehouden voor de (gedeeltelijke) dekking van kapitaallasten van vaste activa.
- Overige bestemmingsreserves.

Het beleid met betrekking tot de reserves is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Waddinxveen 2017.

Algemene reserves

Algemene bedrijfsreserve algemene dienst (incidenteel):

De reserve heeft geen bestemming en is daardoor, rekening houdend met het bodembedrag, in beginsel vrij aanwendbaar door de raad. Deze reserve is onder andere bedoeld als buffer voor de financiële risico's van de algemene dienst excl. grondbedrijfsfunctie. Het bodembedrag is vastgesteld op 5% van de lastenzijde in de Staat van baten en lasten in de Programmabegroting verminderd met de lasten van het actief en faciliterend grondbeleid en de stortingen in de reserves. Deze reserve wordt gevuld vanuit het saldo van de Staat van baten en lasten als sluitpost van de resultaatbestemming. Er is geen maximale hoogte en looptijd bij deze reserve.

Algemene bedrijfsreserve zwembad (incidenteel):

Deze reserve wordt aangehouden ter verrekening van mee- en tegenvallers in de exploitatie van het zwembad. Er is geen maximale hoogte en looptijd bij deze reserve.

Algemene bedrijfsreserve grondbedrijfsfunctie (incidenteel):

De reserve is voornamelijk bedoeld als buffer voor de financiële risico's van de grondbedrijfsfunctie. Dit betreft het zogenaamde weerstandsvermogen van het grondbedrijf, dat gegarandeerd beschikbaar moet zijn. Het bedrag boven het weerstandvermogen is in principe vrij beschikbaar en kan onder de voorwaarden gesteld in het winstnemings- en afromingsbeleid van het grondbedrijf worden uitgenomen. Deze reserve wordt voornamelijk gevuld vanuit positieve resultaten van actief grondbeleid. Er is geen maximale hoogte en looptijd bij deze reserve, waarbij de looptijd wel is verbonden aan de tijdelijkheid en omvang van het actief grondbeleid.

Bestemmingsreserves

- Egalisatiereserves

Egalisatiereserve sociaal domein (incidenteel):

Met ingang van 2018 is het doel van deze reserve het opvangen van incidentele afwijkingen tussen begroting en werkelijkheid (excl. apparaatslasten) van de volgende open einderegelingen:

- BUIG/BBZ (inkomensregelingen).
- Minima.
- Arbeidsparticipatie.
- WSW.
- Maatwerkvoorzieningen Wmo en 18+.
- Maatwerkvoorzieningen en geëscaleerde zorg 18-.
- Leerlingenvervoer.

Deze reserve heeft geen maximale looptijd en structurele voeding. Het plafond van deze reserve is gesteld op € 3 miljoen.

Egalisatiereserve bouwvergunningen (structureel):

De reserve is bedoeld voor de dekking van de nog te maken kosten voor toezicht en handhaving voor verleende bouwvergunningen voor grote projecten. Er is geen maximale hoogte en looptijd bij deze reserve.

- Afschrijvingsreserves

Diverse afschrijvingsreserves (vorming incidenteel/aanwending structureel):

De reserves zijn bedoeld voor de gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten samenhangend met diverse investeringen zoals het Centraal Voetbalpark CVP aan de Onderweg, de Kerkstraat 13, diverse investeringen van het Integraal Huisvestingsplan Primair onderwijs (IHP), diverse investeringen Bovenwijkse voorzieningen en investeringen Uitvoeringsprogramma maatschappelijk vastgoed. Er is geen structurele voeding van deze reserves. De maximale hoogte is gelijk aan het beginsaldo van een afschrijvingsreserve. De looptijd van een reserve is gelijk aan de afschrijvingsperiode van het bijbehorende actief.

- Overige bestemmingsreserves

Reserve Inburgeringsgelden (structureel):

De reserve is bedoeld voor activiteiten gericht op het inburgeringsbeleid bestaande uit participatie in de samenleving in de vorm van deelname aan sociale netwerken buurt/wijk/gemeente, begeleiding van gezinnen bij de eerste vestiging in de gemeente, zelfstandig kunnen functioneren in de gemeente en Interculturele ontmoetingen. Deze reserve heeft geen structurele voeding en maximale hoogte. De einddatum van deze reserve is 2023.

Reserve decentrale gelden personeel (incidenteel):

Het resterende saldo van deze reserve wordt ingezet voor het fietsenplan.

Reserve accommodatiebeleid (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor het dekken van incidentele kosten samenhangend met de nieuwbouw/aanbouw van sport-, sociaal-culturele en culturele accommodaties en het opvangen van de meerjarig tijdelijke tekorten op de tarieven sportverenigingen. Deze reserve heeft geen structurele voeding, geen maximale hoogte en geen einddatum.

Reserve schoolgebouwen Triangel (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor de realisatie van zes onderwijslokalen in de nieuwe wijk Triangel. In het kader van het IHP is deze reserve hiervoor grotendeels omgezet in afschrijvingsreserves. Het resterende saldo dient als financiële buffer voor het IHP. Deze reserve heeft geen structurele voeding, geen maximale hoogte en geen einddatum.

Reserve huisvesting basisonderwijs (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor de incidentele lasten samenhangend met de nieuwbouw scholen Waddinxveen – Noord en voor eventuele bedragen die betaald moesten worden bij de overgang van buitenkant onderhoud naar de schoolbesturen. In het kader van het IHP is deze reserve onder andere omgezet in afschrijvingsreserves. Het resterende saldo dient als financiële buffer voor het IHP. Deze reserve heeft geen structurele voeding, geen maximale hoogte en geen einddatum.

Reserve buurtsportcoaches (structureel):

De reserve is bedoeld om de decentralisatie uitkering Brede Impuls Combinatiefuncties aan te kunnen vullen voor het geval dat de uitkering wordt verlaagd of gestopt. Deze reserve wordt gevoed door toevoeging van het jaarlijks resterende budget. Deze reserve heeft geen maximale hoogte en geen einddatum.

Reserve fractiefonds (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor dekking van kosten samenhangend met de uitvoering van wensen van raadsfracties. Deze reserve heeft geen structurele voeding, geen maximale hoogte en geen einddatum.

Reserve bovenwijkse voorzieningen (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor de (gedeeltelijke) dekking van lasten samenhangend met de investeringen in bovenwijkse voorzieningen. Deze reserve wordt gevoed vanuit het actief en faciliterend grondbeleid. Bij het actief grondbeleid gebeurt dit door resultaatbestemming. Deze reserve heeft geen maximale hoogte en geen einddatum.

Reserve organisatieontwikkeling (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor het opvangen van de incidentele kosten samenhangend met de organisatieontwikkeling. Deze reserve heeft geen structurele voeding, geen maximale hoogte en geen einddatum.

Reserve investeren in vernieuwen (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor cofinanciering van investeringen in het regionaal investeringsprogramma van de provincie Zuid-Holland. Voorlopig is € 10 per inwoner in deze reserve gestort. De raad besluit over de deelname aan een concreet benoemd project. Dit kunnen projecten zijn die vallen onder investeren in vernieuwen en regionale projecten die zich vanuit andere kansen voordoen. Deze reserve heeft geen structurele voeding en geen einddatum.

Reserve invoering Omgevingswet (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor de dekking van de invoeringskosten van de Omgevingswet. Deze reserve heeft geen structurele voeding en geen maximale hoogte. De einddatum van deze reserve is gelegen in 2024.

Reserve afbouw precariobelasting ondergrondse kabels en leidingen (structureel):

De reserve is bedoeld voor het spreiden van de financiële gevolgen van de afschaffing van de precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen van 5 naar 10 jaar. In de begroting is voor deze belasting een structurele opbrengst opgenomen van circa € 563.000 per jaar. De precariobelasting wordt in volledige omvang geheven tot en met het begrotingsjaar 2021. Met ingang van 2017 wordt van de opbrengst jaarlijks cumulatief 10% gestort in deze reserve. Dus 2017 10% oplopend naar 50% in 2021. Deze reservering valt in periode 2022 - 2026 cumulatief dalend met 10% vrij, dus 2022 50% aflopend naar 10% in 2026. Hiermee wordt toch een overgangstermijn van 10 jaar gerealiseerd in de begroting. De reserve heeft structurele voeding in de jaren 2017 tot en met 2021 en de einddatum is gelegen in 2026..

Reserve Onderwijsachterstandenbeleid (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor bekostiging van activiteiten om onderwijsachterstanden tegen te gaan. Deze reserve heeft geen structurele voeding en geen maximale hoogte.

Reserve Koplopergemeente cliëntondersteuning (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor verheldering van de ondersteuningsvraag en het verkrijgen van passende ondersteuning.

Reserve Groot onderhoud Cultuurhuys De Kroon (incidenteel):

De reserve is ingesteld voor bekostiging van te plegen groot onderhoud aan het pand. De jaarlijkse dotatie bedraagt € 25.000.

Reserve Uitvoering Klimaatakkoord (incidenteel):

De reserve is bedoeld voor de dekking van toekomstige incidentele lasten voor de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Bijlage 6: Staat van voorzieningen 2021-2024

Nr.	Omschrijving	Saldo einde R2020			Saldo einde B2021			Saldo einde B2022			Saldo einde B2023			Saldo einde B2024		
		Vermeerderingen Rente	Overige	Verminderingen	Vermeerderingen Rente	Overige	Verminderingen	Vermeerderingen Rente	Overige	Verminderingen	Vermeerderingen Rente	Overige	Verminderingen	Vermeerderingen Rente	Overige	Verminderingen
Voorzieningen algemene dienst																
3.1. Wachtlijst- en pensioenvoorzieningen																
Z.001	Pensioenen (gewezen) medewerkers	3.263.525	131.500	-167.495	3.227.530	131.500	-161.300	3.297.730	131.500	-161.300	3.267.930	131.500	-161.300	3.238.130	131.500	-161.300
3.2. Ouderheidsvoorzieningen																
Z.002	Ouderstaal openbare ruimte	3.174.889	1.266.000	-1.266.000	3.174.889	1.266.000	-1.266.000	3.174.889	1.266.000	-1.266.000	3.174.889	1.266.000	-1.266.000	3.174.889	1.266.000	-1.266.000
Z.003	Ouderstaal gemeentelijke gebouwen	404.594	255.472	-268.882	391.184	255.472	-265.725	380.931	255.472	-261.741	374.662	255.472	-261.741	368.393	255.472	-261.741
3.3. Malcomende kostenvoorzieningen																
Z.004	Friedhofkosten Stichting Vank	77.085	0	0	77.085	0	0	77.085	0	0	77.085	0	0	77.085	0	0
3.4. Verliesvoorzieningen																
Z.009	Voorziening bankwettende Grundbank RZG Zuidplein	1.054.583	0	0	1.054.583	0	0	1.054.583	0	0	1.054.583	0	0	1.054.583	0	0
3.5. Egalisatievoorzieningen																
Z.005	Egalisatievoorziening fietsen riidrechten	2.302.887	0	-369.832	1.933.055	0	-404.447	1.528.608	0	-462.644	1.065.964	0	-496.516	569.448	0	-579.130
Z.006	Egalisatievoorziening riidrechten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Z.007	Egalisatievoorziening busparkeertuinen	284.235	0	-44.422	239.813	0	-75.293	164.520	0	-28.184	136.336	0	-47.693	88.643	0	-88.643
Totaal voorzieningen eenzijdige balans		10.282.282	1.652.972	-2.148.572	9.786.682	1.652.972	-1.912.827	9.526.827	1.652.972	-1.912.827	9.266.972	1.652.972	-2.072.785	8.847.159	1.652.972	-2.072.785
Voorzieningen dekkende balans																
3.6. Verliesvoorzieningen																
Z.008	Voorziening gesubsidieerd reedrij resultaat Centrum	4.913.228	0	0	4.913.228	0	0	4.913.228	0	0	4.913.228	0	0	4.913.228	0	0
Z.011	Voorziening gesubsidieerd reedrij resultaat Sleuteloverlijden	5.149.930	0	0	5.149.930	0	0	5.149.930	0	0	5.149.930	0	0	5.149.930	0	0
Totaal voorzieningen dekkende balans		10.063.158	0	0	10.063.158	0	0	10.063.158	0	0	10.063.158	0	0	10.063.158	0	0
Totaal voorzieningen		20.345.441	1.652.972	-2.148.572	19.849.841	1.652.972	-1.912.827	19.589.986	1.652.972	-1.912.827	19.330.134	1.652.972	-2.072.785	17.909.321	1.652.972	-2.072.785

Toelichting overzicht voorzieningen

Het BBV (artikel 44) onderscheidt voorzieningen voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachte verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven (bijv. investeringen in rioleringen).

In Waddinxveen worden er in principe vijf type voorzieningen gehanteerd:

- wachtgeld- en pensioenvoorzieningen (voorzieningen voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten);
- onderhoudsvoorzieningen (voorzieningen die strekken tot gelijkmatige verdeling van lasten);
- nakomende kostenvoorzieningen (voorzieningen voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten);
- verliesvoorzieningen (voorzieningen voor verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten);
- egalisatievoorzieningen (voorzieningen waarbij de besteding dusdanig is gebonden dat de gereserveerde middelen uit heffingen of rechten teruggegeven moeten worden als ze niet aan het doel waarvoor ze geheven zijn worden besteed).

Het beleid voor de voorzieningen is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Waddinxveen 2017.

Wachtgeld- en pensioenvoorzieningen

Voorziening pensioenen (gewezen) wethouders (structureel):

De voorziening is gevormd voor het dekken van de toekomstige pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders. De omvang van deze voorziening wordt bepaald op basis van actuariële waarde berekeningen.

Onderhoudsvoorzieningen

Voorziening onderhoud openbare ruimte (structureel):

De voorziening is gevormd voor de gelijkmatige verdeling van de lasten van groot onderhoud in de openbare ruimte. Deze voorziening heeft betrekking op de beheerplannen wegen, water en groen.

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen (structureel):

De voorziening is gevormd voor de gelijkmatige verdeling van de lasten groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen inclusief binnensportaccommodaties. Deze voorziening heeft betrekking op het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP; incl. binnensportaccommodaties).

Nakomende kostenvoorzieningen

Voorziening frictiekosten Stichting Vonk (incidenteel):

De voorziening is ingesteld voor het afdekken van de eenmalige financiële gevolgen n.a.v. het onderzoeksrapport Stichting Vonk.

Verliesvoorzieningen

Voorziening boekwaarde Grondbank RZG Zuidplas (incidenteel):

De voorziening is gevormd voor het aandeel van 5% van de gemeente Waddinxveen in de mogelijke afwaardering van grond in bezit bij de Grondbank RZG Zuidplas.

Voorziening gecalculeerd nadelig resultaat Centrum (incidenteel):

De voorziening is gevormd voor de dekking van het verwacht verlies op de bouwgrond in exploitatie Centrum.

Voorziening gecalculeerd nadelig resultaat Sleutelkwartier (incidenteel):

De voorziening is gevormd voor de dekking van het verwacht verlies op de bouwgrond in exploitatie Sleutelkwartier.

Egalisatievoorzieningen

Egalisatievoorziening tarieven rioolrechten (structureel):

De voorziening dient voor het gedeeltelijk opvangen van tariefstijging als gevolg van toekomstige investeringen en de hiermee samenhangende kapitaallasten op basis van het financieel dekkingsplan bij het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan. Daarnaast worden verschillen tussen geraamde en werkelijke kosten en opbrengsten op deze budgettaire neutrale beleidstaak met deze voorziening verrekend.

Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing (structureel):

De voorziening dient voor het opvangen van ongewenste fluctuaties in de hoogte van de afvalstoffenheffing. Daarnaast worden verschillen tussen geraamde en werkelijke kosten en opbrengsten op deze budgettair neutrale beleidstaak met deze voorziening verrekend. Deze voorziening heeft op dit moment geen saldo.

Egalisatievoorziening begraafplaatsen (structureel):

De voorziening dient voor het opvangen van ongewenste fluctuaties in de hoogte van de lijkbezorgingsrechten. Daarnaast worden verschillen tussen geraamde en werkelijke kosten en opbrengsten op deze budgettair neutrale beleidstaak met deze voorziening verrekend.

Bijlage 7: Taakvelden

Programma's	Programma	Lasten	Baten	Saldo
1	<i>Participatie in samenhang</i>			
650	Arbeidsparticipatie	-395	0	-395
640	Begeleide participatie	-2.214	0	-2.214
682	Geëscaleerde zorg18-	-1.120	0	-1.120
681	Geëscaleerde zorg18+	-331	0	-331
630	Inkomensregelingen	-5.970	4.971	-999
672	Maatwerkdienstverlening 18-	-7.377	0	-7.377
671	Maatwerkdienstverlening 18+	-3.054	115	-2.939
660	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-939	3	-936
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-643	15	-628
610	Samenkracht en burgerparticipatie	-828	0	-828
620	Wijkteams	-2.591	0	-2.591
	Totaal	-25.461	5.103	-20.357
2	<i>Mens in ontwikkeling</i>			
530	Cultuurpresentatie, cultuurproductie e.d.	-698	199	-498
560	Media	-445	0	-445
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-559	394	-166
420	Onderwijshuisvesting	-2.842	83	-2.759
610	Samenkracht en burgerparticipatie	-497	32	-465
520	Sportaccommodaties	-3.141	1.622	-1.519
510	Sportbeleid en activering	-318	22	-295
710	Volksgezondheid	-1.385	0	-1.385
	Totaal	-9.884	2.351	-7.533
3	<i>Dorp in ontwikkeling</i>			
330	Bedrijvenloket en bedrijfsregel.	-8	7	-1
550	Cultureel erfgoed	-32	0	-32
310	Economische ontwikkeling	-280	0	-280
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-556	619	63
820	Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	-24.258	23.925	-333
740	Milieubeheer	-1.048	0	-1.048
810	Ruimtelijke Ordening	-582	2.595	2.013
210	Verkeer en vervoer	-339	0	-339
830	Wonen en bouwen	-1.734	972	-762
	Totaal	-28.837	28.118	-719
4	<i>Leefbaar Dorp</i>			
730	Afval	-3.065	3.983	918
750	Begraafplaatsen en crematoria	-251	344	93
064	Belastingen overig	-1	604	603
530	Cultuurpresentatie, cultuurproductie e.d.	-8	0	-8
630	Inkomensregelingen	-114	0	-114
570	Openbaar groen en(openlucht) recreatie	-2.929	30	-2.899
220	Parkeren	-56	27	-29
720	Riolering	-2.001	2.747	746
210	Verkeer en vervoer	-3.442	114	-3.328
	Totaal	-11.868	7.849	-4.018

5		Bestuur in samenhang	Lasten	Baten	Saldo
	001	Bestuur	-1.613	0	-1.613
	002	Burgerzaken	-1.262	288	-974
	110	Crisisbeheersing en brandweer	-1.777	219	-1.557
	120	Openbare orde en veiligheid	-585	7	-578
	610	Samenkracht en burgerparticipatie	-240	0	-240
		Totaal	-5.477	515	-4.962
		Totaal van de PROGRAMMA'S	-81.527	43.937	-37.590
		ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN	Lasten	Baten	Saldo
6.1		<i>Lokale heffingen</i>			
	061	OZB woningen	-409	3.977	3.568
	062	OZB niet-woningen	0	3.904	3.904
	064	Belastingen overig	0	0	0
	340	Economische promotie	0	27	27
	630	Inkomensregelingen	0	0	0
6.2		<i>Algemene uitkering</i>			
	007	Algemene uitkering en ov. Uitk. Gem.fonds	0	41.914	41.914
6.3		<i>Aandelen en dividend</i>			
	005	Treasury, aandelen en dividend	-1.969	1.960	-8
6.4		<i>Overige dekkingsmiddelen en onvoorzien</i>			
	008	Overige baten en lasten	-1.408	0	-1.408
6.5		<i>Overhead</i>			
	004	Overhead	-9.153	0	-9.153
6.6		<i>Vennootschapsbelasting</i>			
	009	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
		TOTAAL ALG. DEKKINGSM/ONVOORZIEN	-12.938	51.782	38.844
		Totaal saldo van baten en lasten	-94.465	95.719	1.254
		MUTATIES IN RESERVES			
1	10	Mutatie reserves - Participatie in samenhang	0	125	125
2	10	Mutatie reserves - Mens in ontwikkeling	-1.542	2.796	1.255
3	10	Mutatie reserves - Dorp in ontwikkeling	-6.756	4.729	-2.027
4	10	Mutatie reserves - Leefbaar dorp	-1.394	1.237	-157
		TOTAAL MUTATIES IN RESERVES	-9.691	8.887	-805
		SALDO NA RESULTAATBESTEMMING	-104.156	104.605	449

Bedragen x € 1.000